

Uvodnik

Andrej Bratuž

Združeni ob Bazovici

Že skoraj šest desetletij se vsako leto okoli 6. septembra zbiramo na bazoviški gmajni, da počastimo spomin na naše junake Ferda Bidovca, Franja Marušiča, Zvonimirja Miloša in Alojza Valenčiča. Tudi letošnjo osrednjo proslavo, ki je bila v nedeljo, 12. septembra, je spremljalo več spominskih srečanj, od obiska na grobovih pred 74 leti ustreljenih junakov in spominske maše z govorom v župnijski cerkvi v Bazovici do počastitve njihovega spomina ob prvem, že leta 1931 postavljenem spomeniku v Prešernovem gaju v Kranju.

V tednu, posvečenem Bazovici, so v Trstu predstavili zanimivo publikacijo iz leta 1933 *Il fascismo e il martirio delle minoranze*, in sicer v ponatisu in v slovenskem prevodu (Fašizem in zatiranje manjšin). Njeni neznani avtorji iz gibanja Giustizia e liberta' so že v tistih daljnih časih in samo nekaj let po Bazovici pošteno in objektivno spregovorili o dogajanju na Primorskem, tudi o prvem tržaškem procesu in o vzdušju, v katerem je potekal: "Med potekom procesa in tudi naslednje dni je bil Trst v obsednem stanju. Zgledalo je, kot bi bilo mesto mrtvo. Fašistične tolpe so se podile po Trstu in okolici ter zapirale, pregledovale in pretepele mimoidoče. Zadnji dan procesa je pred sodno palačo stala množica..." Publikacija je namenjena tistim, ki hočejo zgodovino potvarjati ali si pred njo zatiskajo oči. Namenjena je šolam, tudi italijanskim, kjer je informacija o bližnji preteklosti večkrat enostranska in pomanjkljiva.

Osrednje svečanosti ob spomeniku na gmajni blizu Bazovice se udeležuje velika množica. Poseben poudarek zasluži dejstvo, da se na njej zbiramo zamejski Slovenci ne glede na ideološke razlike in strankarsko pripadnost. Redkokdaj se čutimo med seboj tako povezane in enotne kakor prav ob bazoviških žrtvah, ki sodijo na začetek evropskega antifašizma. Ob besedah govornikov na omenjenih spominskih svečanostih v nas posebno občuteno zaživi zgodovinski spomin, ozremo pa se tudi na sedanjo stvarnost in na še mnoge nerešene probleme, ki gredo od neizpolnjevanja zaščitnega zakona do na novo oživljene nestrpnosti in napete ostrine v skrajno desničarskih krogih, ki kažejo na nevarno oživljanje fašistične dediščine. O naši, žal le kratkotrajni enotnosti, priča npr. navada, da na teh spominskih srečanjih nastopajo različno misleči in da častno stražo pri spomeniku sestavljajo tako skavti kot taborniki.

Kakor je dejal tudi Alojz Rebula, slavnostni govornik na nedeljski svečanosti, nas Bazovica, ta "spomenik zamejskega ponosa", združuje. "Zbiramo se na teh svetih krajih, potem ko smo odložili ali vsaj hoteli odložiti pred njihovimi vrati politiko, strankarstvo in ideologije in čutimo samo eno: svojo pripadnost materi Sloveniji." In res: malokje in malokdaj, tu in na Slovenskem nasploh, se nas zbere toliko kot ob Bazovici, simbolu našega trpljenja, simbolu, ki je imel in še ima tudi povezovalen in odzaveščevalen pomen.

Slovesno je bilo na bazovski gmajni

Foto DP

"Združite se in upirajte se novim zidovom!"

Ne zatiskamo si oči. In vendar na prvi strani nečemo objavljati slik dramatičnih grozodejstev, ki se kot na tekočem traku vsak dan pojavljajo v časopisih.

Ne delamo si utvar: vemo, da so podobe veliko bolj zgovorne od katekolskih izrečen ali napisane besede. Kljub vsemu iščemo znamenja upanja: glas in vidljivost želimo dajati semenom dobrega, tistim tihim in nevidnim ljudem, ki se v vsakdanjem življenju opredeljujejo in borijo za dobro, za dostojanstvo in pravice vseh ljudi, za mirno rešitev sporov, za zmago pravičnosti nad krivico: za boljši svet. Kaj ne dela istega s svojo "sveto trmoglavostjo" tudi sveti oče, ki ga svetovni veljaki vse manj poslušajo?

Delavci in politiki, izobraženci in študentje, duhovniki, skavti in predstavniki mirovniških gibanj, mlade družine z otroki v vozičkih in ostareli s palicami so se prejšnji teden udeležili t.i. Karavane miru, vsedržavne pobude misijonarjev kombonijancev, ki se je 8. in 9. septembra dotaknila tudi Goriške. Nekaj sto ljudi je z živobarvnimi zastavami miru izrazilo željo po povezavi-mreži družbeno zavzetih vernikov in vseh ljudi dobre volje, ki želijo imeti svoj glas. Na sporedu so bili obisk pomenljivih goriških postojank, kakršne so Skupnost Arcobaleno, zapor v ulici Barzellini, park Basaglia, sprejemno

središče Sv. Jožefa, evangeličanska cerkev, trg pred svetogorsko postajo, sinagoga, kostanjeviški samostan, pa tudi srečanja z akademskimi krogi, prostovoljnimi društvi in sindikalnimi gibanji. Krona pobude je bila manifestacija 9. t.m. v Gradišču, ki je izzvenela kot poziv za izpustitev ugrabljenih mirovniških delavk Simone Torrette in Simone Pari. Obenem so udeleženci na pohodu miru s svečami v rokah - in v spremstvu številnih policistov, "primerno opremljenih" proti izgreodom - manifestirali proti krivičnemu sistemu italijanskih zaporov in še zlasti proti središču za začasno nastanitev nezakonitih priseljencev (Cpt: Centro di permanenza temporanea), ki ga gradijo v mestecu ob Soči. V zadnjih časih je namreč pred nekdanjo kasarno Polonio, ki je zastražena 24 ur dnevno, zrasel dolg in tri metre visok cementni zid, tako da strukturo že sedaj imenujejo

"lager", saj ima videz prave kaznilnice... Cerkev se sprašuje in spodbuja druge, da bi to počenjali tudi oni. V Gorici namreč uspešno deluje - s pomočjo prostovoljcev - središče Sv. Jožefa, v katerem so priseljenci gostje, vsekakor osebe; zakaj državni zakon, znan pod imenom Bossi-Fini, ravna z njimi kot s kriminalci in jih zapira v zastražene utrdbe?

Živo pričevanje o tem, da je z dialogom in odprtostjo možno spremeniti tudi najbolj zakrknjenega hudodelca, sta prisotnim podarila koordinator sprejemnega centra Balducci iz Zugliana Pierluigi Di Piazza in brazilski laični misijonar Valdeci Ferreira. Najbolj prodorne besede pa je imel p. Alex Zanotelli, kombonijanski misijonar in karizmatik, ki je doslej veliko let preživel v Afriki, s postom, molitvijo in civilnimi pobudami pa koraka po Italiji in javno obsoja kršitve človekovih pravic.

Zaradi tega je bil tokrat v naših krajih. Najprej je pozval prisotne duhovnike, naj z oljem mazilijo zid, saj "to je Gospodova hiša, v kateri so današnji krizani". Nato pa je med drugim povedal: "Ko sem se vrnil iz Afrike, sem dobil v roke zakon Bossi-Fini: sram me je bilo, da sem Italijan in kristjan!" In še: "Pred 40 leti smo bili mi Albanci! Je mogoče pozabiti, da živi 60 milijonov Italijanov v tujini? Zakon Bossi-Fini je nemoralen, v priseljencih ne vidi oseb, ampak jih ubija! Zato," je poudaril, "se moramo skupaj boriti za razveljavitev takega zakona in proti novim lagerjem!"

Danijel Devetak

P. Alex Zanotelli (na levi) in del manifestantov pred zidom v Gradišču

Bazovica 2004

Pisatelj Alojz Rebula je bil letošnji slavnostni govornik v Bazovici

9

Pogovor

Znani goriški zgodovinar in duhovnik Luigi Tavano o svoji novi knjigi Goriška škofija 1750-1947

3

Papež Janez Pavel II.

"Sveto Mater Božjo prosim, naj bdi nad mladimi generacijami, ki si želijo zgraditi prihodnost, polno upanja!"

5

Javni razpis

Priznanje na področju ljubiteljske kulture, poimenovano po msgr. K. Humarju

6

SLORI Predstavitev raziskave v goriškem šolskem centru

Z nižje na višjo

Večji osip vpisov na slovenske višje šole je spodbudil raziskovalce SLORI-ja, da so v poletnem času izvedli raziskavo med dijaki, ki so obiskovali zadnji letnik goriških nižjih srednjih šol in prve štiri letnike višjih, ter njihovimi starši. Anketirancev je bilo 466, to je 90% dijaške populacije in staršev. Anketa je spraševala o stanju in počutju na nižjih srednjih šolah in na višjih ter o razlogih glede izbiranja višješolskega študija. Ravnatelj Emidij Susič je v uvodni besedi poudaril željo raziskovalcev, da bi s strokovno sliko prispevali k stvarnemu vrednotenju sedanjega trenutka v goriškem šolstvu, delo pa sta podrobneje predstavila in interpretirala Norina Bogatec in Daniel Radetič. Analiza je brez dvoma potrebna velike pozornosti s strani šolnikov, slovenske javnosti in medijev. Zainteresira-

nim je že na razpolago v elektronski obliki, v kratkem pa bo še v tiskani. Na tem mestu povzamemo v razmislek le sklepne izsledke, na katerih bo potrebno graditi strategijo za bodoče ustrežnejše zamejsko šolstvo. Predvsem izstopa nezadovoljstvo vseh anketirancev nad poslojem nižje srednje šole in tudi nad didaktičnimi pripomočki v njej. Nižja srednja šola nudi dobro priložnost za višjo, pravijo anketiranci, vendar malo pomoči ob izbiri nadaljnega šolanja, predvsem na italijanskih zavodih. Najpomembnejša pomoč pri izbiri višješolske smeri je vsekakor pomoč staršev. Italijanske višje srednje šole izberejo predvsem tisti dijaki, ki se usmerjajo v tako poklicno in tehnično izobraževanje, ki ga slovenski center ne more nuditi. Dijaki izbirajo višješolske smeri predvsem na osnovi predmetnika, ta težnja v zad-

njih letih narašča, slovenski jezik pri tem ni odločilni razlog. Tretješolci imajo več težav pri vstopu na italijansko višjo kot na slovensko, jasno zaradi izražanja. Starši nižješolcev, ki so nadaljevali šolanje na italijanskih zavodih, so z italijanskimi višjimi manj zadovoljni od tistih, ki so izbrali slovenske. Za dijake in starše je boljše izkušnje na višji srednji šoli od izkušnje na nižji. To zadovoljstvo sicer z leti šolanja na višji malenkostno pada. Dijakom, ki se vpisujejo v slovenski center, ne povsem ustrezajo sedanje višješolske smeri, saj bi kar četrtnina izbrala jezikovni licej, petina znanstvenega in šestina umetnostnega, če bi bile te smeri razpoložljive.

Predstavitev raziskave SLORI-ja je zaključila z ugotovitvijo, da bi morale naše šolsko življenje redno spremljati podobne strokovne analize, ki bi bile v veliko pomoč za učinkovitejšo diskusijo in reševanje odprtih vprašanj zamejskega šolstva.

Harjet Dornik

Vojni v Iraku ni videti konca

Že več kot tisoč padlih ameriških vojakov

Ko je poleti 1914 Avstro-Ogrska začela prvo svetovno vojno z napadom na Srbijo, je uradna propaganda zatrjevala, da gre za kratkotrajen krajevni spopad in da bodo vpoklicani vojaki za božične praznike že doma. Vsi dobro vemo, kako so se stvari potem dejansko dogajale. Vojni spopad se je kmalu nato nesluteno razširil na številne evropske države, ki so odprle nova bojišča. Končno so vanj posegle same ZDA, tako da je vojna dobila svetovno razsežnost. Nekaj podobnega se danes dogaja z Irakom, kjer so se ameriško-britanske vojaške operacije začele 19. marca 2003. Generali so računali, da bo Sadamov režim zrušen v desetih dneh in da se bo nato začel vzpostavljati v državi demokratič-

ni sistem ob splošni podpori iraškega prebivalstva. Dejansko je odpor Sadamovega režima trajal precej dlje od predvidevanja, tako da je ameriški predsednik Bush razglasil konec večjih vojaških operacij šele 1. maja 2003. Toda namesto pomirjenja se je v državi razplamtelaverila s številnimi žarišči spopadov, ki so doslej terjali številne človeške žrtve tako med vojniki soudeleženih držav kot med domačimi uporniki in civilnim prebivalstvom. Točnih podatkov o žrtvah med Iranci sicer ni, vendar po nekaterih ocenah naj bi jih od marca 2003 do danes umrlo najmanj deset tisoč. Prav v teh dneh pa so ameriške oblasti objavile podatek, da je od začetka posega v Iraku padlo že čez tisoč ameriških vojakov. S tem je bila v psihološkem po-

gledu dosežena kritična točka, ob kateri povprečen državljani ne more ostati brezbrizen. Dva ameriška dnevnika (New York Times in Washington Post) sta celo objavila slike vseh tisoč padlih ameriških vojakov z njihovimi osnovnimi življenjskimi podatki.

Dogajanje v Iraku bo nedvomno vplivalo na izid predsedniških volitev prihodnjega novembra. Bush bo verjetno potrjen na predsedniškem mestu, vendar z mnogo manjšo večino kot sicer, če ne bi bil tako močno vpleten v irako vojno. Za vse je namreč zaskrbljujoče to, da vojni v Iraku še ni videti konca. To nespodbudno perspektivo potrjuje tudi dejstvo, da imajo iraški uporniki pod nadzorom nekatera območja osrednjega dela države, kar zaskrblja tudi ameriške vojaške kroge. Sam generalni tajnik ZN (Združenih narodov) Kofi Anan je izrazil bojazen, da bi lahko trajno nasilje v Iraku negativno vplivalo na proces demokratizacije države in onemogočilo vzpostavitev pogojev za izvedbo napovedanih volitev konec januarja prihodnjega leta.

Zadnja dogajanja v Iraku pa še dodatno otežkočajo normalizacijo tamkajšnjih razmer in hkrati povečujejo zaskrbljenost državi, ki so neposredno ali posredno vpletene v vojaški poseg v tej državi. V mislih imamo razne ugrabitve oseb, zlasti zahodnih častnikov, ki jih izvršujejo razne oborožene skupine in z njimi izsiljujejo posamezne države in njihovo javno mnenje. Minuli teden pa je presenetila organizirana ugrabitev dveh človekoljubnih prostovoljcev neke italijanske nevladne humanitarne organizacije, ki že več kot deset let deluje v Iraku. Omenjena ugrabitev vzbujaa sum, da se t.i. politični terorizem "izrojeva" v navadno šakalstvo.

Teško je napovedovati, kam bo vse to pripeljalo. Ostaja pa dejstvo, da enostranski vojaški poseg ZDA in zaveznikov ne uspe doseči tistih ciljev, ki so si jih zadali njegovi pobudniki, to se pravi pomirjenje v deželi in postopna demokratizacija javnega življenja v njej. Za sedaj ni še videti pozitivnega zasuk v to smer.

Alojz Tul

Prizadevanja za spremembo republiške ustave

Se bomo tudi sami vključili v ta proces?

V ponedeljek, 13. t.m., je rimska poslanska zbornica bila uradno seznanjena z besedilom zakonskega predloga o koreniti spremembi republiške ustave. Priстойni minister Calderoli (*na sliki*), ki je vidnejši predstavnik Severne lige, je prejšnji teden naravnost žarel od sreče, ko je zastopnikom sredstev množičnega obveščanja sporočil novice, da je desnosredinska vladna koalicija dosegla soglasje o celotnem besedilu nove ustave, po kateri naj bi Italija postala federalno urejena država. Vladni koaliciji se očitno zelo mudi, saj se zaveda, da mora parlament spoštovati natančna določila 138. ustavnega člena, ki urejajo postopek revizije temeljne listine italijanske države. Tako poslanska zbornica kot senat morata dvakrat izglasovati novo besedilo posameznih ustavnih členov, med obema glasovanjema morajo poteči najmanj trije meseci, za spremembo pa mora glasovati absolutna večina članov obeh zakonodajnih zbornic. S tem pa zadeva še ni povsem zaključena, saj se tri mesece po objavi nove ustavne listine lahko razpiše ljudsko glasovanje za njeno potrditev ali zavrnitev. Izid ljudskega glasovanja je veljaven, če ga udeležijo absolutna večina upravičencev. Referendum pa se ne more razpisati, če sta pri drugem glasovanju obe zbornici odobrili spremembo z dvotretjinsko večino. Desnosredinski koaliciji se torej zelo mudi, če hoče uredniti eno temeljnih postavk svojega volilnega programa. Pomembno vlogo bo pri tem imela levosredinska opozicija, ki bo seveda skušala uveljaviti svoje poglede na tako kočljivo vprašanje, kot je revizija republiške ustave. To tembolj, ker vemo, da se je prav pri tem vprašanju hudo opekla, ko je v prejšnji legislaturi imela večino v parlamentu.

Pripadnike slovenske manjšine v Italiji seveda predvsem zanima, kako bo z varstvom oziroma zaščito naših temeljnih pravic, če se bo sedanja ustavna listina spremenila. Kot vemo, se "jezikovne manjšine" v sedanji ustavi izrecno omenjajo le v šestem členu, ki pravi, da jih "republika štiti s posebnimi zakoni". Poleg tega se omenjajo še v X. prehodnem določilu, ki dejansko le še poudarja obvezo o njihovi zaščiti. Kako je italijanska republika obravnavala vprašanje zaščite naše manjšine, je znano, saj njeno ravnanje še živo občutimo na lastni koži. Šele konec prejšnje legislature je rimski parlament odobrila zaščitni zakon za našo manjšino, ki pa je v mnogočem pomanjkljiv, nedorečen in ponekod celo protisloven ter se vrh vsega še ne izvaja, za kar je odgovorna izvršna oblast, to je rimska vlada. Veliko priložnost je Italija zamudila, ko se je leta 1963 v Rimu sprejemal posebni statut dežele Furlanije-Juljske krajine. Tedaj se je zgodilo, da slovenska manjšina sploh ni bila omenjena, čeprav je znano, da je ustavodajna zbornica bila vključila Furlanijo-Juljsko krajino med petero dežel s posebnim statutom prav zaradi naše slovenske manjšine. Tako se še danes na deželni ravni uradno ne govori o Slovencih, temveč o "nosilcih posebnih interesov"! V zadnjem času je bilo sicer zaznati na tej ravni nekaj spre-

memb v tem pogledu, vendar moramo ugotoviti, da je vse ostalo še na povsem mrtvi točki, čas pa žal naglo teče in se krivice ne odpravljajo ter je naša manjšina čedalje bolj ogrožena v svojem narodnem obstoju.

Napočil je torej trenutek, ko bi se tudi naša narodnostna skupnost v Italiji morala dejavno vključiti v zgoraj opisani proces, in sicer kot polnopravni politični osebki in ne nekakšen privesek ene ali več italijanskih političnih formacij oziroma strank. Po našem kaže pravo pot le Slovenska skupnost, v kateri lahko v najučinkovitejši obliki lahko prihaja do izraza za ogrožene narodne manjšine edina učinkovita pot, temelječa na načelu ENOTNOSTI V RAZNOLIKOSTI. Ta hkrati omogoča povezavo z ostalimi jezikovnimi manjšinami tako v Italiji kot v Evropski uniji, ki postaja čedalje pomembnejši dejavnik tudi v tem pogledu. Neodpušljivo napako bi naredili, če bi spet zamudili priložnost in se zadovoljili s kimanjem v tej ali oni italijanski politični skupini.

Drago Legiša

Povejmo na glas

Za vse uspešnejšo Slovenijo

Popolnoma razumljivo je, če si želimo, da bi bila Slovenija kar najbolj uspešna. Zagotovo ni nikogar med Slovenci v matičnem prostoru in ne med tistimi v obmejnih območjih ter vsemi, ki so razkropljeni po svetu, da si tega ne bi želeli, namreč uspešne Slovenije. Ta občutek je naraven in zdrav, posebno če ne odreka enake želje tudi vsem drugim narodom in državam v času, ko je usoda vseh vedno bolj prepletena. Verjetno je pred bližnjimi volitvami 3. oktobra prav navedena želja, da bi bila namreč Slovenija kar najbolj in vse bolj uspešna, najprimernejša od vseh želja, pravzaprav dobromamerna popotnica vsem tistim političnim operativcem, ki se potegujejo za zaupanje volilcev v naslednji zakonodajni dobi.

Slej ko prej je na delu nekaj zelo močnih silnic, s katerimi se bo Slovenija soočala v bližnji in daljni prihodnosti: tu je Evropa kot srečno dosežen cilj, vendar tudi kot nenehen izziv, kako iskati in v tej velikanski državni tvorbi vselej spet najti tisti prostor, ki bo našo matično državo krepil v vse prodornejši in izrazitejši subjekt. Tu je Nato, znotraj katerega bo treba vedno na novo prepričati vse naše partnerje, da fizična in teritorialna majhnost še ne pomeni utišane in nevlplivnega glasu. Tu je ne nazadnje globalizacija, boljše rečeno vojaško sooočenje s terorizmom, ki bo skušalo kar najbolj poenotiti manjše in tudi večje države in jih prisiliti v mnenje in voljo večjih in močnejših. Ob tem ne manjka notranjih preizkušenj, med katerimi je gotovo na prvem mestu nevarnost vse

večjih socialnih razlik, ki bi utegnile preveč razslojiti družbo in ustvarjati med ljudmi prevelike razdalje - govor je torej o premočnem svobodnem trgu, ki ima za edini cilj dobiček in ne izgrajevanja humanega družbenega ravnotežja in vse bolj pogojuje življenje celotnega razvitega sveta.

Iz vsega povedanega je razvidno, da Slovenija še kako potrebuje močnejši občutek za nacionalni interes, pri čemer se velike nestrane zaostritve ne zdijo koristne. V določenem trenutku mora zato v medstrankarskem boju prevladati modrost, v bistvenih vprašanjih si bo treba prizadevati za soglasje in ne za polarizacijo za vsako ceno in ob vsaki priložnosti. Predvsem pa morajo pri odločanju zares vplivati vsi temeljni politični pogledi, vse temeljne življenjske izkušnje, in pri tem se nesporno zdi, da bi morala imeti t.i. pomladna stran ustrežnejšo večjo vlogo in pomen. Sedanja, praktično enobarvna vlada, ne more biti učinkovit model prihodnosti.

Na volitvah v evropski parlament je pomladna stran dosegla prodoren uspeh, toda ali se bo znala primerno organizirati na bližnjih volitvah za slovenski parlament? Kakšna bo vloga Slovenske ljudske stranke? Leva politika beleži rahel zastoj, toda ali nepovezana slovenska pomlad lahko ponudi prepričljivo alternativo?

Odločili bodo seveda volilci in upati je, da se bodo na volišča zares odpravili z mislijo na dobrobit celotne Slovenije.

Janez Povše

NOVI
GLAS

Glavni urednik Andrej Bratuž - Odgovorni urednik Jurij Poljak
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

Tisk Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l.,
Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD,
tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

Letna naročnina: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 65 evrov, prioriteta pošta 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

Cena oglasov po dogovoru

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI
in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakona št. 675/96 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

To številko smo poslali v tisk v torek, 14. septembra, ob 14. uri.

V novo šolsko leto

Igračkanje s šolo

Včasih dobim občutek, da se vsaj nekateri starši radi poigrajo s šolo. Tako sem prebral v Primorskem dnevniku 1. septembra, da je novogoriški župan predlagal, da bi bilo v višje razrede osemletke na novogoriških osnovnih šolah kot drugi obvezni tuji jezik smiselno uvesti italijanščino. To ni napačno, če bi učni program bil tudi temu primerno usklajen, ne glede ali bodo tudi v Italiji na sorodnih šolah ob meji uvedli slovenščino. Župan je to podkrepil z dejstvom, da sta dva starša iz Nove Gorice vpisala otroka v prvi razred v Gorico v Italijo zato, ker tam imajo na osnovni šoli italijanščino kot obvezni predmet. Županovo trditev ne bi komentiral, ker krepko diši po predvolilnem golažu v Sloveniji! Ko že govorimo o jezikih, bi poudaril, da je velika škoda, da se na naših šolah daje tako majhen poudarek tudi na nemščino. Na šole v obmejnem prostoru imajo starši različne poglede, velikokrat tudi svojstvene apetite, ne pomislijo pa, kaj koristi ali celo škodi njihovu otroku. Za otrokovo vzgojo ni pomembna samo šola, ampak tudi okolje, in otrok, ki bo obiskoval osnovno šolo zunaj domačega kraja, se bo od njega prezgodaj odtujil, kar pa ni najbolje. Te zgodbe poznamo. Nikogar ne preseneča, če kdo otroka vpiše na šolo, za katero starši menijo, da najbolje ustreza njihovu otroku. Drugo vprašanje pa je, če ta res ustreza otrokovemu nadaljnjemu šolanju. Užalil me je italijanski ravnatelj, ko mi je v pogovoru rekel: "Letos bo zopet nekaj dijakov iz Slovenije v prvem letniku. Veliki večini bi že takoj dal diplomu, saj njihovo znanje ob koncu šolanja ostane na nivoju, kot so prišli na šolo!" Za Slovenca, ki živi v Italiji, pa naj bo to šolnik ali cestni pometac, je taka izjava krepka klofuta! Niso redki primeri, ko starši vpišejo v šolo otroka iz Italije v Slovenijo. Pa naj bodo to jasli, otroški vrtec ali pa tudi osnovna, kot tudi srednja šola - naša

višja. Vzroki so različni. Ravnateljica iz Slovenije mi je potožila, da je želela vedeti za razlog, zakaj so se slovenski starši iz Italije odločili, da vpišejo osnovnošolca v šolo v Slovenijo, kjer ima že tako prenatrane razrede. Kot vzrok sta starša navedla problem verouka. Češ, da je na italijanskih šolah to izbirni šolski predmet, v Sloveniji pa ga ni in ker ne bi želela, da bi otrok obiskoval verouk, sta ga vpisala v Slovenijo. Če bi otrok obiskoval pouk v Italiji, bi se čutil manjvrednega od ostalih sošolcev, ki obiskujejo verouk. Poznan je tudi primer, ko je ravnatelj na srednji šoli v Sloveniji svetoval učencu, ki je prišel iz Italije, naj se po prvem letniku prepíše na ustrežno šolo v Italiji, ker njegovo predznanje ne ustreza šoli, na katero je prišel. Starši, ki so otroku sledili, so ravnateljev nasvet spoštovali in dijak se je vključil v šolo in okolje, iz katerega je izhajal, in vsi so zadovoljni. Na neko srednjo šolo v Sloveniji so od nekdaj prinesli novico, da bi bilo dobro, če bi njihovi dijaki zadnji letnik obiskovali v Kaliforniji v ZDA in tam tudi maturirali. Nudili so jim tudi štipendijo. Nekateri naivni starši so tej neverjetni novici nasledili in dijake res poslali na šolo v Kalifornijo. Vsi veselji so se ponašali z ameriško maturo. Ko pa so se ti maturantje doma vpisali na univerzo, so nastali problemi. Čez dobre tri mesece, ko so predavanja na univerzi že potekala, so tem studentom sporočili, da matura, ki so jo opravili na ameriški šoli, ne ustreza maturi, ki je predpisana za univerze v Evropi. Tako so se za te dijake, ki so bili žrtve naivnih staršev, začele nove težave z "lovljenjem mature"... Kot povsod, je tudi pri šoli pomembno sodelovanje med starši in šolo, zato je prav, da starše na to opozorijo, pa tudi na roditeljskih sestankih odkrito povejo, kje so problemi in kako naj jih starši in šolniki rešujejo skupaj.

Ambrož Kodolja

Na dnu...

KORAJŽNO V ŠOLO!
TA JE MOMENTO KRITIKO,
KO MORA ZAMEJSKI ČLOVEK
PRIMT SLOVENŠČINO
ŠOTO KONTRŌLO,
DA MU NE SFRLI
IZ ROK!

"Goriška škofija 1750-1947" Pogovor z goriškim duhovnikom in zgodovinarjem Luigijem Tavanom

Cerkev je na Goriškem najbolj branila narodno istovetnost

Goriškega duhovnika Luigija Tavana poznamo kot sošolca sloviten primorskih duhovnikov, dobrega zgodovinarja, ki je bil med soustanovitelji znanega goriškega Inštituta za versko in družbeno zgodovino, predvsem pa kot avtorja odličnih zgodovinskih del o Goriški, še posebej o goriški nadškofiji in ne nazadnje ga poznamo kot tihega tkalca plodnih vezi med Italijani, Furlani in Slovenci, a tudi nemško govorečimi izobraženci našega razširjenega področja, ki je veliko naredil, da se je na Goriškem spremenil odnos do nas Slovencev. Goriška škofija 1750-1947 je naslov novega knjižnega dela duhovnika Luigija Tavana, ki ga bodo predstavili v petek, 24. septembra, ob 17.30 v avditoriju Luigi Fogar na Korzu Verdi št. 5 v Gorici. Na predstavitvi novega dela o zgodovini goriške nadškofije bo kot prvi spregovoril goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, za njim pa bosta o naši skupni zgodovini in zgodovinski raziskavi Luigija Tavana govorila prof. Danilo Zardin s Katoliške univerze v Piacenzi in prof. France M. Dolinar z Univerze v Ljubljani. O zajetnem delu Goriška škofija 1750 - 1947 Luigija Tavana, ki želi biti sinteza verskega življenja in cerkvene zgodovine škofije in je izšlo pri založbi Edizioni della Laguna v sodelovanju z Inštitutom za družbeno in versko zgodovino, Goriško nadškofijo in Skladom Goriške hranilnice, je zgodovinar Iginio Rogger zapisal, da gre za "imenitno delo, ki je lahko za zgled vsem drugim zaradi izjemno natančnega metodološkega dela in občutka za sintezo". Zgodovinar Rogger v uvodu v novo knjižno delo Luigija Tavana tudi ugotavlja, da goriška škofija ni stara, kot so druge v Italiji, ampak je neločljivo vezana predvsem na staro Avstrijo in na Oglej. Ko smo v uvodu knjige prebrali še dejstvo, da je pričujoče zgodovinsko delo narejeno z "veliko mero poštečnosti, z občutkom za mero in predvsem pa s pogumom in obzirnostjo do ljudi", je bilo jasno, da bomo profesorja Luigija Tavana pred predstavitvijo knjige povabili na pogovor. Rad je pristal nanj in v uredništvu smo ga najprej vprašali, če je z bližnjim izidom knjige zadovoljen, na kar je pritrdilno odgovoril.

Čeprav knjige še nismo prebrali, pa po uvodnih besedah, ki smo jih dobili na pogled, vidimo, da gre za resen poizkus sinteze zgodovine goriške škofije, je tako? Prof. Luigi Tavano, ki je znan po svoji mirni naravi, se nasmehne.

Je, pravzaprav vam moram povedati, da sem si knjigo v začetku drugače zamišljal, ker sem jo hotel napisati s sodelavci zgodovinarji, ki pa so bili preveč zasedeni, da bi sodelovali. Tu mislim predvsem na slovenske zgodovinarje, saj vemo, da je bil večidel nekdanje goriške škofije slovenski, tri petine življa je bilo slovenskega, kar seveda nujno kliče k sodelovanju s slovenskimi zgodovinarji. Dejstvo je, da se o verski zgodovini naše škofije izjemno malo ve, ker se je doslej proučevalo in pisalo predvsem o velikih možeh in

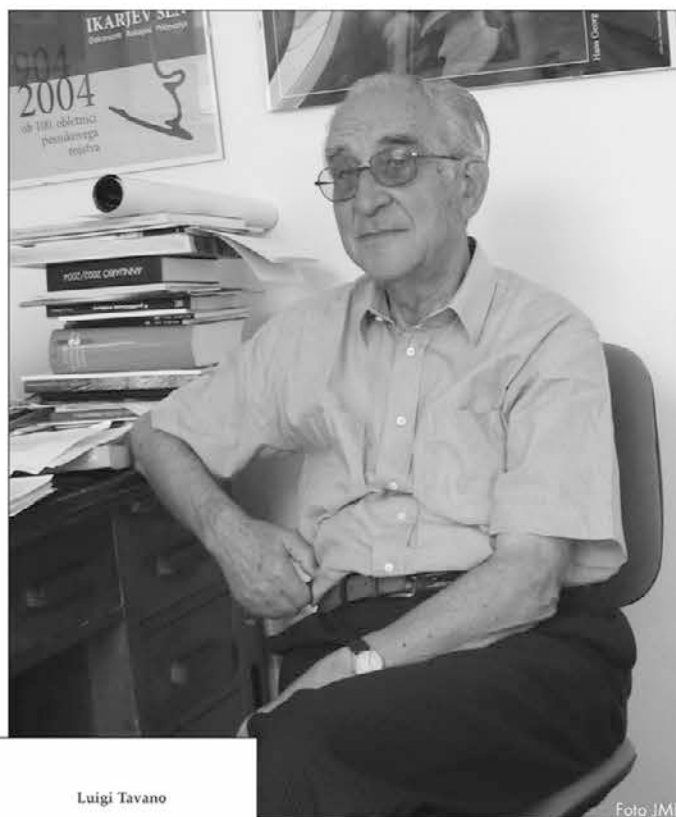
političnih dogodkih na naših tleh in ne toliko o vsakdanjem verskem življenju in delovanju krajevne Cerkve, se pravi o stvarnem, vsakdanjem življenju Cerkve v naši škofiji. Lahko vam povem, da je bilo doslej zares malo raziskane na področju vsakdanjega življenja cerkve pri nas.

Katere so bile smernice, ki so vas vodile pri delu?

Pri svojem delu sem se seveda oprl na že poznane zgodovinske študije in na delo kolegov, predvsem pa sem skušal opisati vsakdanje življenje v krajevni Cerkvi, delo duhovnikov, redovnikov, njihove verske smernice in

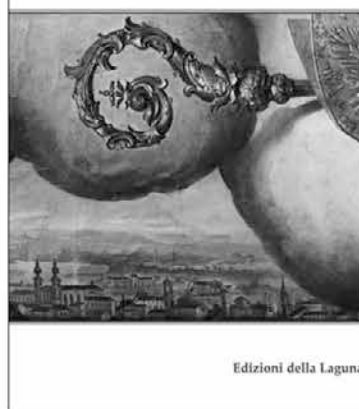
izkušnje in navade, ki so nadnarodnega pomena in se vlečejo pri nas od prvega goriškega škofa Attemsa naprej. Drugo, kar me je zanimalo, pa je bilo to, kako je goriška škofija reševala težave in izzive v

ogromno v zadnjih tridesetih letih, pa čeprav lahko danes ugotovljamo, da bi se, predvsem na slovenski strani, lahko še veliko naredilo in še veliko raziskav objavilo na poznanih in dosegljivih virih, ki jih hrani koprška škofija in tu ponovno poudarjam, da še premalo vemo, kako je cerkev živela v vsakdanjem življenju, kakšni so bili obredi, navade, kakšne so bile bratovščine, kakšno je bilo versko stanje in tako naprej. Še veliko lahko naredimo! Vas torej zanima tako imenovana "mala zgodovina"? Ne gre za to, da je zgodovina velika ali mala, lahko pa povem, da bi lahko še veliko raziskali na področju vsakdanjega

Luigi Tavano

LA DIOCESI DI GORIZIA
1750-1947

Edizioni della Laguna

tako naprej, istočasno pa tudi izpostaviti pomen goriške škofije, ki je bila in je še danes večnarodna in vedno nekje na meji, pogojena seveda s svojo dotedanjno zgodovino in najbolj z Oglejem.

Torej smo spet pri Ogleju...

Sam bi pa tu zelo rad povedal, da je goriška škofija vez med življenjem Srednje Evrope in Ogleja, med tradicijo Srednje Evrope in izkušnji iz Ogleja. To se je poznalo seveda tudi v Cerkvu in tu ne govorim o narodnostnih tradicijah, ampak o verski tradiciji, navadah, običajih, mišljenju. Pri svojem delu sem skušal narediti sintezo vsakdanjega življenja goriške škofije, goriške krajevne cerkve, ki je bila še kako vtkana v družbo in kulturo, in to na vseh področjih. Lahko bi govorili, da je bila na tem območju živo prisotna neka 'verska identiteta', ki je seveda nad nacionalnimi in bi jo lahko označili z edinostjo in enotnostjo na moralnem in kulturnem področju, na misijonskem področju in tudi v skupni kulturni in liturgični blaginji in tradiciji. Prav te skupne, enotne in seveda še kako povezovalne navade, ta zlahka in samo goriški škofiji lastna zmes kulturnih, moralnih, liturgičnih in drugih navad in vrednot, so me zanimala, če hočete: globalni pogled na vsakdanje življenje Cerkve. Ponavljam, da gre za lastnosti,

zadnjih dvesto letih, in to na vsem področjih vsakdanjega življenja, njena vloga na vzgojnem, kulturnem, gospodarskem in drugih področjih, od katoliških gibanj do ureničev in reševanj na področju socialne; naj omenim samo nastanek prvih hranilnic.

Drugačnost goriške škofije in Goriške nasploh torej?

Da, mirno lahko povemo, da je bila cerkev pri nas drugačna, kot recimo, na Kranjskem. Narodi, ki so živeli in živijo na Goriškem, so bili v nenehni stiku, so se med seboj oplojevali, prihajalo je do medsebojnega obogatitja med Furlani, Slovenci, Italijani in Nemci in to se je videlo tudi v Cerkvu, krajevni goriški Cerkvu, ki je veliko prejela od Kranjske, a ji je tudi veliko dala. Gre za tisto skupno kulturno in duhovno identiteto, ki je lastna goriški škofiji. Ko govorim, da je naša škofija veliko dala tudi osrednji Sloveniji, Kranjski torei, mislim na veliko pomembnih stvari in tu naj za zgled omenim samo škofa Antona Mahničiča in njegov vpliv. Iz raziskave pride jasno tudi na dan dejstvo, da so v naši škofiji problem nacionalne enotnosti in identitete živeli z veliko večjo umirjenostjo in razsodnostjo kot pa drugod. Ne smemo namreč jemati problema narodne istovetnosti in enotnosti kot vseobsegajočega, ker to, vsaj v goriški škofiji, nikdar ni bil, tudi za Slovence ne. Mimogrede lahko povem, da je bila prav cerkev na Goriškem narodno samobitnost in obenem tudi enotnost Cerkve, tudi med Slovenci.

Kako pa je z zgodovinskim gradivom in dosedanjimi raziskavami na tem področju?

Veliko je bilo narejenega,

zadnjih dvesto letih, in to na vsem področjih vsakdanjega življenja, njena vloga na vzgojnem, kulturnem, gospodarskem in drugih področjih, od katoliških gibanj do ureničev in reševanj na področju socialne; naj omenim samo nastanek prvih hranilnic. Drugačnost goriške škofije in Goriške nasploh torej? Da, mirno lahko povemo, da je bila cerkev pri nas drugačna, kot recimo, na Kranjskem. Narodi, ki so živeli in živijo na Goriškem, so bili v nenehni stiku, so se med seboj oplojevali, prihajalo je do medsebojnega obogatitja med Furlani, Slovenci, Italijani in Nemci in to se je videlo tudi v Cerkvu, krajevni goriški Cerkvu, ki je veliko prejela od Kranjske, a ji je tudi veliko dala. Gre za tisto skupno kulturno in duhovno identiteto, ki je lastna goriški škofiji. Ko govorim, da je naša škofija veliko dala tudi osrednji Sloveniji, Kranjski torei, mislim na veliko pomembnih stvari in tu naj za zgled omenim samo škofa Antona Mahničiča in njegov vpliv. Iz raziskave pride jasno tudi na dan dejstvo, da so v naši škofiji problem nacionalne enotnosti in identitete živeli z veliko večjo umirjenostjo in razsodnostjo kot pa drugod. Ne smemo namreč jemati problema narodne istovetnosti in enotnosti kot vseobsegajočega, ker to, vsaj v goriški škofiji, nikdar ni bil, tudi za Slovence ne. Mimogrede lahko povem, da je bila prav cerkev na Goriškem narodno samobitnost in obenem tudi enotnost Cerkve, tudi med Slovenci.

Je bila sinteza težko delo?

Zelo težko, tudi zato, ker je to prvo delo in sem sam prepričan, da bo potrebno to zgodovino v prihodnje nadgraditi z novimi viri in spoznanji. Predvsem so me zanimala skupne točke, skupno dobro, skupni svet moralnih vrednot, tudi navad in skupnega življenja, ta edinost in enotnost na področju družbe, kulture in na verskem področju, ki je lastna naši goriški škofiji in vsem narodom, ki tu živimo.

Kako naprej?

Želim si, da bi prišlo še do tesnejšega sodelovanja med koprsko škofijo in goriško nadškofijo tudi pri skupnem razglabljanju in raziskovanju naše skupne zgodovine. Ohraniti moramo krščansko edinost in enotnost ter seveda večjezičnost naše Goriške. Nekaj smo že naredili, gotovo bomo veliko tudi v prihodnje. Že smo tik pred mednarodnim posvetom o vlogi obmejnih svetišč, ki ga bomo priredili v Gorici in na Kostanjevici. Po tej poti moramo nadaljevati!

Jurij Paljki

Blagoslovitev cerkvice sv. Florijana v Idrijskih Krnicah z mozaiki p. Marka Rupnika

Božja hiša, narejena z rokami in srcem

Kljub mrzlemu in deževnemu vremenu se je prejšnjo nedeljo, 12. t.m., več kot 600 ljudi zbralo v čudovitem zelenem gaju nad Spodnjo Idrijo pri prazniku krajevske verske skupnosti. Koprski škof msgr. Metod Pirih je namreč v Idrijskih Krnicah, v kraju z več kot 900 m nadmorske višine, blagoslovil novo cerkvico sv. Florijana, ki ji dajejo poseben čar mozaiki p. Marka Ivana Rupnika.

Nova cerkvica, ki so jo gradili pet let in se po zaslugi idejnega arh. Cveta Kodra lepo sklada z okoljem, stoji na mestu, kjer je bila prej kapela; to so na pobudo pokojnega g. Franca Rupnika, nekdanjega župnika Spodnje Idrije, uporabljali kot veroučno učilnico in bogoslužni prostor. G. Franc Rupnik je novi cerkvici tudi daroval tri zvonove.

Praznovanje je bilo zelo občuteno. O njem je govorila že prisotnost visokega, lepo okrašena mlaja s slovensko zastavo. Vse naokrog je bilo čuti, da so - prijazni in gostoljubni - krajani, med katerimi je bilo veliko gasilcev, dolgo pričakovali ta trenutek. Ubrano ljudsko petje se je razlegalo po planjavi, po kateri so se slišale tudi besede posvetilne molitve msgr. Piriha. Škof je v pridigi povabil domačine, naj cerkev sprejmejo kot svojo hišo in radi prihajajo vanjo, saj je znamenje njihove vere in živega župnijskega občestva. Material za gradnjo takega občestva so maša, zakramenti, molitev, kateheza, mladinski verouk, srečanja za starše, dobrotelost, pevski zbori in druge različne skupine, je rekel. "Vse to je treba vedno znova oživljati, vrednotiti in z vso skrbjo širiti in spopolnjevati." Spomnil je tudi

na odgovornost vseh, da bi odkrivali, sprejemali in vzgajali nove duhovne poklice.

P. Marko Rupnik - avtor papeževske kapele Odrašenikove Matere in številnih drugih mozaičnih del po vsej Evropi - pri slovesnosti žal ni mogel biti prisoten. Poslal pa je besedilo o novi cerkvi in mozaiku, ki ga je pred koncem maše prebrala dekle. Jezus Kristus je s svojim telesom tempelj in tudi mi, živi udje njegovega telesa, smo živi tempelj, živi kamni v templju, ki je Gospod sam. Od Kristusa dalje je torej živa Cerkev edino svetišče. "Vse cerkve, ki jih kristjani postavljamo, so torej izraz vere Cerkev, se pravi naše zavesti, da

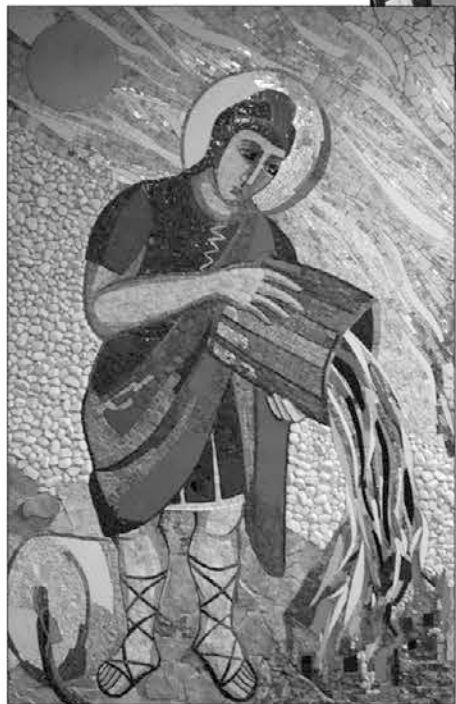

Foto DPD

smo Cerkev." O sv. Florijanu, čigar mozaična upodobitev stoji na zunanji steni ob vhodu v svetišče, je p. Rupnik povedal, da svojim nasprotnikom ni uspel razložiti in dokazati veliči-

Foto DPD

ne Kristusa s svojim življenjem, zato pa jo je pokazal, ko se jim je dal v roke. "Postal je ikona Kristusa." Njegova figura stoji sredi mozaičnega tkiva, ki kot tok milosti in Božje ljubezni drsi iz cerkve in se prek svetnika zliva v kraj. "To, kar ta milost in luč gasita, je vse tisto, kar se v človeku upira odrešenju, Duhu in ljubezni; vse tisto, kar dejanjsko človeka ruši, duši in maliči." Mozaik v prezbiteriju se povezuje z arhitekturo cerkvene notranjosti.

Streha poudarja navpično stičišče, mozaik pa se razvija vodoravno. Osnovna struktura v mozaiku je zato križ. Na levi strani so v objemu upodobljeni Marijini starši: "V zgodovini

odrešenja sta prav sv. Joahim in Ana tisto prostorje, kjer se je človeštvo tako očistilo svoje samovoljne želje po življenju, da je lahko posegel Bog in uresničil svojo ljubezen... Biti zajeti od ljubezni pomeni biti odrešeni, odrešeni pa se pozna v tem, da je človek usposobljen, da ljubi." Ob niju je z zlato na zlatu napisana prošnja za može in žene. Sv. Joahim in Ana naj torej prosita, da bi tudi naše družine bile prostorje odrešenja. Marija, ki izhaja iz ljubezni sv. Joahima in Ane, nosi v naročju Jezusa. Moliti k Jezusu, ki se ozira k nam, pravi p. Rupnik, "pomeni moliti k Božjemu Sinu, ki je rasel sredi človeštva in okušal vse, kar okuša človek, ko raste in zori, zato dobro pozna vse, kar doživlja tisti, ki stoji pred njim." Mozaik s svojo dinamiko, harmonijo barv in oblik ustvarja razpoloženje "lepote in žive vibracije duha", ki more odpreti človekovo srce za spoznanje duhovnih skrivnosti in resnice. Ob koncu maše je župnik Franc Kavčič najlepše zaobjel praznovanje, ko je dejal: "Naš poglobitveni gradbeni material je ljubezen, ki smo jo pretvorili v beton, opeko, les, železo, kamen, baker, zlato, čipke, znanje, delo, čas itd. Kolikor je le kdo premogel ljubezni, toliko je lahko prispeval k temu mozaiku in nastala je cerkev, Božja hiša, ki je sicer narejena z rokami, a najprej z dušo in srcem... Sporočilo gradnje cerkve je: tu smo ljudje s krščansko dušo in dobrim srcem; ljudje, ki imamo radi našo zemljo, ki daje vsakdanji kruh, imamo radi življenje in imamo radi Cerkev."

Danijel Devetak

Duhovni kotiček

Trpljenje je v Božjih rokah

Mati, ki je izgubila sina, je zaupala, da ne more razumeti, kako to, da ji je Bog storil takšno krivico. Bolečina je velika in je povsem jasno, da je takšna izguba tragična, dramatična. V tej smrti so se pretrgali afekti, upanja, veselja, ki so se prelevili v turbno žalost, navsezadnje zato, ker je za starše naravno razmišljati, da ju bo sin spremljal na smrtni postelji, ne pa obratno. V takšnih okoliščinah so besede odveč, saj ostaja prvenstvena molitev, ki lahko zaobjame dramatičnost takšnih ali drugačnih dogodkov.

V duši slovanskih narodov zavzema prvo mesto čut za življenje, ne pa za ideje oz. idejni svet. Torej se prav pred dramo prezgodnje smrti otroka lahko vprašamo, kako moliti? V naši mentaliteti iščemo zmeraj krivca in s prstom kažemo nanj. Molitvena drža je pa vendar drugačna, saj, ko se postavimo zavestno pred Boga, smo mi tisti, ki se postavljamo pod vprašaj: saj so zlo, trpljenje, smrt priložnost za naše srce, da se v Bogu prečisti vse grešnosti, čeprav tega ne slišimo radi. Zakaj je oče zapustil mamo? Zakaj je oče popaval in tepel mamo? Zakaj so se otroci obrnili proti staršem, zakaj je moja hči umrla v nesreči, ali ni imela dovolj sreče v zakonu? Itd. Poglejmo npr. beslanske otroke. Mednarodni teror jaha svojega navidezno mogočnega jezdca. Nekaj grozljivega je, ko si teroristi upajo nekaj takega: uboj nedolžnih bitij. Dramatični posnetki iz osetske dežele so presunili svet. A kje si, Bog, moj Bog, da dopušča kaj takega? Sovražnik človeške narave - skušnjavec - bo naredil vse, da bomo videli hudobno Boga v tem, da je dopustil teroristom, da so kaj takega naredili; težje pomislimo na dejstvo, da je Bog spet umrl v otrocih, trpel v njih. Molitve nam lahko pomagajo dojeti, da so otroci v Bogu vstali, saj je On z njimi umrl..., ko je zlo prek teroristov sprožilo umor nedolžnih. V tej - človeško gledano - slepi ulici zla se nam po logiki Svetega pisma obzorje ljubezni Boga ne more odpreti z neko čudežno odpravo zla - saj še Jezus tega ni storil na križu - ampak se nam odpre z zavestjo, da

se obzorje Božje ljubezni ponovno razodeva prek trpljenja nedolžnega, ker On sam trpi v njem. Zakaj zlo? Zaradi dobrote Boga, ki nam dopušča, da izbiramo zlo in tako izmalčimo Božjo podobo v vsakem človeku, poleg tega, da jo najprej izmalčimo v sebi. Kdor greši zoper sebe in bližnjega, greši proti Bogu. Torej tudi trpljenje matere,

ki je izgubila sina, in trpljenje vseh mater, ki so izgubile otroke v Beslanu, je v rokah Boga...

A ni zanimivo, da je brutalno nasilje povezano z drugimi vrstami nasilja, ki jih ljudje že jemljemo kot nekaj normalnega? Nespoštovanje človekovega življenja od spočetja do naravne smrti? Ali je kakšna razlika med splavi in tem, kar se je zgodilo v Beslanu? Zakaj Bog to dopušča? Ne! Bog je v teh nedolžnih žrtvah mrtev z mrtvimi, da lahko v njem vstanejo. Pri Rusih je trpljenje pot k svetosti; in ta nedolžna kri je sposobna odrešiti tudi krivce. Torej molimo, da bi nam ta nova prelita kri prinesla obilo sadov ljubezni in miru v tako nasilni družbi, kot je današnja, prepojena s smrtjo. A sadovi bodo obrodili le, če začnemo pri sebi. Kri mučencev je poročilo, da Bog v otrocih izkazuje svetu, polnem nasilja, svojo ljubezen, ki odpušča. Ne vrača zla z zlom, in to je blagoslov za svet.

Foto DPD

Evangelij

Viljem Žerjcl

25. NAVADNA NEDELJA

Am 8,4-7; Ps 113; 1 Tim 2,1-8; Lk 16,1-13

Hude grehe imenujemo vnebovpijoče grehe. Med te nedvomno spada zlasti krivica nproti ubožcu, ki si ne zna pomagati.

Prerok Amos, ki ga danes beremo, je živel in deloval v polovici osmega stoletja pr. Kr. Ostro je nastopal proti sleparjem. Ti so namreč nesramno izkoriščali uboge. Toda na isti način nastopajo tudi danes nasilni lakomneži. Bogati pa postajajo vedno bolj bogati in reveži vedno bolj revni. A na kakšen način? Najprej ugotovimo, da bogati mislijo samo na dobiček. Do njega se dokopajo z varanjem. Zmanjšujejo mero, povečajo uteži in podtaknejo varljivo tehtnico. S takim početjem si usuznjajo reveže, dejansko jih kupijo, kakor kupimo kak predmet. Kupijo človeka za smešno nizko ceno. Celu pleve in ničvredno žito prodajajo za denar (Am 8,4-7). Kako je moralo biti strašno za temnopolte ljudi, ko so jih belci lovili po Afriki kakor

divjad in jih gonili slabše kot črno živino v Ameriko ali tudi drugam! Amosov glas je še danes sodoben in rezek, oster je proti izkoriščanju otrok. Ti so usuznjani v težka dela, v pedofilijo in prostitucijo. Prav tako uničujejo ženske. Celu po nekaterih družinah jih posiljujejo lastni očetje. Zakaj naj ne bi smel neusmiljeno zveneti prerokov glas, da izreže hudobijo iz src in iz pameti?

Pri tem pa je stalno na preži skušnjava nasilnega posega za uničenje hudobije. Kralj Jehu je npr. brezobzirno kruto obračunal z nasprotniki. Celu Elija in Elizej sta kdaj nastopala nasilno. Tudi Savel, preden je postal Pavel.

Sveti moške in svete žene pa so nastopali drugače. Mati Terezija iz Kalkute, Kosovska Albanka, škof Helder Camara, Raoul Follereau in drugi so ubirali dolgo in vijugasto, a človeka vredno pot. Ravnali so se po Duhu, po ljubezni, po pravičnosti. Sv. Pavel pravi, naj se ravnamo po Božji volji, da bo naše bogoslužje po pameti (Rim 2,1).

Cerkveno učiteljstvo nas nagovarja, naj odločno, a pravično prispevamo k izboljšanju miru v pravičnosti in ljubezni (CS 78,1-2).

Misijonarji vseh časov, tudi danes, nas učijo težke, a varne poti odpravljanja hudih krivic in vsakovrstnega nasilja. Ne samo II. Vatikanški koncil, ampak tudi veliko okrožnic o delavskem vprašanju, o miru med narodi, o dostojanstvu vsake človeške osebe od spočetja do naravne smrti se zavzemajo za človeka.

Toda v najglobljem človekovem prepričanju, v veri, mora goreti zavest, da vso zgodovino vodi končno Bog. Njemu gre zadnja beseda. On je namreč oče sirotam (Ps 68,6) in vdovam: "Iz prahu dvigne slabotnega, iz blata potegne ubogega" (Ps 113,7). To se uresničuje po molitvi, ki presaja celo gore (Mt 21,22). Odpira kamnita srca. Pavel jo priporoča za vse ljudi, za oblastnike in voditelje držav, tudi za neverne. Bog je namreč Bog vseh, je samo eden. Tudi "človek" Kristus Jezus je samo eden kot srednik med Bogom in ljudmi (1 Tim 2,1-8; Gal 3,20). Priporoča jo posebej tudi možem (istotam).

Še danes se marsikdo začudi, ko vidi, kako ponekod moške molijo, zlasti v težki boleznih. Tudi v cerkev se nekateri zatečejo po dolgem času. Verjetno zadržanost ali obzir pred drugimi večino moških zveže v nekako sra-

mežljivost pred javno molitvijo in sv. mašo, spovedjo in obhajilom. Zato se nekateri raje odpravijo v kako božjepotno cerkev. Spoved si pa večina želi še v spovednici. Le redki se radi kaj več pomenijo s spovednikom brez zamreženega okenca. Na Angleškem so še do pred kratkim opravljali spoved v temni spovednici, tako da spovednik ni vedel, ali poslušal spoved odraslega ali otroka, ženske ali moškega.

Ne glede na način spovedi in spovedovanja se zahteva od vsakega temeljito spraševanje vesti, trden sklep, spoved in pokoro. Cestninar Matej je prišel v krog Jezusovih apostolov po koreniti spreobrnitvi (Lk 5,27-32). Zahaj je vse uredil osebno z Jezusom (Lk 19,7-10) brez spovednice.

V priliki o krivičnem oskrbniku Jezus tvega nesporazum pri pohvali škandaloznega ravnarja krivičnika. Toda on pohvali le način, preudarnost, pamet, ki naj radikalno pravično vodi vsakega človeka, ki si želi k Bogu (Lk 16,8-9).

Zato Pavel priporoča molitev za vsakega človeka, kajti Bog nas vse želi k sebi (1 Tim 2,1-8).

Tradicionalno romanje goriških in tržaških slovenskih vernikov v Marijino svetišče na Barbano

Škof Metod Pirih: "Bodite značajni in trdni v svojem krščanskem poklicu!"

Med Velikim in Malim šmarnom (15. avgustom in 8. septembrom), dvema velikima Marijinima praznikoma, verniki - zlasti slovenski - posebno radi obiskujejo romarska svetišča. Dne 6. septembra je kar 600 romarjev iz Goriške in Tržaške (nekaj jih je prišlo tudi iz bližnjih krajev Slovenije) pod vodstvom svojih dekanov obiskalo priljubljeno svetišče Barbana v gradeški laguni, da bi na začetku šolskega leta zaupali Materi Božji otroke in mlade, učitelje in vzgojitelje, pa tudi, da bi molili za nove duhovne in redovne poklice, za bolnike in sploh vse ljudi dobre volje, da bi z vzajemnim spoštovanjem in pomočjo iskali poti miru.

Šlo je za veliko versko slavje, ki ga je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih ob somaševanju dvanajstih duhovnikov. Vzdušje je bilo posebno praznično in živo že na ladjah, ki so popeljale romarje na otok. Ljudsko petje je donelo po vsej laguni, pa tudi v svetišču, kjer je orgljal Dario Bertinazzi.

Škof Pirih je med homilijo povedal, da so romanja večni obred človeštva. "Romali so Egipčani, Grki in Rimljani. Romanja so sestavni del verskega življenja Hindujev in muslimanov." Že prvi kristjani so romali na v kraje Jezusovega zemeljskega življenja. Zato nas "romanja spominjajo, da je človek na tem svetu romar, saj tukaj nima stalnega bivališča, ker je ustvarjen za nebesa." Ro-

manja nas povezujejo s preteklostjo, s predniki, ki so se že davno v svetiščih "zbirali, se srečali z Bogom, se poglabili vase, očistili svoja srca v dobri spovedi in se potem potolaženi in opogumljeni vrnili v vsakdanje življenje polni vere in zaupanja." Romarski kraji so kraji mistike, kjer ljudje črpajo nove moči, je še povedal msgr. Pirih, "kraji sprave in pomiritve". Goriški in tržaški romarji so prišli k barbanski Materi s prošnjo, da bi jo vedno bolj posnemali v njenih krepostih. Marija je do konca svojega življenja ostala zvesta svoji privolitvi Božjemu klicu. Tudi mi smo - kot Ona - povabljeni, da danes sodelujemo v Cerkvi "v različnih službah: kot duhovniki, redovniki, redovnice, kot člani župnijskih pastoralnih svetov, kot katehisti in katehstinje, kot veroučenci, mini-

stranti, mladinci, kot očetje in matere, kot cerkveni pevci in pevovodje, kot cerkvniki, bralci, krasilci, pritrkovalci, kot člani karitas, kakšne molitvene skupine ali gibanja." Sama Marija se je Božjega klica najprej prestrašila. "Tudi med nami je danes veliko strahu: strah pred prihodnostjo, strah in negotovost pred življenjskimi odločitvami, strah pred poroko, strah pred sprejemanjem novega življenja, strah pred duhovnim poklicem, strah pred boleznijo, strah pred osamljenostjo, strah pred negotovostjo za službo, strah pred minljivostjo in smrtjo." Marija pa je premagala strah v popolnem zaupanju v Boga, v darovanju, razdajanju in angažiranosti za uresničitev Božjih načrtov.

"Tudi naše upanje temelji na Božji besedi, ki je vedno živa,

silovita in učinkovita. Naše upanje temelji na dejstvih, da nas Gospod ne vara, da smo v Njegovih rokah varni, da nas ljubi in varno vodi." Zato je Marijina drža zvestoba "imperativ in naročilo vsakemu izmed nas," je poudaril škof Pirih. Zvestoba je izredno pomembna krepost in življenjska drža za človeško in duhovno življenje. "Človek pride do zvestobe, do življenjske trdnosti in močnatosti počasi." Zato prosimo Gospoda in Marijo, je pozval navzoče koprski škof, "da bi bili vedno bolj trdni in značajni v svojem krščanskem poklicu v popolnem prepričanju, da se moramo vedno in povsod obračati in naslanjati na svojega Gospoda, ki je rekel: 'Zvest je Bog, ki vas je poklical v občestvo s svojim Sinom Jezusom Kristusom, našim Gospodom' (1 Kor 1,9)"

Kratke

Mirenski grad / Kvatrnica

Romarski shod v cerkvi Zalostne Matere Božje bo v nedeljo, 19. septembra. V soboto pred praznikom zvečer je ob 19. uri sveta maša, ki jo bo vodil gospod župnik Stanislav Sivec. Skupaj z njim bodo tudi pevci in verniki iz župnije Prvačina. Po maši bo procesija z lučkami in petjem litanij Matere Božje.

V nedeljo na Kvatrnico bo ob 7. uri maša s petjem, ob 10. uri slovesna maša župnije Miren. Popoldne ob 15.30 bodo pete litanije Matere Božje in ob 16. uri slovesno sklepno bogoslužje. Somaševanje domačih in okoliških duhovnikov bo letos vodil generalni vikar za Slovence v tržaški škofiji msgr. Franc Vončina. Pri maši ob 10. uri in popoldne ob štirih bo pel mešani zbor župnije Miren. Spovedovanje bo v soboto zvečer pri maši, v nedeljo, od 6. ure naprej in popoldne eno uro pred začetkom slovesnosti. Po sklepnih slovesnostih v cerkvi si v galeriji Gnidovčevega doma duhovnih vaj oglejte razstavo slikarske Mire Ličen-Krmpotič, ki razstavlja Portoroški križev pot.

Blagoslovitev cerkve v Kastelcu pri Socerbu

Župnija Klanec vabi v nedeljo, 19. t.m., ob 15. uri na blagoslovitev obnovljene podružnične cerkve sv. Križa v Kastelcu pri Socerbu. Mašo bo vodil koprski škof msgr. Metod Pirih. Pel bo združeni zbor ZCPZ iz Trsta.

Praznovanje 400-letnice nabrežinske cerkve

Cerkev sv. Roka v Nabrežini je prav 5. septembra slavila štiristoletnico posvetitve. Kot je zapisano v dokumentu, ki se hrani v župnišču, je bila namreč prva cerkev posvečena 5. septembra 1604. Oddaljeni datum ter 400 let neprekinjenega cerkvenega delovanja na področju duhovne in srčne kulture so v Nabrežini počastili s celo vrsto prireditvev in pobud, na katere so prihiteli predvsem vaščani, pa tudi ljudje iz širše okolice.

V tednu priprav na obletnico je bilo najprej na vrsti zgodovinsko predavanje prof. Aleša Breclja, ki je nekoliko približal oddaljene dogodke. O tem je naš tednik že bogato poročal v prejšnji številki. V istem tednu sta bili še dve posebni maši, italijanska za družine, ki jo je daroval don Carmelo Giaccone, rojen v Nabrežini, in slovenska maša za poklice s češčenjem Najsvetejšega, ki jo je daroval dekan dr. Jože Markuža, domačin iz Nabrežine.

Na predvečer praznika je zazvenelo pritrkovanje, sv. mašo pa je opravil g. Karel Bolčina. Glavni del praznovanja je bil seveda v nedeljo popoldne. Slovesno mašo je ob somaševanju domače duhovščine daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, ki je imel tudi spodbuden nagovor za vernike, ki so v velikem številu napolnili cerkev. Slovesnost je obogatilo petje cerkvenega zbora, ki ga vodi organist Paolo Venier. Po maši je bil še kulturni program. V cerkvi je bil koncert dveh nabrežinskih zborov, ki delujeta v okviru SKD Igo Gruden. Najprej je nastopil dekliški zbor Kraški slavček, ki ga vodi Alenka Radetič, nato mešani zbor Igo Gruden, ki ga vodi Adi Danev, v drugem delu pa so vsi pevci skupno s flavtistko Tamaro Tretjak in pianistko Beatrice Zonta pod vodstvom Adija Daneva izvedli kantato Razpršeno cvetje, ki je nastala prav za to zasedbo izpod peresa Adija Daneva na besedilo Aleksija Pregarca. Program je bil kot nalašč za praznično razpoloženo občinstvo, ki so nastopajoče nagradili z radodamnim ploskanjem. Praznovanja pa še ni bilo konec. Pred cerkvijo je imela svoj nastop folklorna skupina Karla Štreklja iz Komna. Ob spremljavi petih glasbil so na trgu zaplesali in zapeli splet prekmurskih in nato še belokranjskih plesov. Izvajalci in občinstvo so se skupaj še dolgo zvečer zadržali na prisrčni družabnosti, za katero so poskrbele domače gospodinje, in so si lahko ogledali dve sosedni razstavi: v župnijski dvorani je bila na ogled razstava župnijskih dragocenosti, predvsem župnijskih knjig in starega križevega pota, v dvorani "Igo Gruden" pa so razstavljali Bogomila Doljak, Mario Magajna in Miloš Zidarič pod skupnim naslovom "Iskanje lepote v lesu in skoz objektivi". Na koncu se je župnik zahvalil vsem sodelavcem praznika, zlasti pripravljalnemu odboru. VRT

Pričevanje urednika goriškega škofijskega tednika

Prostovoljni delavki, zavzeti v službi miru in solidarnosti

Ugrabitev dveh italijanskih deklet, ki sta že več časa kot pripadnici organizacije Most delali v Iraku in sta še vedno v rokah teroristov, je pretresla svetovno javnost. Objavljamo pričevanje prijateljca g. Andree Bellaviteja.

"Simono Torretta sem spoznal med potovanjem v Irak, ki ga je organiziralo združenje 'Un ponte per' meseca februarja 2003. Skupno s Simono Pari in številnimi drugimi italijanskimi in iraškimi prostovoljci, ki so prihajali v Bagdad, je pomembna oporna točka za uresničitev številnih projektov sodelovanja, ki so se redno začeli izvajati leta 1991.

"Ponte" (most) je namreč edina nevladna organizacija, ki je tudi v letih embarga ohranila odnose z iraško stvarnostjo in ljudmi. Sodelovala je pri načrtih alfabizacije, pri napravah za dobavo pitne vode, pri ponovni vzpostavitvi družbenih stikov, pri nabiranju in razdeljevanju zdravil, ki jih je bilo zaradi embarga nemogoče najti; v zadnjem letu je podprl - v sodelovanju z Unescow - ponovno zgradnjo in ureditev arhiva Narodne iraške knjižnice.

Iraško ljudstvo spoštuje nevladno organizacijo (Ong) in ji je hvaležno, saj je v njenih članih našlo ljudi, ki so mu stali ob strani v najbolj težkih in delikatnih trenutkih pred sedanjo dramatično vojno in med njo; ker gre za izrecno miroljubno organizacijo, njeni člani niso nikdar hoteli postaviti posebnih obrambnih struktur pred sedežem in so tudi vedno odvracali obrambne si-

steme vojaških sil, ki so zasedle državo.

Simona Torretta in Simona Pari sta v zadnjih dopisih in stikih izrazili svojo zaskrbljenost zaradi strahu in vse večje stiske med ljudmi, pa tudi zaradi vse pogostejših pojavov verske nestrpnosti, problemov, ki so bili v mučeni državi pred začetkom zadnje vojne povsem odsotni.

Koga lahko zanima ugrabitev dveh oseb, ki sta bili tako močno zavzeti v službi miru in solidarnosti? Vprašanje odpira vznemirljive scenarije; v pričakovanju novih spoznanj o tem, kar se je v resnici zgodilo, skupno z odborom Fermiamo la Guerra (Ustavimo vojno) izražamo željo, da bi bili dve ugledni predstavnici mednarodnega miroljubja čimprej osvobojeni."

Andrea Bellavite

Sveti oče je minulo nedeljo ponovno pozval svet k miru

"Sveto Mater Božjo prosim, naj varuje svet, ki ga pretresa nasilje!"

Papež Janez Pavel II. je minulo nedeljo spet pozval svet, naj končno stopi na pot miru in sprave in je tudi javno prosil sv. Marijo, Mater Božjo, naj bdi nad današnjim svetom, ki ga uničuje nasilje. "Prosim sv. Mater Božjo, naj bdi nad današnjim svetom, ki ga pretresajo presunljive eksplozije nasilja!" je dejal sveti oče v svoji letni rezidenici v Castel Gandolfo pri Rimu. Pred tradicionalno molitvijo angleškega češčenja je nagovoril zbrane vernike, ki so mu vzklikali in ga bodrili, ko je, utrujen in hudo bolan, kot je, večkrat vzdihnil na glas. Papež se je v svojem nagovoru spomnil, da je se je v nedeljo, "po stari navadi praznovalo ime Marije" in je zato prosil Mater Božjo, naj bdi "še posebej nad mladimi generacijami, ki si želijo zgraditi prihodnost polno upanja za vse!" "Marijino ime", je poudaril sveti oče, "je neločljivo povezano z Jezusom in je to ime za vse kristjane najbolj nežno, saj vse spominja na mater vseh. Prav k njej se je namreč obrnil umirajoči Jezus in nas je vse priporočil kot njene sinove." Papež se je med nagovorom tudi spomnil svojega nedavnega potovanja v romarsko svetišče v Loreto, kjer je daroval sveto mašo pred več kot dvesto tisoč

verniki, med njimi je bilo največ mladih, pri katerih je zaznal, tako papež, "živo hrepenenje po svetu pravice in miru." V nadaljevanju svojega nagovora je še omenil delovanje Katoliške akcije, ki je prav v Loretu imela svoj praznik in svoje prve blažene. Dejal je, da gleda sam "z velikim upanjem na delovanje Katoliške akcije in prav zato kličem vsem članom tega združenja, naj bodo velikodušni pričevalci vesele novice iz evangelija, ker bodo le tako lahko dali ponovno upanje današnji družbi, ki potrebuje in išče mir." Papež je tudi dejal, da je "Bogu hvaležen, ker mi je dal možnost, da sem lahko v Loretu prisostvoval pomembnemu liturgičnemu bogoslužju, ki je imelo svoj vrh v razglasitvi treh novih blaženih in ti so Alberto Marvello, Pina Suriano in Pietro Tarres I Claret."

Papež Janez Pavel II. je med na-

govorom še dejal: "Ko se spominjamo pričevanja treh blaženih, bi se rad zaustavil še pri treh navodilih, ki sem jih naročil članom Katoliške akcije v Loretu in ta so: kontemplacija, da bodo lahko hodili po poti svetosti, občestvo združenih, da bodo lahko širili duhovno edinstvo in misijsko poslanstvo, da bodo kvas evangelija v vseh predelih sveta."

Sveti oče je ob zaključku svojega nagovora še naročil članom Katoliške akcije, "naj z navdušenjem nadaljujejo z apostolskim pričevanjem in naj pri tem vedno delajo v tesni zvezi z vodstvom Cerkve ter naj odgovorno sodelujejo pri župnijski in škofijski pastoralni. Cerkev namreč računa na dejavno prisotnost Katoliške akcije in na njeno zvesto predanost velikemu namenu Kristusovega kraljestva."

JUP

Kratke

Mirko Spazzapan za odprtje nove sekcije slovenskega vrtca v Romljanu

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Mirko Spazzapan je pisal goriškemu šolskemu skrbniku Marii Carminatiji in deželnemu šolskemu ravnatelju Cataldiju, naj mu nujno odgovorita v zvezi z odlašanjem z odgovorom o odprtju nove sekcije slovenskega vrtca v Romljanu.

Slovenski svetovalec ima za nedopustno, da toliko staršev, ki so za svoje otroke izbrali slovensko smer, še danes, ko se je šolsko leto dejansko že začelo, ne ve, ali bo ministrstvo izdalo povoljno mnenje za odprtje prepotrebne nove sekcije ali ne. V pismu Spazzapan nadalje sprašuje, ali so pomisleki na lokalni ali na vsedravnici ravni, kajti v tem primeru bo treba poseg osredotočiti na rimske organe.

Šolska maša za goriške srednješolce v cerkvi sv. Ivana

Brezskrbne počitnice so se, žal, končale tudi za goriške dijake SŠ Ivan Trinko, ki so se v četrtek, 9. t. m., s profesorji in novo ravnateljico Elizabeto Kovic zbrali v cerkvi sv. Ivana, da bi poprosili Boga za srečen začetek in uspešen potek novega šolskega leta pri maši, ki jo je daroval njihov veroučni profesor g. Marjan Markežič. Pri harmoniji je njihovo petje spremljal poštvrtovalni organist Herman Srebnič. Kot vselej je g. Markežič prisrčno pozdravil prvošolce in ravnateljico, ki se letos prvič soočajo s srednješolskimi klopki. Ob evangeljski priliki o uspešnem ribiškem ulovu apostolov na Jezusovo prigovarjanje in pomenljivi zgodbi o starčku in loterijskem dobitku je dijake nagovoril s klenimi, učinkovitimi besedami, rekoč, da bodo z Božjo pomočjo lahko v tem novem šolskem popotovanju vsi postali "vip" kot marsikateri njihov priljubljeni zvezdnik. "Vip" naj jim namreč pomeni voljo, iznajdljivost in potrpljenje. Upoštevajoč te tri vrline, bodo lahko preostali vse težave in s svojimi vzgojitelji, ki se bodo naslanjali na isti, premišljeno izbrani moto, a v pomenu "vzgojno izobraževalni program", sestavili čudovit mozaik, pri katerem mora pač vsak deček stati na pravem mestu. Nad vsemi in vsem pa naj kraljuje Jezus, ki nas bodri in nam vliva poguma, da lahko izvedemo svoje načrte in dosežemo zastavljene cilje.

Slovenska prisotnost na beneškem Lidu / Antonella Cerminara, Slovenka v italijanskem filmskem svetu

Življenjska pot je mlado, tridesetletno Antonello Cerminaro vodila iz rojstnih Sovodenj prek Benetk in Moskve do Rima, kjer danes prebiva. Tako dolgo in razvejano izkušnjo pa je vedno vodila strastna želja in ljubezen do odrskih desk in igralstva nasploh, tudi kinematografskega.

Ravno s filmom *Saimir* Francesca Munzija je Antonella prejšnji petek prvič nastopila na beneškem filmskem festivalu. Na Lidu je Munzijev dolgotražen skušal prevzeti občinstvo in žirijo z zgodbo malega albanskega najstnika, Samirja, ki ima z očetom razburkano razmerje. V filmu, ki je eden treh italijanskih predstavnikov na letošnji izvedbi, in sicer v okviru sekcije Venezia Orizzonti, igra mlada Sovodenjka, v kateri se po materini strani pretaka slovenska kri, manjšo vlogo Mire, ženske, ki živi na robu preživetja.

Cerminarova je prišla prvič v stik z gledališkim svetom, ko je v zgodnjih devetdesetih letih obiskovala laboratorij Teatro Giovani Walterja Mramorja. Gledališko izobrazbo je nato nadaljevala v gledališki šoli Giovanni Poli v Benetkah, nato pa z Matthiasom Langhoffom na Ecoledes Maitres. Velikega pomena je bila za Antonello izkušnja v Moskvi, ravno na tisti slavni ruski gledališki akademiji, na kateri je bil Čehov dramaturg, Stanislavskij pa režiser. Ta izkušnja je postala nato tudi osrednji del diplomske naloge, napisane v ruščini, ki jo je Antonella zagovarjala na univerzi Ca' Foscari v Benetkah. Čeprav je bila Cerminarova v življenju zaradi okoliščin prisiljena tudi v druge zaposlitve, ni navezanosti na igralstvo nikdar opustila. Njena vztrajnost je morda botrovala vzpostavitvi stikov z agencijo Fox&Gould Management, ki računa predvsem na mladi kader novih talentiranih igralcev.

Če bo goriški igralci uspelo osvojiti mesto v svodu bleščeče filmske avenije, bomo še videli; za zdaj bo Cerminarova ponovno stopila na oder s ponovitvami Čehovega dela Stric Vanja.

Tekmovanje z gorskimi kolesi v Doberdolu

SKD Hrast prireja tekmovanje z gorskimi kolesi za otroke in odrasle v soboto, 18. septembra, ob 14.00 v bližnji župnijske dvorane v Doberdolu. Vpisnina je zastoj. Vpišete se lahko na tel. št. 347-4433151 (Claudio), po elektronski pošti hrast@tiscali.it, pri članih društva ali na kraju tekmovanja do pol ure pred štartom. Progo, ki bo dolga 1500 m, bodo prijavljeni tekmovalci prekosarili v dveh krojih. Kolesarji in kolesarke bodo razdeljeni v več tekmovalnih kategorij glede na starost in spol. Osnovnošolci (otroci rojeni v obdobju 1994-1998) se bodo pomerili v 5 starostnih kategorijah: za vsak letnik je predviden po en tekmovalni razred. Med prijavljenimi srednješolci bodo ločeno tekmovali fantje in dekleta: tudi v tem primeru bodo veljale ločiteve na starostne razrede. Za vse ostale ljubitelje gorskih koles bo prirejeno tekmovanje v posebni moški in ženski kategoriji.

Štart je predviden za 14.30, vse kolesarje pa organizatorji naprošajo, naj se na kraju tekmovanja zberejo najkasneje ob 14.00, ker bodo takrat podeljene štartne številke. Pred začetkom tekmovanja bodo udeleženci progo lahko preizkusili. Nagrajevanje bo na sporedu približno pol ure po zaključku tekmovanja.

Dramski odsek PD Štandrež gost v Doberdolu

V doberdolskem centru na Gradini je v petek, 10. t. m., gostoval Dramski odsek PD Štandrež z delom Stara garda Alda Nicolaia v pretehtani režiji Janeza Starine, od letošnjega septembra člana Mestnega gledališča ljubljanskega, s katerim so se izredno ubranili igralci Marko Brajnik, Božidar Tabaj in Majda Zavavlav ovenčali z lovorniko na 43. Linhartovem srečanju gledaliških skupin iz Slovenije, ki je potekalo od 3. do 5. junija letos v Šoštanj in Gaberkah.

Pretrajljivo tragikomedijo, prežeto z grenkobo poetiko, so odigrali na dvorišču pod šotorom pred kar številno publiko, toda v bližnjih prostorih Gradine je vesela skupina ljudi imela družabno srečanje. Smeh, petje in govorjenje, ki so se venomer oglašali, so seveda moteče vplivali na koncentracijo izvajalcev in gledalcev. V prihodnje bodo morali organizatorji bolj paziti na usklajevanje raznih pobud in ponudb, katerim je namenjen lepi sprejemni center.

Utrinki zgodovine-Razstava znamk in razglednic na goriškem županstvu

V četrtek, 16. t. m., bodo na goriškem županstvu ob 18. uri odprli zanimivo razstavo znamk in razglednic iz zbirk Sergeja Koglot, Branka Morenčiča, Armanda Rogantinja in Branka Morenčiča z naslovom *Utrinki iz zgodovine*. Razstava, ki bo odprta do 2. oktobra, je posvečena Gorici, Solkanu in Slovenskemu Primorju, prirejata pa jo Slovenski filatelistični klub Lovrenc Košir in Filatelistično društvo Dr. Franc Marušič.

Javni razpis

Priznanja Kazimir Humar

1. Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov podeljujejo priznanja društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo.
2. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa, objavljenega do konca meseca oktobra.
3. Priznanje se praviloma podeli v mesecu februarju za ustvarjalne do-

sežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju.

4. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo

v goriškem prostoru.

5. Predloge za priznanje je treba oddati do 30. novembra 2004 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete, 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20, septembra 85, s pripisom na ovojnico: predlog za priznanje.

Gorica, 13. septembra 2004

Slovenska konzulta pri goriški občini
Kip Simonu Gregorčiču v mestnem parku!

Na svojem zadnjem zasedanju v goriški občinski palači je slovenska konzulta osvojila predlog za postavitve kipa Simonu Gregorčiču v goriškem mestnem parku. Do tega naj bi prišlo do leta 2006, ko se bomo spomnili 100-letnice pesnikove smrti. Predlog bo konzulta posredovala goriški občinski upravi. Na seji so člani konzulte obravnavali tudi stanje sedeža nižje srednje šole Ivan Trinko in so se ponovno izrekli za stalni sedež šole v ulici Cappuccini. Občina naj v letošnjem triletnem finančnem načrtu predvideva znesek za kritje obnovitvenih del te stavbe. Dela se morajo čimprej začeti. Za začasno selitev iz sedanjega sedeža v naslednjem šolskem letu pa naj občina da šoli Trinko na

razpolago prostore v bližnji stavbi, kjer ima svoj sedež tudi italijanska glasbena šola. Glede Trgovskega doma je konzulta ugotovila, da se stvari prepočasno premikajo in da ne gredo ravno v smer, ki jo predvideva zaščitni zakon, kateri namena Fabianijevo stavbo slovenskim in italijanskim kulturnim ter znanstvenim ustanovam. Zato se bodo člani konzulte v kratkem sestali z deželnim odborom za kulturo Antonozom in njegovim sodelavcem na Uradu za jezikovne skupnosti, da bodo skušali zadevo premakniti z mrtve točke. Ker poteka letos 100-letnica odprtja Trgovskega doma, bo konzulta pobudnik kulturne manifestacije v parku ob Trgovskem domu, ki bo predvidena v mesecu oktobru.

Zasedanje širšega odbora ZSKP
Načrtovanje nove kulturne sezone

Po poletnih počitnicah se je v četrtek, 9. septembra, sestel na sedežu v Gorici širši odbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Izdelal je program za jesenske mesece. Najprej bodo na Primorskem potekali Koroški kulturni dnevi, ki se bodo začeli 1. oktobra z veliko razstavo likovnih in kiparskih del treh bratov Čertov iz Sel na Koroškem. Razstava bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Na Goriškem se bodo Koroški dnevi nadaljevali v nedeljo, 17. oktobra, s komedijo Boeing, Boeing v izvedbi gledališke skupine Društvo Planina. Predstava bo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Naslednjega dne pa se bodo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici predstavili lutkarji iz Celovca.

Na programu so še srečanje glasbenih šol, okrogla miza in film o Koroški.

Letošnja Cecilijanka, ki je že 46., se bo odvijala v soboto, 20., in nedeljo, 21. novembra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž in bo posvečena Srečku Kosovelu ob 100-letnici rojstva. Odbor Zveze se je pridružil predlogu o postavitvi spominskega obeležja Simonu Gregorčiču v goriškem parku in se je odločil, da se bo te pomembne obletnice primerno spomnil z izvedbo glasbenega dela na pesnikovo besedilo. Podprl je tudi prizadevanje za poimenovanje novega letališča po pionirju letalstva Edvardu Rusjanu in pobudo goriške slovenske konzulte za proslavo ob 100-letnici Trgovskega doma.

Tiskovno sporočilo / Sovodnje- Lista združeni

Pomisleki ob spremembi proračuna utemeljeni

Koalicija Združeni (stranka Slovenska skupnost in občanska lista Skupaj za Sovodnje) je priredila prejšnji tork, 7. t. m., razširjeno srečanje o delu v sovođenjskem občinskem svetu in na občinskem ozemlju. Na začetku so udeleženci srečanja obravnavali ekološka problema odlagališča pri Malnišču in akustičnega onesnaževanja, ki ga povzroča tovarna Kemica pri Rupi. Pri teh točkah je bil prisoten tudi deželni svetovalec Mirko Spazzapan, ki je poročal bodisi o svojem obisku znotraj tovarne Kemica kot o možnosti, da dežela poseže za bonifikacijo

Malnišča. Ob skupni ugotovitvi, da sta obe zadevi pereči, kajti neposredno negativno vplivata na vsakdanje življenje občanov, je bilo še podčrtano dejstvo, da predstavlja depozicija pri Malnišču konkretno ekološko nevarnost bodisi zaradi neposredne bližine reke Vipave in torej nevarnosti poplave bodisi zato, ker je material lahko vnetljiv. Na koncu je obveljal zaključek, da bo svetniška skupina Združeni uskladila delo skupaj z deželnim svetovalecem Spazzapanom in spodbudila občinsko upravo, da se aktivneje zavzame za čim hitrejšo rešitev obeh problemov.

V nadaljevanju srečanja je bilo z zadovoljstvom ugotovljeno, da je bila interpelacija svetnika Tommasija o zakonitosti 1. spremembe k občinskemu proračunu za leto 2004 na prvi in, žal, do sedaj edini seji občinskega sveta, še kako utemeljena. Tommasi je opozoril, da sprememba ni v skladu s členom 175 zakona o lokalnih upravah. Žal pa odbornik za finance ni hotel sprejeti opazke in je interpelacijo zavrnil ter zatrdil, da je sprememba popolnoma pravilna, v skladu s predpisi in ima dovoljno mnenje revizorja sovođenjske občine. Zaradi tega se je svetniška skupina Združeni pri glasovanju vzdržala in si pridržala pravico, da ta aspekt poglobi. Svetnik Tommasi je vložil na pristojni deželni urad prošnjo za mnenje. Urad je potrdil, da je uprava opravila operacijo, ki jo zakon izrecno

prepoveduje. V bistvu je uprava namenila del predvidenega pribitka iz obračuna leta 2003 za kritje stroškov v letu 2004; to še pred odobritvijo obračuna. Omenjeni urad je stališče potrdil (pismo z dne 1. septembra) še drugič, potem ko je od občinske uprave dobil pismeno obrazložitev, v kateri se je slednja izgovorjela, da je pri tem pač potrebna drugačna interpretacija.

Pred zaključkom srečanja so se udeleženci še pogovorili o nejasnostih, ki spremljajo ustanavljanje holdinga Nes, v katerega naj bi vstopila tudi družba Iris, o še zmeraj perečem problemu prometa na glavni sovođenjski ulici, o cestnih prehodih idr. Za vse te omenjene aspekte bodo svetniki skupine Združeni v naslednjih dneh naslovili na sovođenjsko občinsko upravo niz vprašanj.

Minister Pisanu v Gorici

Vrh med italijanskim notranjim ministrom Giuseppejem Pisanujem in najvišjimi zastopniki krajevnih oblasti prejšnji ponedeljek, 13. t. m., na prefekturi ni prinesel zaželenih sadov, saj so deželni glavar Riccardo Illy, predsednik pokrajine Giorgio Brandolin, župan Gradišča Franco Tommasini in drugi krajevni upravitelji gostu iz Viminala enotno in odločno še enkrat izrazili svoje nespotovanje glede središča za začasno nastanitev nezakonitih priseljencev (CPT), ki ga urejujejo v prostorih nekdanje kasarne Polonio v Gradišču. Po več urah zasedanja so se politiki razšli, ne da bi prišlo do tvornega dogovora o sporni zadevi.

Ustanovljen Mladinski dom

Prve dni septembra je bilo v Gorici ustanovljeno društvo, ki bo upravljalo popoldanski pouk za srednješolsko mladino v Alojzijevešču. Društvo nosi ime Mladinski dom. Člani odbora so Mirjam Bratina, Peter Černic, Aleš Figelj, Mauro Leban in Bernard Spazzapan. Za predsednika je bil izbran Černic. Ker se na Goriškem šolska populacija veča in se nekateri dijaki nimajo kam obrniti, če imajo težave pri študiju, želi novo društvo njim in družinam nuditi primerno strokovno pomoč. Njen cilj je poleg tega ojačitev slovenske šole. Popoldanski pouk se bo začel v ponedeljek, 20. t. m. Dne 16. t. m. ob 18. uri sestane s starši. Vpisovanje na sedež SSO (0481 536455).

Spet Korenine pod mrežo

Čezmejno društvo MOST obvešča, da bo po uspehih ob prvih predstavah v maju in juniju ponovitev trojezične predstave Korenine pod mrežo-Radici sotto la rete-Radis sot la ret v režiji Radoša Bolčina, avtorice Lidije Jarc v nedeljo, 19. septembra, ob 20.15 na trgu Transalpina v Gorici. To bo posebno doživetje, saj se prav pri Transalpini, ob padcu meje, odvijajo prizori iz sedanjosti, nastopajoči ubujajo spomine na črna leta fašizma in vojne. Dogodki iz preteklosti, opisani v predstavi, so povzeti po resničnih življenjskih zgodbah ljudi ob meji.

Madžar osvojil nagrado Lipizer

Madžarski violinist Antal Szalai je zmagovalec nagrade Rodolfo Lipizer 2004. Madžarski virtuoz je poleg tega osvojil še štiri od šestnajstih posebnih nagrad, ki so jih podeljevali na prestižnem goriškem tekmovanju. Pod vodstvom toskanskega skladatelja Franca Oppa je žirija podelila drugo mesto nemškemu dvajsetletniku Andreasu Jankeju, tretje mesto pa sta zasedli osemnajstletna Jae Won Lee (Južna Koreja) in osemindvajsetletna Yvonne Smeulders (Nizozemska). S finalnim koncertom se je letošnje priznanje goriško glasbeno srečanje sklenilo.

Vsi prav toplo vabljeni!

Po pokrajinskem občnem zboru Slovenske zamejske skavtske organizacije

Goriški skavtje in skavtinja imajo novo vodstvo

Goriški del Slovenske zamejske skavtske organizacije je v prvih septembrskih dneh ponovno s polno paro začel celoletno delovanje, ki zaobjema delo z otroki in mladino od osmega do dvajsetega leta starosti. Vrata delovnega leta 2004/2005 je v petek, 10. septembra, odprl pokrajinski občni zbor volilne narave. Z letošnjim letom je namreč zapadel mandat pokrajinskemu vodstvu, ki je vodilo goriški del organizacije v zadnjih treh letih. Za nova načelnika sta bila izvoljena David Bandelli in Martina Černic. Po izvolitvi predsedstva občnega zbora so bila na dnevnem redu najprej poročila lanskega skavtskega leta in poletnih taborov, ki so jih podali vejevodje vseh treh vej: volčičev in volkuljic, izvidnikov in vodnic ter roverjev in popotnic. Najmlajša veja VV, v kateri so otroci od osmega do desetega leta starosti, je taborila v Lokovcu nad Čepovanom. Otroci so skozi pravljično Čarovnico iz Oza spoznavali prvine skavtizma in se ob igri zabavali skupaj s sovrstniki iz celotne Goriške. Najstniki med enajstim in šestnajstim letom starosti so se udeležili štirinajst dnevnega tabora veje izvidnikov in vodnic, ki je potekal v Begunjah pri Cerknici. V dogodivščinah ter stiku z naravo so mladi zaživelj pustolovščine ter v posameznih pohodih in igrah skušali dokazovati svoje spretnosti. Najsta-

rejši člani, višješolci in univerzitetni študenti, ki se zbirajo v veji roverjev in popotnic, so svoje poletne skavtske počitnice preživelj na potovalnem taboru po Savinjskih Alpah. Pot, ki je ena od bistvenih postavk veje RP, je vodila goriške skavte k spoznavanju in ustvarjanju skupnosti, ki je zaživelj že na sestankih med skavtskim letom in so jo na taboru le še utrdili.

Po kratki diskusiji in finančnem poročilu je bilo na dnevnem redu najprej poročila lanskega skavtskega leta in poletnih taborov, ki so jih podali vejevodje vseh treh vej: volčičev in volkuljic, izvidnikov in vodnic ter roverjev in popotnic. Najmlajša veja VV, v kateri so otroci od osmega do desetega leta starosti, je taborila v Lokovcu nad Čepovanom. Otroci so skozi pravljično Čarovnico iz Oza spoznavali prvine skavtizma in se ob igri zabavali skupaj s sovrstniki iz celotne Goriške. Najstniki med enajstim in šestnajstim letom starosti so se udeležili štirinajst dnevnega tabora veje izvidnikov in vodnic, ki je potekal v Begunjah pri Cerknici. V dogodivščinah ter stiku z naravo so mladi zaživelj pustolovščine ter v posameznih pohodih in igrah skušali dokazovati svoje spretnosti. Najsta-

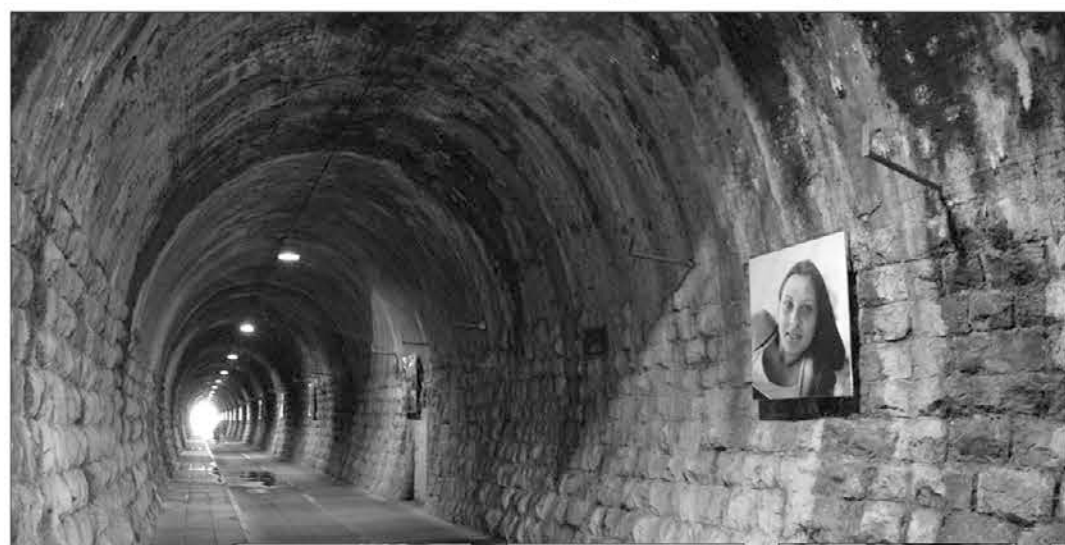
in ZSKSS (v Sloveniji). Ob koncu sta se še poslovila in z besedami zaupanja prepustila štafetno palico pomlajenemu vodstvu in novima načelnikoma. Sledila je razrešnica sedanjemu vodstvu in volitve novega. Mesto načelnika in načelnice sta prevzela David Bandelli - Iznajdljivi gams ter Martina Černic - Pogumna mravlja. Novi tajnik je postal Kristian Tommasi - Dobri sokol, gospodar Michele Petruz - Kreativni modras, na mesto blagajnika pa je bil začasno potrjen Mauro Leban - Močni bober. Vodstvo se je tako prenovilo skoraj v celoti in dobilo nov izgled. Zdaj že prejšnjemu pokrajinskemu

vodstvu gre zahvala za vse delo in ves trud, ki ga je vložilo v načelovanje takega gibanja, kakršno je skavtska organizacija na Goriškem. Hkrati pa velja voščiti številne uspehe tudi novim načelnikom in njihovim sodelavcem na poti triletnega mandata, ki je pred njimi. Operativno delo za voditelje posameznih enot se je začelo že dan po občnem zboru. Tokrat se je namreč skupnost voditeljev iz Gorice odpravila na prenočevanje, na katerem si je začrtalo smernice delovanja in natančno določilo organizacijsko shemo goriškega dela organizacije.

Navihani tiger

Razstava fotografij Jerneja Humarja v tunelu pod Kostanjevico

Brezdomci nas gledajo

V času, ko nekatere meje padajo, druge pa še trdno stojijo, so tik ob prehodu pod Kostanjevico, med Gorico in Novo Gorico, v malem predoru za pešce, kjer se začne lepa kolesarska proga, ki vodi prek Šempetra do Vrtojbe, postavili fotografsko razstavo, vredno ogleda: zgovorni in sprašujoči obrazi in nobena beseda. Saj bi podobam ne mogla dodajati ničesar...

Neznanci različnih ras, kultur (in subkultur?) zrejo mimoidoče s posnetkov mladega mojstra Jerneja Humarja iz Nove Gorice. Razstava je bila postavljena v sklopu drugega GONG festa, široko zasnovane kulturne prireditve treh obmejnih občin (Gorica, Nova Gorica

in Šempeter-Vrtojba), in je bila na ogled od 28. avgusta do 4. septembra. Konec naslednjega meseca pa bo postavljena v Kulturnem domu v Gorici. Humar, rojen leta 1975, je doštudiral v Pragi. Nedavno je svoja dela razstavljal v Ljubljani in Pilonovi galeriji v Ajdovščini. Nekaj kvadratni meter velikih portretov brezdomcev, ki jih je v zadnjih dveh letih srečal v češkem velenestu, srednjeevropski prestolnici vizualnih umetnosti, je na pobudo novogoriške galerije Frnaža razobesil v omenjenem predoru. "Slike iz fotografije diplomste naloge so na ogled preprostim ljudem,

takim, ki običajno ne obiskujejo umetniških galerij. In dnevno jih vidi od 500 do 800 oseb," nam je povedal Vasja Pelhan, ki je zasnoval koncept postavitve umetniških stvaritev. Prav za to namreč gre: umetniške portrete, s katerimi je fotograf doumel in ujel dušo teh ljudi, ne da bi jim jo "ukradel". Posnetkov ne spremlja nobeno besedilo ne informacija; in to nalašč, nam je še povedal Pelhan, saj je bil namen projekta prav ta, da si ljudje ob pogledu na dela sami postavljajo vprašanja. Prireditelji so zadelj v črno, saj je skoraj nemogoče iti skoz predor,

ne da bi se vsaj za trenutek zazrli v fotografije. Izrazi "malih" junakov gledajo naravnost v oči tiste, ki se ustavijo pred njimi, in jih na neki način - zelo umirjeno, skoraj nehote - izživajo. Zdi se, kot da jim (nam) pravijo: mi smo danes brezdomci; ste prepričani, da jutri ne boste podobni nam tudi vi? In: ali ste res prepričani, da ste s svojim načinom življenja srečni, mi pa nesrečni? Kaj mislite, da sta vir sreče nujno samo ugodje in bogastvo?

Plaki v vzporednem predoru drivijo mimo. Nekaj sto metrov stran stoji namreč stara železniška postaja, t.i. Transalpina ali Svetogorska železnica, ki je pred nekaj meseci zaslovela po vsem svetu. In vendar so v starem, temnem, vlažnem tunelu, s stropa katerega kaplja umazana voda, brezdomci oz. priseljenci na neki način še vedno v svojem okolju,

"doma". Vajeni so vedno novih poti, mostov, teme, skritih kotičkov, kamor se lahko zatekajo pred dežjem, pripekajočim soncem in... ljudmi. Vejo, kaj je samota, kaj tišina, kaj pomeni biti (in govoriti) sami s sabo. Nimajo (več) doma, zato so doma povsod. Svobodni, in vendar žrtve neke družbe, v kateri se niso znašli oziroma se njenim vzorcem in kalupom niso hoteli prilagoditi. Ne gledajo nas s pomilovanjem niti nas ne obtožujejo ničesar. S svojimi očmi nas - konec koncev - vabijo, naj se malo zamislimo, zakaj ne, tudi o smislu življenja.

Danijel Devetak

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV GORICA
USTANOVA "DRUŠTVO ZA OHRANITEV OGLEJSKE BAZILIKE"

vabita na

KONCERT CERKVENIH PESMI

NASTOPAJO: Mešani zbor Rupa-Peč, Mešani zbor Podgora, Moški zbor Mirko Filej, Mešani zbor Štandrež, Mešani zbor Lojze Bratuž

Oglejska bazilika, nedelja, 19. septembra 2004,
ob 20.30

Obvestila

Na Barbani, med romanjem goriških in tržaških vernikov prejšnji ponedeljek, 6. septembra, je nekdo našel prstan. Kdor ga je izgubil, naj kliče na telefonsko št. 0481 391646.

V četrtek, 16. t.m., bo ob 20.30 v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica prva premiera letošnje sezone, in sicer delo Bena Jonsona Volpone ali Lisjak v izvedbi domačega ansambla in v režiji Vita Tauferja.

Društvo Mladinski dom sporoča, da bo v četrtek, 16. septembra, ob 18. uri v Alojzijevišču na ulici Don Bosco informativno srečanje za starše. Popoldanski pouk za srednješolce se bo začel v ponedeljek, 20. t.m.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo avtobus odpeljal udeležence potovanja po Prekmurju 18. septembra ob 5.30 iz Sovodnjah ob 5.30 iz Sovodnjah in nato s postanki v Sovodnjah pri lekarni, v Štandrežu pri cerkvi, v Gorici pri gostilni Primožič in v Podgori pred spomenikom. Vsakdo mora imeti veljavno osebno izkaznico ali potni list.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča svoje člane, da bo v soboto, 25. septembra, ob 10. uri v Opatjem selu pri Mirnu zbor oz. srečanje upokojencev Primorske. Vabljeni so tudi upokojenci iz zamejstva. Prevoz z osebnimi avtomobili. Zbirno mesto avtomobilov bo ob 9.30 pri Tomažu v Gabrjah. Informacije na telefonski številki 0481 882024.

Zasebnik prodaja stanovanje v svetogorski četrti v Gorici. Pritličje, 104 kvadratnih metrov. Telefonirajte v večernih urah na št. 347 7840673.

Čestitke

Mešani pevski zbor, društvo Frančišek B. Sedej in župnijsko občestvo iz Števerjana čestitajo in želijo obilo sreče na novi življenjski poti Andrejki in

Martinu.

Goriška Mohorjeva čestita članu nadzornega odbora zadruga Martinu Drufovki in ženi Andrejki ob vstopu na skupno življenjsko pot ter jima želi obilo sreče in medsebojnega razumevanja.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 17. septembra do 23. septembra 2004)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 17. septembra (v studiu Andrej Baucon): Iz domače skrinje: domače popevke, polke in valčki. Utrinki iz zgodovine narodno-zabavne in lahke glasbe. **Ponedeljek, 20. septembra** (v studiu Andrej Baucon): 103 TIME - poletje z Andrejem: pop glasba, zanimivosti.

Torek, 21. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 22. septembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Da lipi mój Černi potok. - Izbor melodij.

Četrtek, 23. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Glasba iz studia 2.

AGRARIA SEMENARNA

CUSSIGH BAUCON

v Ul. Corsica 7/a - Gorica
PRODAJA TRGOVINO

Kogar bi zanimalo,
naj se oglasi v trgovini ali na
tel. 0481 537208 / 335 8254898

**TUDI V GORICI
GEOX SHOP**

nova trgovina
v ul. Oberdan 7

KOSIČ

**GEOX
SHOP
GORICA**

**TAPISERIJA
STARINARNA**

34170 GORICA

Ul. delle Monache 7, tel./fax 0481 32744
Trg Cavour 9, tel. 0481 531959

LO RE

**GOSTILNA
KORŠIČ**

Zaprto ob torkih in sredah

ŠTEVERJAN - Sovenca 7, tel. 0481 884248

Trideset plošč in knjiga Krona zbirke Musica sacra Slovenica

Zbirka tridesetih plošč s skupnim naslovom Musica sacra slovenica je v letošnjem letu dobila še sklepno, zelo pomembno publikacijo, se pravi istoimensko knjigo, ki podrobno predstavlja samo zbirko, skladatelje, izvajalce in ostale podrobnosti. S tem se na najbolj ustrezen način končuje ta kulturno-glasbeni podvig Slovenskega komornega zbora in dirigenta dr. Mirka Cudermana.

Knjigo je napisal muzikolog Edo Škulj, ki uvodoma poudarja, da je zbirka plošč Musica sacra slovenica nekaj "edinstvenega ne samo v slovenski, ampak zelo verjetno tudi v svetovni diskografiji". Škulj ugotavlja, da "ne pozna podobne zbirke, ki bi na 30 ploščah načrtno prikazala celosten pregled cerkvene glasbe nekega naroda, ljudstva ali države". Slovenski komorni zbor je snemanja pod vodstvom dirigenta Cudermana začel leta 1994, zaključil pa 1999. Pri tem velja tudi izpostaviti, da so k temu načrtu pristopili z veliko filološko resnostjo, saj so dosledno izvajali originalne verzije pesmi.

Edo Škulj in Mirko Cuderman, ki je v kofonu naveden kot "odgovorni", sta si knjigo omislila tako, da so v njej najprej predstavitev vseh plošč z barvnimi naslovnici, s seznamom izvedenih skladb in izvajalcev.

Pri tem dodamo, da so vsebinsko plošče razdeljene po bogoslužni vsebini cerkvenega leta, tako da zgoščenki advent-

s svetniškimi pesmimi, mašnim in darovanjskim sta namenjeni dve, evharistične pesmi so zbrane v štirih zgoščenkah. Na treh ploščah so posneli cvet slovenskih maš, zadnji dve zgoščenki pa sta namenjeni cerkvenim ljudskim pesmim z Lavretanskimi litanijami vred. Gre torej za smiselno in sistematično izdelan načrt, ki želi vsakemu poslušalcu razkriti lepoto in sporočilo slovenske cerkvene glasbe.

Najbolj obsežen del knjige je namenjen predstaviti 62 skladateljev, katerih dela je zbor izvajal. Gre za zelo dragocene življenjepise, saj so nekateri skladatelji na teh straneh prvič predstavljeni. Za vsakega je sestavilalec poskrbel tudi za ustrezno bibliografijo in literaturo, ob skoraj vsakem geslu pa je tudi portret, kar gotovo obogati prikaz.

Tej predstavitvi sledi predstavitev izvajalcev, samega dirigenta Cudermana, nato organistov in vokalnih solistov, ki so sodelovali pri snemanju, njih sledijo štiri božične, dve sta postni, dve velikonočni, dve praznični, nato pa kar sedem zgoščenk, vključno s šmarnično, "poje" Mariji v čast, ena je jih ter seveda tudi Slovenskega komornega zbora, ki trenutno deluje v okviru Slovenske filharmonije.

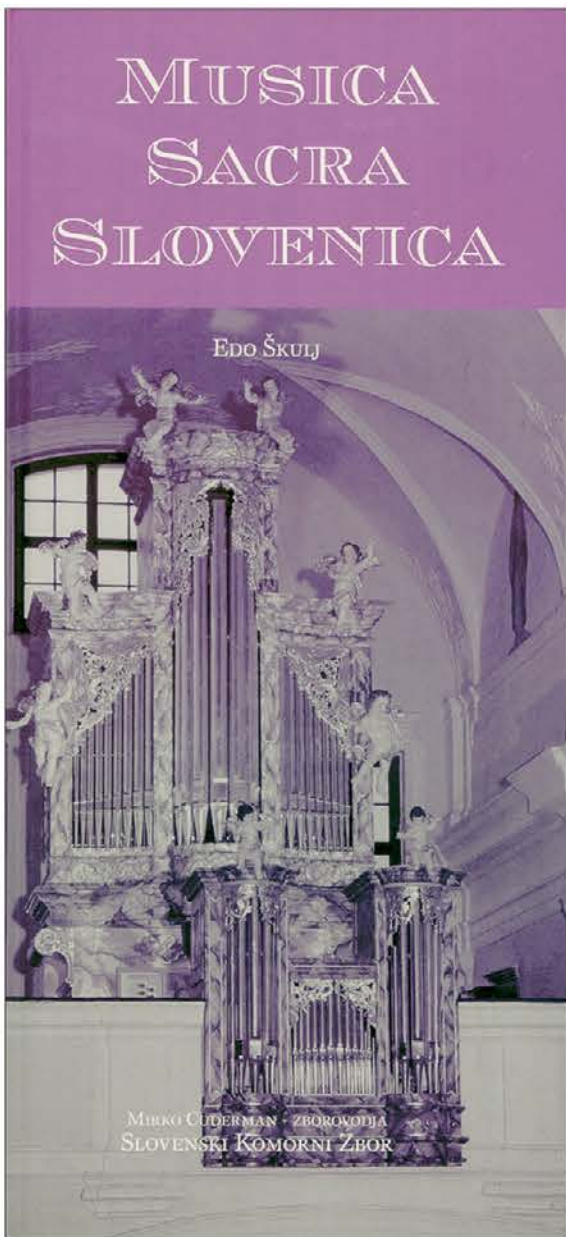
Za boljše razumevanje pos-

netkov je zelo hvalevreden opis predelanih Janečkovih orgel v Stični in onih v Škofljici, saj je zbor snemal ob spremljavi teh dveh zelo dovršenih instrumentov.

Boljšemu razumevanju slovenske cerkvene glasbe je namenjeno poglavje Pregled slovenske cerkvene glasbe, medtem ko so v poglavju Bogoslužna vsebina pesmi zbrali uvode k posameznim zvezkom zbirke Cerkevna zborovska pesmarica dr. Franceta Oražma, tako da bo tudi tisti bralec, ki v podrobnostih in praksi ne pozna bogoslužja, lahko razumel in v bistvu doživel liturgično sporočilo in smisel posnetkov. Prav na koncu pa je v knjigi objavljen abecedni pregled 498 skladb in skladateljev, ki so zastopani v zbirki. Že analiza tega seznama je po svoje zanimiva, saj bomo že na prvi pogled ugotovili, da je daleč najbolj zastopan skladatelj Alojzij Mav, saj bomo njegovo ime srečali več kot 80 krat, Premrllovih je 48 pesmi, Vodopivčevih pa 28. Primorski skladatelji so dovolj dobro zastopani, saj če upoštevamo kriterij rojstnega kraja, bomo ugotovili, da je v zbirki Musica sacra slovenica kar 18 skladateljev, rojenih na Primorskem, tudi v Trstu in Gorici ter v krajih, ki so ob razmejitvi po prvi svetovni vojni prišli pod Italijo in jih obravnavamo kot primorski kulturno-zgodovinski prostor, čeprav v strogem zgodovinsko-zemljepisnem smislu spadajo h Kranjski ali Notranjski.

Kakorkoli, zbirka tridesetih plošč s slovensko cerkveno glasbo, ki jo je posnel Slovenski komorni zbor pod vodstvom Mirka Cudermana, je s to knjigo dobila svojo krono. Vsem, ki so pri tem zgodovinskem glasbeno-kulturnem delu sodelovali, je treba čestitati. Hvaležni smo jim, da so to imenitno zbirko posneli na tako dovršeni ravni, kar je lahko v ponos njim samim, a tudi vsem Slovencem, ki smo s tem dobili enkratni prerez in dokument naše duhovnosti in ustvarjalnosti.

Marko Tavčar

MIRKO CUDERMAN - ZBOROVODJA
SLOVENSKI KOMORNI ZBOR

Kratke

Nova številka revije Zvon / V demokraciji je pomemben vsak glas

Verjetno se pesnik in novinar Jurij Paljk v uvodniku, ki načenna četrti številko kulturno družbene revije Zvon, sprašuje, ali bomo Slovenci nekega dne razumeli, kaj demokracija sploh je. Nepoznavanje pojma demokracije ("za katero je zgodovina pokazala, da je do zdaj najboljša družbena ureditev") s strani naših rojakov je po Paljkovem mnenju odvisna od protidelovanja vladajoče garniture slovenskih političnih strank, ki skušajo volilce prepričati, kako nesmiselno je iti na volitve (zadnje po vrsti so bile evropske, katerih se je udeležilo majhno število volilnih upravičencev), saj politiki večinske koalicije težijo k načrtnemu ohranjanju oblasti po načelu: Saj bomo že mi pazili, da bo vse v redu, vam ni treba nič misliti, uživajte, kaj se boste še vi šli umazano politiko, bomo že mi kot doslej, a vam ni bilo dobro? Kako pa je mogoče, se sprašuje Paljk, da bi ga učili demokracije ljudje, ki so do prejšnjega dne naredili vse, da demokracije v Sloveniji ne bi bilo?

Leposlojni razdelek revije uvaja nato v liriko Gustava Januša, Braneta Senegačnika, Mateja Krajnca, Mihe Pintariča, Vlada Vladiča, Krzysztofa Baczyński. V proznm delu so zbrani zapisi Alojza Rebule, Toneta Pavčka, Veselke Šorli Puc, Janeza Kolenca, Vladya Kociancica, Janja Rifla. Tina Kozin je prispevala pogovor s pesnikom in slikarjem Gustavom Janušem ob njegovi 65-letnici. Sekcija esejev se začena s Kocbekovim zapisom, ki ga je sestavil ob svoji petdesetletnici. Ob stoti obletnici rojstva umetnika, misleca in politika je Jože Kurinčič napisal esej z naslovom Kocbekova blažena krivda. Rebulov prispevek posveča pozornost korespondenci med filozofoma Jacquesom Maritainom in Theodorjem Haekerjem. Ob razstavi del Gustava Januša v Galeriji Šikoranja v Rožku je nastal esej Borisa Gorupiča Lirično, intimno občutenje. V razdelku pričevanja sta zbrana zapisa Janeza Gradišnika, ki se spominja svoje življenjske izkušnje v Beogradu, in Jože Mahnič, ki se pogloblja v "umetniška dogajanja" pri Blejskem jezeru. Revijo Zvon sklenejo ocene in prikazi novih knjižnih izdaj na Slovenskem.

Jubilejni Kogojevi dnevi

Kanal ob Soči - 25-letnica Kogojevih dni, mednarodnega festivala sodobne glasbe, je po besedah Cirila Zlobca, ki jih je v čast organizatorjem izrekel na otvoritveni slovesnosti v petek, 3. septembra, nekakšna zlahna polnoletnost: človek je pri teh letih na eni strani še zelo mlad, po drugi strani pa tudi že izkušen in odrasel. Pri tej mladosti/starosti se pravo življenje šele zares začne.

V tem duhu je minila celotna ceremonija otvoritve: nobenega pretiranega pompa (prej nekaj več skromnosti kot prejšnja leta), nič protokolarnih novosti, z ustaljeno ekipo marljivih izvajalcev projekta (Anton Nanut, Ciril Zlobec, Peter Blažej, Ljudmila Zimic, Miran Ipavec ...) v organizacijskem odboru, otvoritvijo likovne razstave Janeza Bernika ter tradicionalnim koncertom v cerkvi sv. Marije Vnebovzete. Za slednjega smo se že navadili, da ga izvede Orchestra di Padova e del Veneto pod taktirko maestra Antona Nanuta. Menjajo se samo solisti (tokrat klarinetist Darko Brlek in flavist Massimo Mercelli) ter seveda program. Zanesljivi italijanski glasbeniki so se najprej predstavili z veličastno umetnino Igorja Stravinskega (Concerto in es, "Dumbarton Oaks"), ki žarči nekakšno radost, vedrino, svetlobo nežnih tonov in neizmerno zvočno lahkoto, dovolj občutena pa je bila tudi sama interpretacija. Optimistično razpoloženje je skušal poustvariti tudi mladi slovenski skladatelj Dušan Bavdek v noviteti Sinfonia in gavota za flavto, klarinet in godalni orkester pa je prepričal samo delno. Skladba ima kompozicijsko jedro, je uravnotežena in orkestralno polna, a žal napisana v slogu, ki poslušalcu ne ponudi prav veliko izvirnega. Prej bi lahko rekli, da nas galantno prepelje čez vodo žejne in nepotešene, in "odzven baročne suite v postmodernem morju dvoumnost", kot delo opiše sam avtor, je res le blag eho na nekdanje čase, ki nima opaznejše korelacije s sedanjostjo in našim trenutkom. Žejni smo ostali tudi še pri Antonu Webernu (Langsamer Satz - za godala), kjer je predstavnik moderne dunajske šole le preigral novoromantične razsežnosti orkestrskega zvoka, v svoj "splet norosti in bolečine" pa nas je končno potegnil Dmitrij Šostakovič s Komorno simfonijo, op. 110 (priredba Rudolf Baršaj), kjer kraljujejo tako kontrapunkt kot harmonija, pa disperzija strasti in jasna konstrukcija, genialne izpeljave melodij, dinamični "stresi" ter siloviti ritmi. Vsa čast tudi maestru Nanutu, ki je iz te skladbe "izvlekel" maksimum ter tako uvodni koncert Kogojevih dni povzdignil na najvišji umetniški nivo. JS

Sakralna glasba na Sveti Gori

Krajevna skupnost Solkan je v počastitev praznovanja krajevnega praznika priredila prejšnjo nedeljo, 12. septembra, v baziliki na Sveti Gori prvovrsten koncert izbrane sakralne glasbe. Nastopili so trije odlični slovenski glasbeniki. Sopranistka Andreja Zakonjšek je začela svojo profesionalno pot v Operi in baletu SNG Maribor, nadaljevala v Ljubljani. Že več let nastopa na koncertnih odrih tudi kot solistka. Basbaritonist Marcos Fink je vsem Slovencem znan, saj brez dvoma velja za enega naših najboljših moških glasov. Kariero je začel pred dvema desetletjema; medtem je po evropskih odrih požel veliko uspehov in leta 1999 prejel tudi nagrado Prešernovega sklada. Organist Tone Potočnik poučuje na ljubljanski Akademiji za glasbo. Posamezno, v duetu in na orgle so trije slovenski glasbeniki izvedli skladbe domačih in tujih mojstrov svete glasbe.

Za naš jezik

Čedermacoma ali čedermacema?

Pred časom je Novi glas v naslovu članka o dveh beneških duhovnikih napisal obliko čedermacoma. Obrazilo -oma je v tem primeru napačno. Kakor je znano, se pri samostalnikih moškega spola za glasovi c, č, ž, š, j namesto končnic -om, -ov in -oma v orodniku ednine in dvojine, v roditeljski in dajaljski dvojini in množini uporabljajo končnice -em, -ev in -ema. V primeru samostalnika zajec: zajcem, zajcev, zajcema. Tako tudi obroček, nožev, košev, prijatelj ipd. Tudi pri samostalniku čedermac so pravilne samo oblike čedermacem, čedermacev in čedermacema. Slovenski pravopis 2001 ima tako pri besedi čedermac kot pri osebnem imenu Čedermac oblike: s čedermacem in s Čedermacem.

LB

Jubilej slovenskega glasbenika

70-letnica skladatelja akademika Lojzeta Lebiča

Skladatelj in dirigent Lojze Lebič se je rodil v Prevaljah na Koroškem 23. avgusta 1934. Po maturi na ravnanski gimnaziji je na ljubljanski univerzi študiral arheologijo. Po diplomi pa ga je zamikal študij glasbe, kompozicije in dirigiranja. Kompozicijo je študiral pri profesorju Marjanu Kozini, dirigiranje pa pri dr. Danilu Švari. Diplomiral je 1972.

Skladateljeva glasbena kariera se je pričela tiho in skromno, najprej z vodenjem Akademike zbor Tone Tomšič in se nadaljevala poustvarjalno z vodenjem Komornega zbora RTV Ljubljana, s katerim je za poustvarjalne dosežke doma in v tujini na gostovanjih po svetovnih festivalih dosegal najvišje uvrstitve z izvedbami zborovskih kompozij sodobnih skladateljev. Z zborom je snemal tudi za tuje producente. Za poustvarjalne dosežke je leta 1967 prejel nagrado Prešernovega sklada in plaketo londonskega BBC kot najboljši ustvarjalec sodobne zborovske glasbe na mednarodnem tekmovanju Let the People Sing. Lebič se je uveljavil tudi kot iz-

vrsten glasbeni pedagog. Na Pedagoški akademiji v Ljubljani je poučeval dirigiranje. Leta 1986 je postal redni profesor za glasbene teoretične predmete na muzikološkem oddelku Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Skladateljsko je Lebič deloval v skupini Pro musica viva, iz katere je tudi izšel. S kritičnim odnosom in sočasnem z raznimi sodobnimi kompozicijskimi tokovi se je postopoma izoblikoval, rekel bi, s samorastniško govorico z uporabo vseh zvočnih sredstev in z njeni dosegal tolerantne meje možnih zvočnih učinkov, svetovljansko modernost in izraznost s tankočutnim občutkom do kultur prejšnjih časov.

Osrednje Lebičeve kompozicije so vokalnoinstrumentalne: Požgana trava, Novembrske pesmi, FAUVEL 86, AJDNA (glasba o času). Vokalnoinstrumental-

nemu opusu sledi vrsta komornih in simfoničnih glasb. Lebičeve glasbene mojstrovine

so bile izvajane na mnogih festivalih ISCM (Svetovni glasbeni dnevi) v Bruslju, Zürichu, Bukarešti in na glasbenih biennialih v Berlinu, Zagrebu, Seulu, Varšavi in drugje.

Lebičeva kompozicijska tvornost je svojska. Graditeljska logika izhaja iz glasbene zamisli in usmerjene duhovne podstati. Zvočno izpoved plemeniti spekter čustvenega razkošja iger, čustvenih občutij, ujetih v prefinjeni instrumentaciji, tako da se zdi, da je umetnina rasla organsko z zakritimi sledmi kompozicijske tehnike in občutka, da je skladatelju gonska sila ustvarjalna simbolika.

Za skladateljski opus je Lojze Lebič 1994 prejel Prešernovo nagrado. Leta 1995 je postal redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Skladateljstvo 70-letnico so počastili: Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Radio televizija Slovenija in Društvo slovenskih skladateljev s koncertom slavljencev del v Slovenski filharmoniji. Nastopila je vrsta solistov in Komorni zbor RTV Ljubljana v ženski, moški in mešani sestavi pod dirigentskim vodstvom Stojana Kureta, ki je na visoki poustvarjalni ravni izvedel vrsto vokalnih in vokalnoinstrumentalnih skladb slavljence, skladatelja Lojzeta Lebiča.

Štefan Mauri

Nagovor pisatelja Alojza Rebule na bazovski gmajni 12. septembra 2004

“Naša usoda je najprej odvisna od naše zvestobe življenju!”

Spoštovani udeleženci tega spominskega srečanja, vsi poznate ime našega velikega Srečka Kosovela. V njegovem opusu je pesnitev, skrivnostno globoka pesnitev “Tragedija na oceanu”. V njenem apokaliptičnem polmraku izstopajo nekateri liki: mornar, mlad študent, poet. A izstopa tudi svojevrsten lik: geolog, se pravi raziskovalec zemeljskih tal. Po tisočih letih prihaja s paličico v roki otipavati tla otokov, ki jih je nekoč prekrival ocean. In kaj pravi ta Kosovelov geolog, ko s svojo znanstveno paličico brska po tleh? “Vzporedne plasti, tukaj nič boja bilo ni, tukaj je tiho pokrilo morje doline, polja in gore...”

Skratka, geolog ne vidi več sledu tragedije, ko je ocean pogoltnil zemljo, po kateri stopa. Vzporedne plasti, nad njimi brinje in bori, gabri in rešelike, tiho in ponižno kraško rastlinje, tukaj nič boja bilo ni...

Ne bi videl oceana časa, ki je pred štiriinšestdesetimi leti zalil tisti 6. september 1930... Ne bi videl v tržaškem pristanišču zbranih deset bojnih ladij italijanske vojne mornarice s topovi, uperjenimi proti kraški planoti in čez njo, v imperialistični grožnji, proti sosedni Jugoslaviji. Ne bi videl tukaj razporejenih 600 oboženih ljudi 58. fašističnega

Foto Kroma

bataljona. Ne bi videl Trsta v drvenju policijskih kurirjev in oklopnih avtomobilov, vse planote pa, kaj šele bazoviško območje, v poplavi policijskih patrol. Ne bi videl štirih rakev iz golega lesa, ki so jih položili s kamiona v travo. Ne bi videl, kako so na štiri stole sedli s hrptom proti puškam 24-letni Frane Marušič, 43-letni Alojz Valenčič, 27-letni Zvoni-

mir Miloš in 22-letni Ferdinand Bidovec. In tisti geolog tudi ne bi videl, kako je najmlajši in najdrznejši med njimi, Ferdinand Bidovec, prehitel strele, se obrnil proti puškam in vzkliknil: “Živijo Jugoslavija! Smrt fašizmu!” Ocean časa je prekril tisti septembrski dan, ki si ga lahko predstavljamo v njegovem klasičnem jenskem čaru, v bak-

renju hrastov in zarenju rujev. A leto 1945 je s svojo svobodo vzdignilo iz fašističnih voda to morišče na dan. In Slovenci se že neštetič po tistem letu zbiramo na tem prostoru v občutju, s katerim se zbiramo še komaj kje na slovenski zemlji: mogoče na Gregorčičevem ali Prešernovem grobu. Hočem reči: zbiramo se na teh svetih krajih, potem ko smo odložili - ali vsaj hoteli odložiti - pred njihovimi vrati politiko, strankarstvo in ideologijo in čutimo samo eno: svojo pripadnost materi Sloveniji. Tisti duhovni Sloveniji, ki je ne omejujejo državne meje. Tisti Sloveniji, ki zaobjema svoje sinove, kolikor hočejo ostati njeni sinovi, po svetovni diaspori, po zamejskih Porabju, Koroški in Primorski, po zdromski Evropi, v Kanadi in Ameriki, po Argentini in Avstraliji.

Ko sem pred leti spregovoril v bazoviški cerkvi v čast našim mučencem, sem potem prestregel glas, da sem slavil teroriste. Lahko bi bil v odgovor citiral besede Pavla VI., da je v primeru dolgotrajne in neznozne tiranije upor etično upravičen. Ali ni tiranija trajala že deset let z deklariranim genocidnim ciljem: izbrisati slovenski element iz Julijske krajine? Ali ni bila neznozna do takšne mere, da se ni ustavila niti pred sakralnostjo smrti, ko je slovenski jezik izbrisala celo na grobovih pokopališčih? A lahko bi omenil tudi, da sta v judovsko-krščanskem svetem pismu dve knjigi Makabejcev, knjigi o uporu proti tuji poganski penetraciji.

Povsem drugo je vprašanje o primernosti takšne ali drugačne oblike upora, ki je bil več kot upravičen.

Kar pa se tiče terorja, te obsedenosti naših dni, je treba pribiti dejstvo, da tržaška ilegalna organizacija Borba nikakor ni bila nikakršna predhodnica kakšne današnje Al Kaide. Tej organizaciji, nastali iz brezmočnega obupa nad genocidom, ni šlo za ubijanje ljudi, ampak za uničevanje materialnih inštrumentov genocida, predvsem potujočevalnic, reatorijev, otroških vrtecev in šol, katerih cilj je bil raznaroditi mlado slovensko generacijo. Prosek, Katinara, Tolmin, Štorje, Lokve na Krasu, Braniča, Dutovlje, Gropada, Škrbina, Col, Zgonik: to so bila go-

rišča, v katerih je takrat zaplanel upor proti tisti nasilni asimilaciji. Niso padali ljudje, ampak so gorele potujočevalnice.

Iz pričevanja človeka, obsojenega s štirimi tovariši na smrt in potem na 30-letno ječo, Vekoslava Špangerja, vemo, da je bil v neki jami blizu Proseka sestanek, ki so se ga udeležili ne samo člani glavnega odbora tržaške Borbe, ampak tudi zastopnika goriškega Tigra. Naj navedem: “Po nekaj krajših intervencijah navzočih tovarišev je bil ponovno - naj podčrtam ta izraz - sprejet sklep, naj bodo akcije brez vsakih človeških žrtev (podčrtal A.R.) in naj ne bodo naperjene proti kaki osebi.” Prav tako vemo, da je bila žrtev, ki jo je terjal atentat na vulkan protislovenskega sovraštva, na “Il popolo di Trieste”, nena merna, slučajna. Drugi od peklenških strojev, ki se je razpočil na teh genocidnih tleh, pa se je razpočil v cementnem trupu Svetilnika zmage. To ni bil predislamski terorizem, ni meril v ubijanje, ampak na uničenje potujočevalnih centrov policijske in šovinistične diktature.

To je tudi razlog, da se lahko na bazoviški gmajni Slovenci srečamo, kot bi se recimo srečali, kot sem že omenil, pred Gregorčičevim ali Prešernovim grobom: prosti vseh političnih zavor in zagledani samo v zavezo, ki nas onkraj vseh razlik združuje v zvestobi slovenstvu. Minila je velika iluzija, da bo narodne napetosti odpravila neka odrešilna mednarodna ideologija. Vsaj za nas, Slovence v Italiji in tudi v Avstriji, bo morda minila tudi neka druga velika iluzija, da bo na našo etično situacijo bistveno vplivala s svojo nadnarodno strukturo Evropska zveza. Vse kaže, da nas čaka prihodnost, ki bo samo preoblečena preteklost: to se pravi odpor. Odpor za naš jezik in za naše duše. Ne samo za naš jezik, ampak za našo celotno duhovno identiteto: da zamejci od Monostra do Trsta ne bomo slovensko govoreči Italijani, Avstrijci ali Madžari, ampak Slovenci, sicer odprti sosedom in Evropi, a v polnokrvnosti svoje narodne zavesti. Multikulturalnost naj njeni privrženci pridigajo ne nam, ki o svojih sosedih vemo neskončno več kot oni o nas, ki celo pišemo knjige v njihovih jezikih, v italijanščini in nemščini, ampak naj jo pridigajo raje njim, ki nimajo pojma o nas.

Na tem mestu je Boris Pahor že poklical na odgovornost matični esteblišment oziroma njegovo notorično ravnodušnost do Slovencev onkraj meja. Esteblišmenta ne bom zagovarjal niti za ščepec. Kar se tiče omenjene ravnodušnosti, je dovolj pogledati, koliko je dogajanje v zamejski slovenski skupnosti zanimivo za slovensko televizijo. Podatek iz zadnje številke neke matične revije: za slovensko televizijo ima kulturno dogajanje v Ljubljani 85% delež, neljubljanska Slovenija, se pravi podeželje, 15%, zamejstvo pa 0% delež. Z drugo besedo za ljubljansko televizijo zamejsko kulturno dogajanje ne obstaja.

Ne, ne bom zagovarjal matičnega esteblišmenta, še najmanj njegove medle zunanje politike. A še manj bom zagovarjal njegovo, kar je še bolj žalostno, anacionalno šolsko politiko, ki hoče natrpati mlade slovenske glave z gluhim podatkarstvom, v tej točkoslovni vročici pa pozablja na velike vidike narodne in etične zavesti. Šola, ki trpa v glavo mladini samo imena in letnice in

formule, a je ne vzgaja k etiki in narodni zavesti, ni vredna svojega imena. Šola, ki hoče biti samo strokovnost, je lahko šola strokovnega idiotstva.

Postavlja se vprašanje, ali se zamejci imamo od matičnega slovenstva sploh kaj učiti. Toda kako, če se nimamo kaj učiti niti od matične Primorske, ko na primer Nova Gorica ponasavlja svoje zabavišče s Perlo, Tolmin, domovina tigrovcev, svoj bife s Paradisom, Koper pa s svojo restavracijo z La Storia?

Vendar naj poudarek tega mojega nastopa ne bo v čezmejni polemiki. Poudarek naj bo drugje. V neki drugi misli, bolj vredni našega ponosa - mar ni Bazovica spomenik zamejskega ponosa? - : namreč misli, da nam naše narodne identitete, našega jezika, našega šolstva in naše cerkvenosti (če je komu do religije...) ni pričakovati predvsem od drugih, ampak od nas samih; od naše čim večje enotnosti v bistvenem in naše čim trdnejše zvestobe temu, kar smo. V igri je tudi naš zamejski ponos in dostojanstvo.

Naša usoda je najprej odvisna ne od podpore Ljubljane ali Strasbourga, ampak od naše zvestobe življenju. Slovenci se bojimo otrok. Moški smo radi strici. Nemški predsednik Kohler je pred kratkim izjavil: “Brez otrok je Nemčija brez prihodnosti.” In če to velja za osemdesetmilijonsko Nemčijo, koliko bolj velja za dvomilijonsko Slovenijo, kaj šele za slovensko zamejsko skupnost!

Zato naj bom za sekundo oseben in vam zaupam, da me tukaj na Tržaškem dosti bolj kot nova slovenska knjiga ali nova gledališka predstava ali tudi velika prireditev razveseli rojstvo novega slovenskega otroka. Tega otroka je treba najprej sprejeti, potem pa tudi spremljati z ljubeznijo, si vzeti čas zanj v zavesti, da je to izredno važno delo, in da je vsak naš otrok in mlad človek naša največja dragocenost.

Zvestoba življenju je torej eno z zvestobo slovenstvu: slovenstvu brez ozkosti, brez šovinizma, kolikor ga slovenska še preodprta psiha sploh premore, brez manjvrednostnih kompleksov: v mirni in suvereni zavesti, da nepodkupljivo hočemo biti, kar smo - pripadati narodu Prešerna in Gregorčiča, Kosovela in Ukmarja ali Pinka Tomažiča, če hočete.

In če nas tudi vse drugo razdvaja, naj nas Bazovica združuje. Vsaj enkrat na leto naj nas pokliče k enotnosti in zvestobi.

Letos nisem edini govornik na tej proslavi. Za sogovornika imam gospoda Amosa Luzzatta, predstavnik neke druge, znamenite narodne manjšine, predstavnik naroda holokavsta. S plemenito gesto je hotel priti sem izraziti svojo solidarnost z odporom naše Primorske. S tem je posnemal neki zgled, vreden spomina: zgled svojega sorojaka, zdravnika in kulturnika dr. Bruna Pincherla, našega someščana, ki je tu nastopil ob 30-letnici bazoviških žrtev. Imel je govor, vreden velikega humanista. Ko se torej zahvaljujem gospodu Luzzattu za njegovo udeležbo na naši proslavi, naj se ob enem poklonim spominu dr. Pincherla, tega našega prijatelja, ki se je za trajno in častno zapisal v anale naših bazoviških proslav.

Naj vedno živi sporočilo Bazovice tržaškim Slovincem! In tudi Slovincem v matični domovini! Naj krepi naš ponos in zvestobo!

V počastitev avtorjeve 90-letnice je v sozaložbi vseh treh Mohorjevih družb izšla knjiga

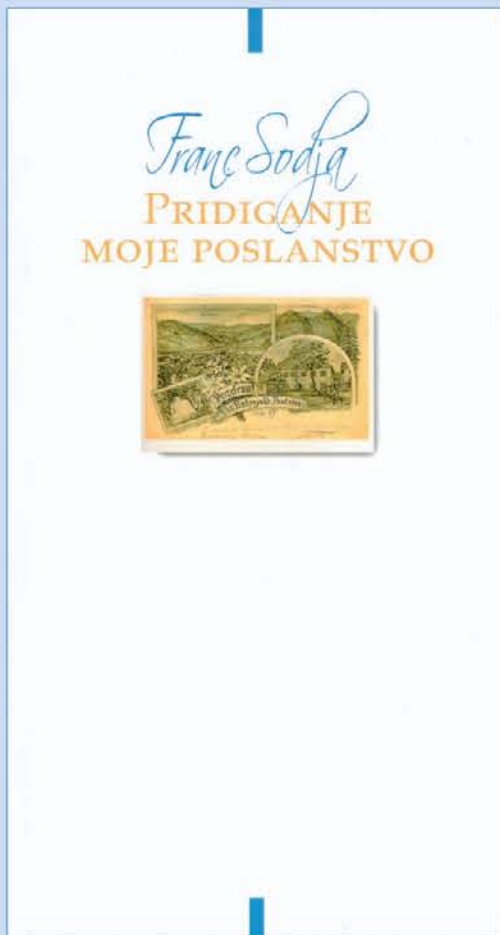
FRANC SODJA

PRIDIGANJE MOJE POSLANSTVO

V njej so izbrana poglavja iz knjig Franca Sodja, duhovnika, ki je svojo duhovniško pot začel leta 1941 v Ljubljani in se je po hudih medvojnih in povojnih izkušnjah zatekel najprej v Kanado, nato pa v Argentino, kjer je deloval do leta 1982.

Od tedaj živi v Kanadi, v Torontu, in deluje v Domu Lipa med ostarelimi rojaki in pripadniki drugih narodnosti.

Knjiga prikazuje lik duhovnika, ki se pogloblja v evangeljsko sporočilo, ga hoče v sebi uresničevati, je v celoti predan Katoliški cerkvi in dosleden kot duhovnik, misijonar, vzgojitelj in oznanjevalec krščanskega sporočila.

MOHORJEVA
CELTJE

Mohorjeva
Celovec

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

Dobite jo na sedežu Goriške Mohorjeve družbe,
Travnik 25 v Gorici, in v slovenskih knjigarnah.

Kratke

Špacapan o nočnih težavah pri Sv. Ivanu

V imenu župana Dipiazzie je deželnemu svetovalcu Špacapanu odgovoril dr. Sergio Abbate, poveljnik mestnih redarjev. Špacapan je v mesecu maju župana pisno opozoril na problem nesnage in socialne ogroženosti pri Sv. Ivanu, kjer se na stopnišču pri stranskih cerkvenih vratih zbirajo ob vseh urah mladeniči raznih starostnih dob (vključno z otroki) in motijo z glasnim hrupom verske obrede in spanje občanov v bližnji in manj bližnji okolici.

Poveljnik mestnih redarjev je zagotovil, da bo občina bedela nad problemom in tudi aktivirala nočne kontrole do dveh zjutraj, dokler pač obstaja ta služba v tržaški občini.

Deželni svetovalec se je tržaškemu županu zahvalil za zanimanje in posege, ki jih bo občina uvedla glede omenjene zadeve, in pri tem podčrtal, da je problem širše narave. Špacapan upa, da bo občina ukrepala tudi v socialnem smislu, na primer z uvajanjem cestnih vzgojiteljev, figur, za katere je tržaška občina že namenila ustrezna sredstva.

Za nagrado tudi slovenska himna

Člani nabrežinske godbe na pihala niso mirovali niti v pocitniškem obdobju. Tudi v poletni sopolari so se namreč vadili v korakanju in se tako pripravljali na nastop v Ronconeju na Tridentinskem, kjer že vsaj desetletje poteka mednarodno srečanje godb iz skoraj vse Evrope. Na vaškem nogometnem igrišču so nabrežinski godbeniki vadili že od meseca maja dalje pod vodstvom doberdobskega mojstra Lucijana Gergoleta. Najprej brez instrumentov in potem z njimi so člani nabrežinske godbe izpili skrivnosti oziroma večšine korakanja. Kot pripadniki vojaških regimentov so se naučili skupnih štartov in postankov, obratov ter mnogih drugih figur. Trdo poletno garanje pa se je izplačalo, saj je konec tedna nabrežinska godba uspešno nastopila na mednarodni reviji godb v Ronconeju. V soboto je bil najprej na sporedu mimohod vseh prijavljenih skupin, ki so se predstavile s prostim programom, v nedeljo pa je strumno korakanje vsake posamezne godbe ocenila pristojna mednarodna žirija. Zamejski godbeniki so s svojim nastopom karseda zadovoljni, saj jih je žirija poplačala s končnim šestim mestom. Ob tem naj še omenimo, da so med nagrajevanjem Nabrežincev zaigrali bodisi italijansko kot slovensko himno. Še boljše se je odrezala postojnska godba, ki je bila na koncu četrta. Mednarodno tekmovaljevanje na Tridentinskem, ki ima sicer tudi izrazit družaben pomen, velja za izredno priložnost pri navezovanju stikov in izmenjavi pogledov ter izkušenju o bodočem sodelovanju med godbami iz številnih srednjeevropskih držav. /B

Tiskovno sporočilo Slovenske skupnosti

Prebivalci Medje vasi v občini Devin-Nabrežina so zadnje dni upravičeno zaskrbljeni zaradi odprtja novega gradbišča, v bližini bivše osnovne šole. Tukaj lahko namreč vidimo od včeraj velik vrtiljak zemlje, cisterne za vodo, ki služijo za ohlajevanje stroja, ter cel kup drugega gradbenega materiala. Pri prebivalcih se je takoj vnel sum, da gre že za pripravljala dela v zvezi z zloglasnim petim koridorjem. Poleg tega ni v kraju nobene table, ki bi pojasnjevala namembnost del.

Deželni svetnik Mirko Spazzapan je nemudoma poizvedel pri direkciji za okolje in javna dela, za kaj gre. Odgovorni funkcionarji so slovenskemu svetniku zagotovili, da primer ni nikakor vezan na peti koridor in pravzaprav na nobeno delo, pri katerem bi imela pristojnosti dežela.

Svetnik Slovenske skupnosti, ki je tajnik pristojne deželne komisije, se je istočasno tudi zavzel, da bi se čimprej nadaljevale advicije zainteresiranih društev, odborov ali skupin, ki lahko prispevajo pri načrtovanju petega koridorja in ki imajo pravico, da javno in uradno utemeljijo svoje dvome in nasprotovanja. Na advicijo čaka na primer že več mesecev deželna sekcija svetovne organizacije WWF, ki odločno odklanja omenjeni načrt, iz očitnih okoljevarstvenih razlogov. Do leta bi moralo priti - sporoča Spazzapan - že v tekočem mesecu.

Uredili bodo mlako v Repnu

V evropski projekt Interreg III A Italija - Slovenija Spoznaj Kras, ki ga koordinira Aljoša Gabrovec, sodi tudi sanacija mlake pri Repnu, ki ji domačini pravijo Močilo. Deželno ravnanje za teritorij je odredilo, da bodo dolino mlake začeli urejati od novembra dalje. Najprej bodo dolino počistili in odstranili odvečni naravni material, ki se je v vseh teh letih v njej nakopičil, nato pa bodo dno doline prekrili s plastjo ilovice in rdeče zemlje, ki bo vodo zadrževala. Predvidena je tudi naselitev favne, ki je tipična za taka področja (zeleno krastačo, zeleno rego, različne vrste žab in kač). Preuredili bodo tudi pot, ki pelje do mlake Močilo. Nekatera druga prenovitvena in vzdrževalna dela v okolici Volnika in Medvedjaka, ki sodijo ravno tako v evropski projekt, so pred nedavnim že stekla.

Do 30. septembra v nekdanji tržaški umobolnici

Vse do 30. septembra se bodo v prostorih bivše tržaške umobolnice vsak terek in četrtak vrstili seminarji, filmske projekcije in posveti, posvečeni liku psihiatra Franca Basaglie. Prva srečanja so potekala že minuli teden in izpostavila predvsem trenutno ogroženost dela psihiatra, ki je s svojim pristopom popolnoma preoblikoval stroko.

Baglioni pel v starem pristanišču

Prejšnji teden je bil italijanski pevec Claudio Baglioni gost tržaškega starega pristanišča. Na področju, ki ga naše mesto želi preurediti v sklopu Expoja 2008, je Baglioni razveselil majhno publiko izbranih gostov in novinarjev. Pevec, ki se po italijanskem polotoku mudi s tourom Cercando, je pred nedavnim dokončal študij arhitekture ravno z diplomsko nalogo, posvečeno ponovni pridobitvi in uporabnosti opuščeni področij. Staro pristanišče je bilo tako najustreznejše prizorišče za intimni koncert.

Ylenia Zobec superstar

Mlada pevka iz Brega Ylenia Zobec je na Izboru za slovensko popevko 2004, ki je pred nedavnim potekal v ljubljanskih Križankah, žela izreden uspeh. Zmagala je namreč kot najboljša izvajalka, njena skladba Samo, sad ustvarjalnosti Marina Legoviča, pa si je priborila nagrado za najboljšo popevko.

Bazovica 2004 Osrednja svečanost

Občutena slovesnost kljub odsotnostim in kritikam

Svojo odsotnost na gmajni je predsednik židovskih skupnosti v Italiji Amos Luzzatto opravičil z diplomatskim pojasnilom "zaradi neodločljivih družinskih razlogov". Organizator svečanosti, to je Odbor za proslavo bazoviških junakov, ne zakriva svojega razočaranja nad odpovedano prisotnostjo tako pomembnega gosta. Enako grenkobo smo namreč občutili vsi Slovenci, ki smo upali, da bi se s posegom Luzzatta na tako pomembnem kraju za našo skupnost nekoliko omililo nasilje nekaterih skraj-

Luzzattova prisotnost pred spomenikom Bidovca, Miloša, Marušiča in Valenčiča končno predočila italijanski skupnosti pomen bazovskega simbola in dokazala pravičnost upora - če bi bilo to sicer še potrebno -, ki so ga naši štirje fantje plačali z življenjem.

Do tega ni prišlo, Slovenci pa moramo sprejeti opravičilo, ki ga je Luzzatto napisal v pisnem sporočilu, ki ga je pred množico prisotnih prebral predsednik Odbora, Milan Pahor. Luzzatto je poudaril navezanost, ki jo ima do naših krajev, in to predv-

Foto IG

osebna pričevanja naraščajočega fašističnega nasilja, ki so doletela tako Žide kot Slovence. "Nacionalna diskriminacija, ki je takrat zlahka zdrknila v jasno rasistično mržnjo, ni nikakor sklenila italijanskega prepoveda, saj že Mazzini si je obratno zamislil pluralistično Evropo, v kateri bi bile spoštovane vse narodnosti". Tudi za Luzzatta predstavlja Evropa rožnato bodočnost, v kateri pravičnosti ne bodo zagotavljala posebna sodišča kot nekoč, temveč polnopravno sodstvo. "S pomočjo Italijanov, Slovencev, Židov, kristjanov in muslimanov želimo ustvariti boljše prihodnost; in to s pluralizmom in demokracijo". Drugače pa program ni utrpel

sprememb. Slavnostni govor je imel tržaški pisatelj in letošnji jubilar Alojz Rebuta, ki je svoj občuteni in ponekod do slovenske državne politike kritični poseg prebral pred občinstvom, med katerim sta sedela tudi ministar za zunanje zadeve Republike Slovenije Ivo Vajgl, ki ni dočela sprejel Rebutove kritike na račun slovenske zunanje politike, in direktorica Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Jadranka Šturm Kocjan. Svoj pozdrav je prinesel tudi predsednik Hrvatske zajednice v Trstu Damir Murković. Slovesnost so s petjem sooblikovali združeni zbori pod vodstvom Janka Simonete in godbeno društvo Prosek.

Igor Gregori

Foto DP

nih fašističnih krogov v naših krajih. Še več: upali smo, da bo sem zaradi tržaških korenin svoje družine. Podčrtal je tudi

Seja glavnega sveta Kmečke zveze

Kras gre primerjati z goratimi območji

Deželno kmetijstvo doživlja zaskrbljujoč položaj, ki je odvisen predvsem od neizpolnenih obvez deželne uprave in ostalih ustanov. Tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec je mnenja, da bi morala reforma kmečke politike zagotoviti ustrezna sredstva tudi za razvoj goratih območij pa tudi predelov, ki imajo omejene naravne dejavnike. "Taka politika gre v smer širokega in ekstenzivnega kmetijstva in, čeprav je začrtana pot za valorizacijo proizvodov, ostaja to le pri besedah. Z velikimi finančnimi sredstvi in z reformo politike evropske skupnosti za obdobje do leta 2013 bodo tako ustvarili neke vrste rente, ki bo zagotavljala stalne prihodke kmetom v bolj razvitih prede-

Foto Kroma

lih in zato, v kolikor ne bo prišlo do drugačne politike predvsem s strani dežele do tistih naravnih območij, ki razpolagajo le s težkimi naravnimi danost-

mi, bo kmetijstvo v teh krajih še bolj propadalo." O vseh teh kočljivih vprašanjih je bil govor prejšnji teden na seji glavnega sveta Kmečke zveze, ki je potekala v Razstavni dvorani Zadržne kraške banke

na Opčinah. Tajnik Edi Bukavec je številne goste, med katerimi so bili navzoči predstavniki krovnih organizacij SSO in SKGZ, slovenski deželni svet-

nik, župani okoliških občin, predstavniki univerzitetnega kadra in deželne uprave, seznanil z dejstvom, da lahko našo tržaško pokrajino s kraškimi področjem vred primerjamo zaradi težavnostne stopnje z goratimi področji. Nazadovanje nekaterih sektorjev, v prvi vrsti živinoreje, je močno očititi. Iz debate, ki je prvemu delu srečanja sledila in pri kateri so sodelovali skoraj vsi prisotni, je bilo razvidno najprej to, da, kljub soudejevanju vseh zainteresiranih dejavnikov, je problem vedno isti: sredstva čedalje primanjkujejo. Ravno zato bi bilo treba vzpostaviti skupno omizje, na katerem bi bil govor o sistemskem reševanju številnih problemov, pa tudi razumeti, kakšen odnos naj se zavzame do kraškega kmetijstva in katere razsežnosti njegove proizvodnje so vredne, da se ovrednotijo. Iz debate je bila razvidna tudi želja, da bi, zaradi odsotnosti Kraške gorske skupnosti, ustanovili kraški kmetijski okraj.

Župnijska cerkev na Katinari Dobrodelni koncert

V spomin na umetnika Toneta Kralja

Minuli četrtak je v župnijski cerkvi Svete Trojice na Katinari potekal dobrodelni koncert klasične gla-

sbe v počastitev velikega slikarja Toneta Kralja, ki je leta 1931 poslikal ravno cerkev na Katinari. Vse prispevke, zbrane na koncertu, so namenili obnovi Kraljevih fresk v cerkvi v Avberju, ki so jih pričeli pred kratkim obnavljati v sklopu evropskega projekta Phare.

Mojster, ki se je leta 1900 rodil v Zagorici na Dolenjskem in umrl v Ljubljani leta 1975, se ni posvečal le slikarstvu, ampak celoviti paleti umetniških razsežnosti: kiparstvu, grafiki, knjižnim ilustracijam, oblikovanju pohištva in drobne obrti. Med prvo svetovno vojno je moral leta 1917 na italijansko

Foto IG

fronto na reko Piavo. Po vojni je šolsko pot dokončal in je bil na priporočilo nestorja slovenskih impresionistov R. Jakopiča sprejet na akademijo v Pragi. Veliko je nato razstavljal po Evropi in doživel velik uspeh. Z bra-

tom Francetom je bil eden prvih predstavnikov ekspresionizma pri nas. Kralj je skozi vse življenje posvečal svoj umetniški navdih poslikavi cerkva, večini katerih se nahaja na Primorskem in v kateri je vplil rahločutnost in domoljubnost do svojih korenin. Koncert na Katinari sta priredili krajevna župnijska skupnost in Fundacija Toneta Kralja (ki med drugim skrbi za obnavljanje umetnikovih fresk) ob sodelovanju SSO. Koncert sta sooblikovala sopranistka Irena Baar in tenorist Marjan Trček; pevca je na orglah spremljal Andraž Hauptman.

 il negozietto
tkanine

Velika izbira tkanin za elegantna večerna in poročna oblačila.

TRST - Drevored 20. septembra 16, tel. 040 370914, e-mail ilnegozietto@xnet.it

Trgovina jestvin

KUKANJA

Nabrežina 106/B
tel. - fax 040 200172

56. Marijanski shod na Opčinah

Darujmo ljubezen in milost, ki sta nam dani

Kot veleva že ustaljena navada, je minula, druga nedelja v mesecu septembru bila na Opčinah posvečena že tradicionalnemu Marijinemu shodu, prazniku, ki združuje številne slovenske vernike, tako s Krasa in iz Brega kot tudi iz mesta.

Pred sveto mašo je potekala procesija, ki se je vila po vaških uličicah in pod rahlim dežjem; ta sicer ni okrnil vnaprej določenega poteka spreveda, kateremu je svedca stal na čelu Križani, nato pa velika množica skavtov in skavtinja. Skupina le-teh je na sredini dolge človeške kače nosila podstavek z Marijinim kipom. Verski spreved je potekal ob ubranem petju zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki ga kot običajno vodi Edi Race, ter mladih skavtov, ki so petje vča-

sih spremljali tudi s kitarami. Veliko je bilo narodnih noš, ki so resda tvegale pod takim ne-

Foto IG

bom, ki ni obetalo sončnega smehljanja, a obratno, pravo jesensko nevihto.

Ko je spreved ponovno stopil v cerkev, se je sveta maša pričela. Cerkev sv. Jerneja v osrčju vasi je bila premajhna, da bi lahko sprejela vse vernike, saj so nekateri celo stoji sledili sveča-

nosti pred vhomom. Slovesno mašo je daroval tržaški škof msgr. Evgen Ravigna-

ni, ki je procesijo tudi vodil. Njemu so stali ob strani slovenski zamejski somašniki. Sveto mašo je ravno tako spremljalo petje zbora ZCPZ, ki ga je dodatno bogatilo orgelsko izvajanje prof. Tomaža Simčiča. G. škof je v svoji homiliji poudaril, da moramo, podobno kot Marija, ki je v sebi sprejela božji načrt, tudi mi sprejeti Kristusovega in "to veselo in prepričano". V skromnosti in ponižnosti je svoje življenje darovala Bogu, da bi mi lahko veliko storili; ravno tako se je Gospodova volja izrazila preko matere Terezije, "ki je roko stiskala umirajočim. Posnemati moramo njeno ljubezen, da podarimo bratom širokodušnost in naklonjenost, ki smo ju bili mi deležni." Škof Ravignani je svojo homilijo sklenil z mislijo, da je treba živeti po veri in eharistiji. Ko je bila maša pri koncu, se je z visokega usul dež. Lahko bi si upali zato zatrditi, da je bil letos Marijanski shod prehod med iztekajočim se poletjem in prihajajočo jesenjo.

Obvestilo

Toplo vabljeni na edino slovensko procesijo v mestu Trstu, ki bo v Barkovljah na Rožnovenčno nedeljo, 3. oktobra, po maši ob 8. uri. Zelo zaželjene so narodne noše.

Darovi

Namesto cvetja na grob v spomin na pokojnega Živica Lučana darujemo 30,00 evrov za spomenik na rojstni hiši skladatelja Ubalda Vrabca v Trstu družina Korsič Sv. Ivan. Istoimenski prispeva 20,00 evrov za družabnost pri Lajnarijih.

V spomin na Luciana Živica darujeta za Marijin dom pri Sv. Ivanu Luisa in Alessandro

Rustja 70,00 evrov.

V spomin na gospoda Lučana Živica daruje svetoivanski cerkveni pevski zbor 150,00 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

Za cerkev v Bazovici darujejo: Gratton 50,00 evrov, Terčič 100,00 evrov, Santagati 50,00 evrov, Lidija Radovič ob obletnici smrti Mirkota 25,00 evrov, Sette 100,00 evrov, ob krstu Kasije 50,00 evrov, v spomin na Bernarda Jazbeca Tatjana in Antek 50,00 evrov, Burgen Giorgio 20,00 evrov, Sergio 40,00 evrov, ob pogrebu Bernarda Jazbeca 100,00 evrov, Radovič 10,00 evrov, Carlo Brusca 1.000,00 evrov, Devescovi 150,00 evrov, podporni sklad 2.084,00 evrov.

Ob začetku pritrkovskega tečaja na Tržaškem Pismo Ivanu Mercini

Špoštovani gospod Ivan Mercina! Pišem Vam, da bi Vam sporočil veselo novico. Kot zvonoslovec in kolavdator cerkvenih zvonov v goriški nadškofiji ter človek, ki je leta 1926 v Gorici izdal znamenito knjižico "Slovenski pritrkovavec" ter pisec zvonoslovnih spisov v Zborniku svečenikov sv. Pavla, ki so nato v nekoliko predelani obliki leta 1930 izšli v posebni knjižici z naslovom "Zvonoznanstvo", ste gotovo oseba, ki razume ves pomen tega pisanja.

Vesel sem torej, da Vam lahko sporočam, da se je v soboto, 11. septembra 2004, v Marijanišču na Opčinah začel tečaj za pritrkvalce, ki ga organizira tržaška Zveza cerkvenih pevskih zborov. S tem tečajem skušamo poživiti to staro ljudsko umetnost, ki je na Tržaškem skorajda šla v pozabo, ker generacije starih "tenklačev", kot jim pravimo Kraševci, ali "kempanjačev", kot jim rečejo v Bregu, ki so bile aktivne še nekaj desetletij po drugi vojni, niso dobile naslednikov po naravni poti predaje večine na zvoniku.

Zveza cerkvenih pevskih zborov je sicer že 18. junija 2000, v želji, da bi se zanimanje za pritrkovanje poživilo, priredila na Kontovelu srečanje pritrkvalcev, ob petju pesmi o zvonovih in recitaciji pesmi, ki so jih na to temo nalašč napisali domači pesniki. Naslednje leto smo ob obnovi zvonika imeli srečanje v Boljuncu. Ob tisti priložnosti je dolinski župan, sicer tudi znan pevec in, kot smo ugotovili, pritrkovelec, prof. Boris Pangerc, izrazil misel, da bi kazalo prirediti tečaj, ki naj mlade uvede v umetnost pritrkovanja. Toda minili sta še dve srečanja, in sicer leta 2003 v Mačkoljah ter letošnje 27. junija v Štivanu, da smo to poletje zasnovali in sedaj začeli s tečajem.

Vodi ga Vaš rojak, Andrej Vovk. Kot Vi, je tudi on doma z Goč in je profesor zgodovine na škofijski gimnaziji v Vipavi ter duhovni pomočnik v Podnanosu. Saj ga poznate, tam pri cerkvi so Vovkovi doma, pred nekaj dnevi pa

mu je umrla mama. Tako mu ob tej hudi izgubi izražamo globoko občuteno sožalje. Gotov sem, da tudi z nebeških zvonikov spremljate njegovo delo, saj je na Primorskem med tistimi duhovniki, ki se zelo zanimajo za zvonove in pritrkovanje. Odziv na našo pobudo je dober, saj so prišli fantje od Mačkolj do Štivanja, ki so povedali, da se v njihovih farah še drugi zanimajo za tečaj, a se prvega predavanja niso mogli udeležiti. Zanimanje je in udeleženci so po uvodnem zgodovinskem okviru in osnovah ritma ter

tempa tudi že spoznali načine zapisovanja pritrkovskih motivov ter se poskusili v "tenklanju" na posebnih zvonilih, ki so bila narejena iz vodovodnih cevi. Mislim, da ste kot bivši učitelj na Proseku, kjer ste učili na koncu 19. stoletja, tudi veseli, da je trenutno najbolj aktivna pritrkovska skupina na Tržaškem doma prav na Kontovelu in Proseku. Danes pa upamo, da se bodo tej visoki slovenski ljudski umetnosti približali tudi udeleženci tečaja, ki se je pravkar začel. Prvo naslednje srečanje bo v soboto, 25. t.m., ob 15. uri, prav tako v Marijanišču na Opčinah. Ko se poslavljam, naj Vas prosim, da s svetim Antonom puščavnikom in sv. Forkernom, ki veljata za zaščitnika zvonarjev, pri Njem, ki mu zvonovi pojejo v čast, prosite za dober uspeh te naše pobude.

Vaš Marko Tavčar

Gledališki vrtljak 2004-05 Od 26. sept. do 13. marca

Sedem predstav in dve izmeni

Jeseni 1998 je Radijski oder, v sodelovanju s Slovensko prosveto in PDG Nova Gorica (danes Slovensko narodno gledališče Nova Gorica), priredil poskusno sezono otroških predstav z naslovom Gledališki vrtljak. Število mladih družin, ki se rade vračajo v Marijin dom pri Sv. Ivanu na mesečno gledališko srečanje, je iz sezone v sezono raslo, kar je organizatorje spodbudilo, da so poiskali primerno rešitev: Gledališki vrtljak 2004/05 bo zato potekal v dveh izmenah. Istega dne se bosta to-

rej vrstili dve predstavi, prva ob 16. uri (red Sonček), druga pa ob 17.30 (red Zvezdica). Gledalci se bodo za urnik izrekli ob vpisu abonmaja na tajništvu Slovenske prosvete, ki je na razpolago ob delavnikih med 9. in 17. uro (040 370846), in se bodo izbrane variante držali skozi vse leto. Za nastopajoče pomeni to sicer dvojni trud, za občinstvo pa prav gotovo več prostih sedežev, večjo zbranost med odrskimi dogajanjem in več parkirnih prostorov, skratka boljše počutje ter lepše družinsko doživetje.

Prvo srečanje letošnjega Gledališkega vrtljaka je predvideno že konec septembra. 26. t.m. se bodo predstavili gojenci poletne Gledališke šole za najmlajše z duhovito komedijo Žarka Petana Obtoženi volk, ki jo je za 31-članski ansambel priredila Lučka Susič, režiral pa novogoriški gledališki mojster Janez Starina. Druga jesenska predstava bo na vrsti 17. oktobra, ko bo dvorana Marijinega doma gostila Lutkovno gledališče Celovec in pravljico Mala čarovnica, v okviru Koroskih dni na Primorskem. 21. novembra bo nastopil Mini teater Ljubljana, ki so ga svetoivanski gledalci spoznali lani. Lutkovni ansambel bo tokrat izvedel svetovno uspešnico Trije prašički. 5. decembra se bo v Marijin dom vrnil še en lanski gost, t.j. Gleda-

lišče Toneta Čufarja z Jesenic. V zimskem času bo uprizorilo igro Trije snežaki, ki se lepo ujema z intimno atmosfero predprazničnih dni. Na prvi predstavi v novem letu bo publika Gledališkega vrtljaka spoznala Malo čarovnico, ki ni mogla biti zlobna. Nanjo je čakala že v prejšnji sezoni, a se ji je obisk ponesrečil. Kot kaže, so jo igralci KD Mak iz Deskel prepovorili, da se bo 16. januarja končno prikazala tudi tržaškim otrokom. 6. februarja se bo v Marijin dom 'prikotalila' še Žogica Marogica v spremstvu članov skupine Moje gledališče KD Španski borci. 13. marca pa bo sezono 2004/05 sklenila domača produkcija Stara hiška, hruška, buška in zlato pero v izvedbi Slovenskega odra.

AL

Ponatis zvezka GL Pobudnik prof. Ravel Kodrič

Plodni stiki med slovenskimi in italijanskimi protifašisti

V okviru svečanosti, ki se vsako leto vrstijo v spomin na štiri bazoviške junake, so v ponedeljek, 6. septembra, v prostorih gospodarske zadrage v Bazovici predstavili ponatis zvezka Il fascismo e il martirio delle minoranze - Fašizem in zatiranje manjšin, ki ga je leta 1933 izdalo italijansko protifašistično gibanje Giustizia e liberta'.

To gibanje je nastalo konec leta 1929 v Parizu in združevalo mlade antifašiste iz liberalnih, republikanskih in socialističnih krogov. Začetek druge svetovne vojne in predvsem prihod nemških sil na francoska tla prisilila člane GL, da so se zahtevali v ZDA, v Anglijo in na Portugalsko. Ko so predstavniki GL po izbruhu vojne podpisali dogovor o skupnem nastopu s komunisti in socialisti, so začeli člani GL soglasno vstopati v novo stranko Partito d' Azione. Slovensko protifašistično gibanje na Primorskem se je že od konca dvajsetih let prejšnjega

Foto Kroma

stoletja povezovalo z italijansko protifašistično koncentracijo v emigraciji. Z gibanjem GL je organizacija TIGR sklenila leta 1931 tudi akcijsko pogodbo. Po zmagi naj bi Slovenci in Hrvati, v zameno za pomoč pri begu italijanskih antifašistov in pri širjenju italijanskega antifašističnega tiska znotraj Italije, dobili avtonomijo. Stiki med našimi in italijanskimi protifašisti so bili trdni in plodni, kot priča tudi publikacija Fa-

šizem in zatiranje manjšin. Osrednji pobudnik za ponovno izdajo je bil prof. Ravel Kodrič, ki je pred časom zasledil edini citat o tej knjigi v diplomski nalogi Piera Panizona, ki je vzel v pretres komunistično gibanje na Primorskem. Začel se je takrat zanimati za odnose med našimi in italijanskimi protifašisti ter naključno naletel na zgovorno korespondenco med Besednjakom in Ščekom. Prvi piše o pogovorih, ki jih je imel

v Parizu z visokimi predstavniki GL, in o zahtevah, ki so mu jih ti posredovali za učinkovitejši boj zoper fašizem. Med slednjimi je bila tudi pomoč pri izdelavi ilegalnih brošur, ki bi jih nato predstavniki GL širili po Italiji.

Po vsej verjetnosti sodi pričujoča publikacija v niz takratne tovrstne protifašistične literature, ki je bila sad dogovorov med slovenskimi in italijanskimi antifašisti. Težko bi si drugače razlagali tako natančnost informacij o naših težavah v tistih časih. Res pa je tudi, pravi prof. Kodrič, da obvladanje italijansčine nedvomno kaže, da je knjigo pisala italijanska roka. Kot pa je poudaril Milan Pahor, je ta knjiga danes nadvse potrebna in pomembna, ne želi pa biti kamen spotike za neumestne polemike, ki smo jim v zadnjih časih vseskozi priča. Knjigo, ki jo bodo ponudili tudi di šolam, bogati še slovenski prevod Igorja Tute in bogat fotografski material zgodovinskega oddelka NŠK. Ponatis so omogočili Odbor za proslavo bazoviških junakov, založbi Mladika in ZIT, krovnih organizacij SSO in SKGZ. Posebna zahvala gre Zgodovinskemu inštitutu odporništvu v Toskani.

Žička kartuzija pri Slovenskih Konjicah

Dnevi "slovenske svetovne besede"

Proti koncu avgusta je bilo Celje z okolico v znamenju slovenske književnosti, ki nastaja v zamejstvu v Italiji, Avstriji in na Madžarskem ter po svetu. Pod naslovom "Prvi večer slovenske svetovne besede" je na literarnem večeru v slikovitem okolju nekdanje Žičke kartuzije pri Slovenskih Konjicah nastopilo devet literarnih ustvarjalcev, in sicer pesniki Marko Kravos iz Trsta (*na sliki*), Ivo Petkovšek iz Ronk, Andrej Kokot in Franc Merkač iz Celovca, ljudska pripovednica Irena Barber in Karlo Holec iz Porabja na Madžarskem, pretežno hrvaško pišoča pesnica Sonja Senjanovič iz Splita, ki pa je po rodu iz okolice Celja, v Avstraliji in Sloveniji živeči istrski pesnik Bert Pribac ter pesnik, pisatelj in publicist Lev Detela z Dunaja. Nastopajoči so brali predvsem lirične tekste z različno vsebino, literarno usmerjenostjo in umetniško intenziteto. Marko Kravos je predstavil ljubezensko liriko, prepleteno z erotično hudomušnostjo in senzualizmom. Manj znani Ivo Petkovšek je nastopil z miselno usmerjenimi verzami z moderističnim pridihom, Andrej Kokot je bral narodno ozaveščujoče pesmi z domačega koroškega slovenskega podežela delno v tamkajšnjem narečju. Franc Merkač je predstavil svojo miselno zahtevnejšo, nekoliko hermetično liriko.

Bert Pribac je pritegnil pozornost z erotično liriko, Lev Detela pa z nekoliko groteskno in surrealno "nočno" poezijo in kratko prozo. Sonja Senjanovič se je predstavila s hrvaškimi verzami, iz katerih je preskočila v slovenščino, da bi tako še bolj

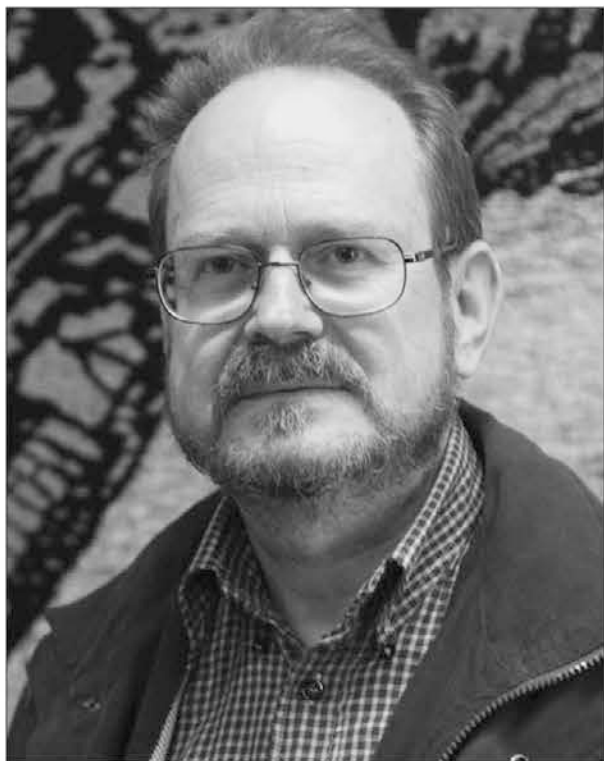

Foto Kroma

Vlada Žabota. Ta se je razveselil nove povezovalne prireditve, na kateri so se predstavili slovenski avtorji iz zamejstva in tujine. Menil je, da je kultura zavezujoča in kohezivna sila v Evropi združenih narodov. Te sile ne sme zapraviti noben narod. Beseda namreč pomeni prizivanje duha, ki je položen v jezik, duh pa je svetinja, ki jo je potrebno negovati in izročiti zanamcem. Organizator zanimive prireditve, nekoliko visoko doneče pomenovane "slovenska svetovna beseda", prve te vrste v Sloveniji, ki bi ji lahko preprosto rekli "dnevi slovenske besede v zamejstvu in v svetu", je bilo celjsko zasebno podjetje fit media, ki ga vodi Jože Volfand in se ukvarja s trž-

nikom in umetniško intenziteto. Marko Kravos je predstavil ljubezensko liriko, prepleteno z erotično hudomušnostjo in senzualizmom. Manj znani Ivo Petkovšek je nastopil z miselno usmerjenimi verzami z moderističnim pridihom, Andrej Kokot je bral narodno ozaveščujoče pesmi z domačega koroškega slovenskega podežela delno v tamkajšnjem narečju. Franc Merkač je predstavil svojo miselno zahtevnejšo, nekoliko hermetično liriko.

nikom in umetniško intenziteto. Marko Kravos je predstavil ljubezensko liriko, prepleteno z erotično hudomušnostjo in senzualizmom. Manj znani Ivo Petkovšek je nastopil z miselno usmerjenimi verzami z moderističnim pridihom, Andrej Kokot je bral narodno ozaveščujoče pesmi z domačega koroškega slovenskega podežela delno v tamkajšnjem narečju. Franc Merkač je predstavil svojo miselno zahtevnejšo, nekoliko hermetično liriko.

stava in sveta. Nekateri avtorji so se predstavili tudi visoko na Pohorju v gorski vasi Skomarje, kjer je bil rojen pohorski ljudski pesnik in pevec Jurij Vodovnik, sodobnik Franceta Prešerna in Antona Martina Slomška. V kot muzej nekdanje kmečke starožitnosti urejeni Skomarski koči nad Zrečami, ki je neke vrste kulturni dom glasbeno-literarnih srečanj in druženj, so na prijetnem večeru v domačem pohorskem vzdušju brali nekoliko laže razumljivo literaturo. Avtorji iz zamejstva in sveta so si na pobudo podjetja fit media, ob gostoljubnosti občin v Zrečah, Slovenskih Konjicah in Celju, ogledali tudi konjiški grad Trebnik, kjer so organizatorji pripravili kulturno prireditev s pevskimi skupinami iz Porabja in Zelezne Kaple na Koroškem, nastopile pa so tudi domače skupine iz bližnje okolice. Po ogledu filma Potovka o znani slovenski pesnici Neži Maurer v celjskem mestnem kinu Metropol so se slovenski avtorji iz zamejstva in tujine udeležili na Starem gradu nad Celjem še podelitve Veronikine nagrade za najboljšo pesniško zbirko leta, ki jo je tokrat prejela v Mariboru rojena Erika Vouk, avtorica zbirke Bela Evridika, Anima, Belo drevo, Opis slike, Album. Za njeno najnovjšo, zelo intimno, ponotranjeno pesniško zbirko Valovanje je po mnenju literarne kritike značilen "mojstsko obvladan in aristokratsko kultiviran in spremljevalnem literarnem večeru ob podelitvi nagrade sta sodelovala tudi zamejska pesnika Marko Kravos in Andrej Kokot.

Lev Detela

IN MEMORIAM Tomaj 1926-Medana 2004

Duhovnik Rado Šonc

Pred enim mesecem se je množica vernikov in duhovnikov poslovala v Medani v Brdih od g. župnika Rada Šonca. Ko se je po njegovi rojstni vasi v Tomaju razširila vest, da je nenadoma usahnilo življenje g. Radota Maticevega, se je vsiljevala podoba njegovega otroštva in mladosti. G. Rado izhaja iz močne rodovine tomajskih Šoncev, ki je v prejšnji generaciji dala dva duhovnika, g. Henrika in g. Ludvika ter dve redovnici, uršulinko Justino in šolsko sestro Filipino. Obudila se je živa podoba nekdanje praznične službe božje, ki jo je opravljal g. župnik Albin Kjuder v sodelovanju treh mladeničev v talarju in z vrsto strežnikov. Za čas, v katerem je g. Rado odraščal,

bogoslovje v Ljubljani, a je obdržal zveze s prijatelji in vzorniki onstran meje. Tako je v tistih težkih dneh, ko so monsinjorja Franca Močnika vrgli pri Solkanu čez mejo, bogoslovec Šonc pomagal, da je odšel gospod Močnik iskat pravico v Ljubljano. Skrivna pot dveh nočnih in pogumnih potnikov je vodila mimo Repentabra čez mejo na tomajsko gmajno. Nova maša g. Rada Šonca je

Rado Šonc bogoslovec

bila v Tomaju, v začetku julija 1949. Na predvečer je slavnostno okrašena vas doživela strahotno razdejanje. Uničeno je bilo vse, kar je spominjalo na ta veliki dan, posebno oskrunjen je bil "pil" Matere božje sredi vasi. Tesnobni občutki udeležencev svečanosti niso uplahnili tudi ob slavnostnem potrkavanju zvonov in veličastnem bučanju orgel.

"Duhovnik za Boga in neumrjoče duše", kot je sporočalo njegovo novomašniško geslo, je bil po raznih krajih: najprej kaplan v Kržnanu v Istri, nato župnik v Avberju, na Klancu, v Senožečah, Kožani, Podgradu in nazadnje 15 let v Medani. "Svojo službo cerkvi je opravljal vestno in zavzeto. Kot učitelj je bil strog in zahteven, kot pastir blag in usmiljen, kot svečenik pa pristen in iskren. Po vseh župnijah je spretno združeval delo za duhovno in gmotno področje. ... Njegova telesna drža, ki je bila izrazito pokončna, je lepo izražala tudi njegovo notranjo duhovno podobo. Imel je svoj svet in bil je svoj svet." Je povedal v poslovnem govoru častiti pomožni škof Juriji Bizjak. Rad se je vračal v Tomaj, v domači kraj. Pred petimi leti smo slovesno praznovali njegovo zlato mašo. Toda čas, ki se ga radi spominjamo, ko so pred oltarjem somaševali z domačim župnikom vsi trije duhovniki domačini, je za nami. Drug za drugim so bili ti tomajski duhovniki poklicani v večni mir. Gospod Albin Grmek počiva na Proseku, gospod Albert Miklavc se je vrnil, kot je sam želel "...iz tujih, trdih, mrzlih in nemirnih cest, na ... topla tla - za zadnjo pot...domov!" G. župnik Rado Šonc pa si je za svoj zadnji dom izbral pokopališče v Medani. Naj jim bo dan večni mir in pokoj!

rojen je bil 1926. leta, je bil značilen višek raznarodovanja in uničevanja govornje in pisane slovenske besede. Temu nasilju so kljubovali predvsem cerkev in primorski duhovniki, ki so vztrajali pri ohranjanju maternega jezika pri bogoslužju in verouku. Takratni tomajski župnik je skrbel, po nalogu Tajne organizacije primorskih duhovnikov, za načrtno vzgojo bodočih intelektualcev, predvsem duhovnikov. Tako se je v semenišču v Gorici in Kopru šolalo kar nekaj bistrih tomajskih fantov, ki naj bi bili vzgojeni v narodnem duhu, pomagali ohraniti narodno zavest tudi v dolgotrajnem asimilacijskem procesu. Trije, skoraj vrstniki, so se odločili za bogoslovje takrat, ko je bilo vojne in fašizma konec, a ni bilo konec težav in zaprek. Povojni čas ni bil naklonjen oznanjevalcem Kristusovega nauka. Ko je l. 1947 meja razkosala Kras in železna zavesa nepropustno zaprla dostop do središč Trsta in Gorice, sta bogoslovca, g. Albin Grmek in g. Albert Miklavc, mahnila čez Repentabor in nadaljevala študije onstran meje, v Gorici in Trstu. Oba sta pela novo mašo med tržaškimi Slovenci in jim služila do svoje smrti. Njihov prijatelj in vrstnik g. Rado Šonc pa se je odločil za

Predavanje dr. Jerneja Zupančiča na Sv. Višarjah 1. avgusta 2004

Slovenska identiteta v evropski multikulturni družbi (4)

Vprašanje vsebine slovenske identitete (in seveda tudi vsake druge, a danes imamo v mislih predvsem slovensko) zavzema jedno našega današnjega premišljanja. Kaj to sploh je? Zapleteno sestavo istovetnosti so pojasnjevali mnogi teoretiki, a si niso edini. Za našo rabo pa tudi sicer bo čisto dovolj, če jo pojasnimo kot vsebino narodne pripadnosti. Sestavljajo jo različni elementi: kulturno-jezikovni, zgodovinski, prostorski, družbenogospodarski in politični. Pridobivamo in spreminjamo jih vse življenje, nekateri zelo zavestno (vzgoja, izobraževanje), druge "poberemo" precej spotoma. Na našo identiteto okolje življenja in dela bistveno vpliva, toda pomemben del gradnje, ohranjanja in razvoja identitete odpade tudi nam samim, našemu lastnemu prizadevanju. Zato je prizadevanje za identiteto naše bogastvo, priložnost, a obenem tudi dolžnost. V tem okviru pri mnogih narodih in tudi pri Slovencih zavzema jezik posebno mesto, saj je jezik najpomembnejši, najbolj viden in prepoznaven element in vsebina slovenske identitete; ni pa edini. Ni dvoma, da bi bilo smiselno slovenščino v javni rabi bolje zavarovati, zanjo bolje skrbeti - seveda tam, kjer je smisel-

no. Vzgoja in izobraževanje za boljšo slovenščino vsekakor ima svoje mesto. Prav tako ima prizadevanje za bolj slovenska imena podjetij, ustanov, medijev, organizacij in soroden učinek kot dvojezična topografija na območjih manjšin: nudi pomembno psihološko podporo. Toda obenem se je treba zavzeti tudi za večjo jezikovno odprtost in znanje več jezikov kot pomembno prednost v množicojezični Evropi. To omogoča večplastno in širšo komunikacijo - in povečuje gospodarske prednosti, obenem pa povečuje tudi možnosti zblizevanja vseh tistih prebivalcev slovenskega porekla, zavedanja in /ali kulture, ki so jezikovno že asimilirani. To nikakor ne pomeni cene-nega in da - včasih že kar poni-glavega vdinjanja tujim jezikom, kulturam za vsako ceno! Ob tem je pomembna strpnost: najprej znotraj slovenskega narodnega in kulturnega telesa, nato pa tudi v odnosih z manjšinami znotraj slovenske države in na njenih robovih s sosedami. Navznoter je pomembna dostiktar zaradi tolerance do narčne pestrosti in drugih razlik, ki jih je izoblikovala preteklost, in prav tako do različnih političnih in ideoloških razhajanj, ki so še danes rak rana v naših odnosih. Tudi različne opcije so

bogastvo in odraz vitalnosti, pa tudi demokratičnosti in izvirnosti, čeprav niso vedno pisane na našo kožo in torej niso najbolj "naše". Prav nič manj ne velja za odnos do drugih etničnih, verskih in kulturnih ali drugače opredeljenih skupin v našem sobivanju. Slednjič je razvoj in ohranjanje slovenske narodne identitete odvisen tudi od naše osebne držbe, zavesti in samozavesti. Zdi se, da tukaj dostikrat šepamo in podlegamo različnim privajenim ali podedovanim manjvrednostnim kompleksom, ki nam potem omejujejo tako jezikovno rabo in kulturni izraz kakor tudi resnejše gospodarske in politične izzive. Le ljudje z osebno samozavestjo bodo lahko tudi nosilci narodne zavesti. Za to pa je potrebna vztrajna vzgoja tako v družini kakor v različnih šolskih ustanovah. Tudi tukaj je marsikaj zelo skromno celo v Sloveniji, čeprav pogoji za to obstajajo. Kot da nas je malo strah, da nas ne bo slučajno kdo imel za nacionaliste ali celo šoviniste. Daleč od tega! Narodna zavest ni najmanj ne izključuje druge, danes že nekajkrat omenjene prvine: strpnosti do drugih in drugačnih. Samo iz samospoštovanja lahko pride pravo spoštovanje in medsebojno bo-

gatenje. To pa je - mislim - naš cilj. **K ZAKLJUČKU** Ali bomo narodno in kulturno preživeli? Marsikdo se ob tem morda zdrzne ob napovedih zaradi selitev povsem etnično in kulturno premešane Evrope. Nekateri se o tem niti ne sprašujejo več; češ da ni pomembno. A še kako je pomembno, če nam vendar predstavlja eno od temeljnih postavk našega družbenega bivanja. Prav naša "slovenskost" nas lahko "dela" Evropejce. To je naša kvaliteta in priložnost, je naš ponos, tradicija, izročilo in opojnica. Vredna je, da se ji temeljiteje posvečamo. Za to pa so potrebni angažiran odnos, samozavest, pokončna drža in narodna zavest, solidarnost in veselje. Le tako bo vzajemni trud lahko obrodil bogate sadove. Osebnostno ne dvomim v razvojno moč slovenske narodne identitete. Ustvarjamo in spreminjamo jo predvsem mi sami, mi s svojimi zmoglostmi, znanjem, upanji, strahovi, hotenji in pogumom. Zahvaljujem se vsem navzočim za sodelovanje in organizatorjem za povabilo, vam poslušalcem pa prijetno pot z gora. Srečno!

/konec
Jernej Zupančič

Večina volilcev naj bi se že odločila, za koga bodo glasovali

Ugibanja in domneve o možnih koalicijah po volitvah

Vredvolilni kampanji, ki postaja čedalje bolj razgibana in ostra, se zdi, da so politične stranke in njihovi kandidati že razgrnili in pojasnili svoja stališča o vsem, kar naj bi bilo pomembnega za Slovenijo, posebej za njeno prihodnost. Kandidati za poslance v novem mandatu državnega zbora se bodo v obdobju do volitev 3. oktobra srečevali in sestajali z volilci in jih poskušali prepričati, da glasujejo zanje. Po državi krožijo t.i. volilni avtobusi, v njih pa so predstavniki političnih strank in kandidati za poslance, ki se ustavljajo tudi v manjših krajih in tam nagovarjajo volilce. Politične stranke, parlamentarne in tudi tiste zunaj državnega zbora, se predstavljajo z gesli, ki naj bi povzemale njihove programe in cilje, ki jih bodo domnevno uresničevali v najvišjem predstavnem telesu Slovenije. V LDS zatrjujejo, "da skupaj spreminjamo Slovenijo". ZLSD razglasa "Prihodnost za vse", SDS pa poudarja, "da je Slovenija na novi poti". Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka, se obrača na volilce s sloganom "Nova smer, nova priložnost, nova Slovenija". SNS razglasa, "da je treba biti v državi brez dlake na jeziku". SLS pravi, "da moramo ohraniti Slovenijo", Desus pa zatrjuje, da je "stranka za vse generacije". SMS se predstavlja z volilnim sloganom, "Da Slovenija stoji. Na mladih". Zele-

ni Slovenije zatrjujejo, "da barva pove vse", zunajparlamentarna stranka Aktivna Slovenija pa volilce prepričuje, "da je tudi v naši državi skrajni čas za nove obraze". Nekateri sociologi in izvedenci za raziskovanja javnega mnenja menijo, da je večina volilcev že odločena, za katero stranko oz. kandidata bodo glasovali. Njihove opredelitve naj ne bi spremenil noben nov dogodek, novo spoznanje ali morebitno razkritje negativnih lastnosti posameznih kandidatov. Morebitne premike znotraj volilnega telesa pa bosta zagotovo poskušala spodbuditi Forum 21 in Zbor za republiko, ki se formalno sicer razglasa za del civilne družbe v Sloveniji. Pri tem omenjamo mnenje o sestavi in naravi t.i. pomladnega volilnega telesa, ki ga je podal dr. Peter Jambreč, podpredsednik strokovnega sveta SDS in predsednik sedanje vlade in LDS, drugo pa Janez Janša, sedanji predsednik SDS, največje opozicijske stranke v Sloveniji. Vsa bi oblikoval koalicijo, upoštevajoč število razpoložljivih glasov v parlamentu. Po splošno razširjenem prepričanju se LDS v nobenem primeru ne more nadejati, da bi ponovila uspeh, kakršnega je dosegla na preteklih državnoborskih volitvah leta 2000. Tedaj je zbrala kar okoli 36% glasov, kar je LDS omogočilo tudi bolj ali manj suvereno in sa-

movoljno upravljanje Slovenije v minulih štirih letih. Med kandidati za poslance so tudi nekatera sporna imena. Predsednik vlade Anton Rop v vredvolilnem času pogosto sodeluje na raznih proslavah, otvoril je mednarodni obrtni sejem v Celju, govoril slovenskim veteranom (Janez Janša je dejal, da to ni prav, ker Rop ni bil veteran vojne za Slovenijo), 23. septembra bo odprl nov avtocestni objekt, od Klanca do viadukta Črni Kal, ki bo dolg 1065 m. Med več kot tisoč kandidati za poslance jih je nekaj, ki naj bi bili moralno sporne osebnosti. Pavel Rutar, župan Trziča, je bil že obsojen, a ponovno kandidira na Listi SDS. Na listi Slovenija kandidira Danilo Kovačič, ustanovitelj in prvi direktor igralniške družbe HIT, ki je bil pravomočno obsojen. Tudi Boris Popovič, koprski župan in predsednik stranke Slovenija je naša naj bi bil še v sodni preiskavi. Tone Anderlič, eden izmed vodilnih predstavnikov LDS in kandidat za poslanca, naj bi na nezakonit in nepošten način pridobil zemljišče ob morju v Strunjanu. Kandidira tudi pravosodna ministrica Zdenka Cerar, ki jo imajo mnogi za sokrivo tega, da največje afere v Sloveniji niso dobile sodnega epiloga. Dobila je prostor na kandidatni listi LDS, na njej pa ne bo nekdanjega novogoriškega župana Črtomirja Špacapana, ki ga je premier Anton Rop očitno izločil iz svojih kadrovskih kombinacij.

Marijan Drobež

Posoški center

Zahvala in priznanje državi za hitro pomoč potresnemu območju

Nova številka glasila Posoškega centra, njegovo ime je EPcenter, je skoraj v celoti namenjena potresu, ki je nastal 12. julija ob 15. uri in štiri minute po lokalnem času. Najbolj so bili prizadeti Bovc, Čezsoča in tudi nekateri zaselki oz. objekti drugod v Zgornjem Posočju. Strokovnjaki so ugotovili, da je bilo žarišče potresa globoko okoli osem kilometrov. Stanje po omenjeni naravni nesreči razčlenjuje prispevki, ki imajo naslednje naslove: Razvojna sredstva do leta 2013; Pomoč države Posočju; Potresno aktivno Zgornje Posočje; Poslovna škoda; in naslov Bovčani ne obupujejo. Uvodnik z naslovom Tokrat ocena odlična, je napisal Lucijan Rejec, direktor Posoškega razvojnega centra. V njem primerja odnos in pomoč države pri odpravljanju škode in drugih posledic julijskega potresa, z ukrepi, ki so bili sprejeti po prejšnjih takih katastrofah, kot so bili dva potresa leta 1976 in t.i. velikonočni potres leta 1998. Piše, "da bi človek popenil. Živci trpijo že bolj kot stavbe in mnogi si mislijo, kar je preveč, je preveč!!" Vendar po julijskem potresu je bilo res vse drugače. Z bliskovito na-

glico so stekla dogovarjanja o obliki razvojne pomoči po potresu. Spraševali smo se, ali bo vladi uspelo spraviti načrtovani zakon skozi parlamentarno proceduro do konca septembra ali pa bo ta naloga ostala novoizvoljenemu državnemu zboru. Ko pa so se začele stvari dogajati, smo samo strmeli. Prvi dan razgovori v Bovcu, dva dni usklajevanja med ministri, četrti dan na vladi, sedmi

tudi v drugih državah težko najti podoben primer. In kaj smo s tem zakonom pridobili? Poleg neposredne obnove in nadomestitve poškodovanih stavb je zakon predvsem velik korak naprej pri spodbujanju gospodarskega razvoja Posočja. Razvojni program našega območja je podaljšan do leta 2013 in država bo v naslednjih petih letih vložila 11 milijard tolarjev samo v obnovo naših nemožnih cest." Lucijan Rejec nadalje omenja pripombe in pridržke nekaterih ljudi, češ da se je odnos države oz. vlade do potresnega območja spremenil zaradi vredvolilnega časa. Pravi, da je morda tako, "a kljub temu vsa čast tako vladi kot državnemu zboru, vladnim strankam in opoziciji. Zakon o Posočju je bil sprejet brez enega glasu proti. Tako hitro in učinkovito ukrepanje je bilo v veliki meri možno tudi zaradi res široke podpore v slovenski javnosti. Kaže, da se je usoda Posočja res dotaknila slovenskih src." Severna Primorska sodi med najlepša, toda potresno najbolj ogrožena območja v Sloveniji. Osrednji prispevek v novi številki glasila Posoškega razvojnega centra z naslovom Potresna dejavnost Zgornjega Posočja je

napisal Renato Vidrih, iz državnega urada za seizmologijo in geologijo. V njem navaja tudi nekatere manj znane oz. doslej nemara neznan podatke in ugotovitve o obsegu in naravi potresov v Sloveniji in posebej na Goriškem oz. v severni Primorski. Opozarja, "da se tam geološke enote premikajo v različnih smereh in s tem ustvarjajo napetosti, ki se lahko sproščajo v obliki potresov. Stikanje regionalnih geoloških struktur na najhitem prostoru je povzročilo nastanek naravnih lepote, povzročila pa tudi potresno dejavnost. Prav Goriška oz. severna Primorska, ki tvori večji del severozahodne Slovenije, sodi med najlepše, žal pa tudi med potresno najbolj ogrožene predele naše lepe domovine."

Od leta 792 do našega časa je v Sloveniji nastalo kar več kot 3.000 potresov. Od tega je bilo več kot 60 rušilnih potresov, ki so poleg ogromne gmotne škode zahtevali človeška življenja. Samo v dvanajstem stoletju je bilo v Sloveniji prek dvajset potresov, ki so dosegli ali presegli največje učinke po evropski potresni lestvici. Po sproščeni seizmični energiji so najbolj nevarna območja v Sloveniji ljubljansko, idrijsko, tolminsko, krško-brežiško in ilirsko-bistriško območje. Sledita kozjansko in belokranjsko območje. Potresni izvedenec Renato Vidrih v obravnavanem prispevku opozarja, "da je večji del Primorske na potresno nevarnih tleh. Zaradi tega je treba pri projektiranju zgradb in drugih objektov dosledno upoštevati karte potresne nevarnosti in zahteve predpisov o potresno varni gradnji na potresnih območjih."

M.

Kratke

Predvolilna kampanja Mirka Brulca

Mestni odbor Slovenske demokratske stranke v Novi Gorici je v pismu namenjenem občanom, protestiral zoper nekatera ravnanja župana mestne občine Nova Gorica, Mirka Brulca, ki je tudi kandidat ZLSD za novega poslanca. V dokumentu, ki ga je podpisal predsednik mestnega odbora SDS Anton Kosmačin, najprej izražajo pridržke in kritike pri gradnji športnega objekta pri osnovni šoli Milojke Štrukelj v Novi Gorici. Javnost opozarjajo, "da bi bila vsaka mestna oblast dolžna zagotoviti sredstva za gradnjo telovadnice. Hkrati poudarjamo, da gre pri tem objektu za negospodarno trošenje javnih sredstev, saj bi z uporabo sodobnih strokovnih pristopov lahko prihranili vsaj pol milijarde tolarjev, ob enakih prostorskih pridobitvah v športnem objektu".

V SDS menijo, "da župan Brulc izrablja takšne dogodke za predvolilno propagando in izvaja kampanjo za ZLSD z javnim denarjem. Župan izvaja omenjeno kampanjo, namesto da bi deloval v občinski upravi, kjer je njegova prisotnost nujna ves dan. Zato menimo, da bi moral župan v času svoje kandidature na državnoborskih volitvah vodenje mestne občine prepustiti enemu od podžupanov. Po možnosti naj bi to ne bil podžupan Andrej Miška, ki prihaja prav tako iz vrst ZLSD," je še zapisano v pismu SDS.

Mirko Brulc je na srečanju s časnikarji dejal, da je prepričan v svojo zmago na volitvah 3. oktobra. Predvolilne priprave ZLSD vodi predsednik stranke Borut Pahor. Zanj del javnosti meni, da v obdobju, ko je bil predsednik državnega zbora, ni napravil oz. dosegel vsega, kar bi mogel za koristi Nove Gorice, svojega volilnega območja. Pri tem omenjamo tudi podporo ustanovitvi univerze v Novi Gorici, ki naj bi jo jasno in nedvoumno podprla bodisi Borut Pahor kot tudi dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo, znanost in šport. Slednji je tudi podpredsednik LDS in vodja strankine predvolilne kampanje.

V gimnazijski knjižnici 41.000 knjig

Knjižnica šolskega centra v Novi Gorici (v njegovem okviru deluje tudi splošna gimnazija) je ena izmed največjih v celotnem slovenskem šolstvu. Dijake in njihove svojce je obvestila, da ima v novem šolskem letu na voljo za izposajo oz. uporabo okoli 41.000 knjig in drugega knjižničnega gradiva. Gre za knjige, audio in video kasete, računalniške diskete in druge pripomočke za vzgojo in izobraževanje. Je edina srednješolska knjižnica v Sloveniji, v kateri si lahko dijaki za nizko izposojevalnino izposodijo vse učbenike, ki jih bodo potrebovali v šolskem letu 2004-05. Sami si morajo kupiti samo učbenike in delovne zvezke za tuje jezike. Knjižnica je računalniško vodena. Urejena je po sistemu prostega pristopa, kar pomeni, da lahko dijaki sami brskajo po knjižnici v polih in iščejo gradivo. V knjižnici je tudi čitalnica s 30 sedeži, namenjena branju in mirnemu študiju. Uporaba računalnikov in interneta je brezplačna.

Ampak: Čas je za streznitev o važnosti in uporabi slovenskega jezika

Tudi nova številka mesečnika za kulturo, politiko in gospodarstvo Ampak objavlja večje število člankov, esejev in drugih prispevkov, ki so pomembni in aktualni posebej v času priprav na parlamentarne volitve. Celotno vsebino številke nekako povzema uvodnik z naslovom Več kulture v več politike. In nasprotno, ki ga je napisal Aleksander Zorn. Meni, "da kultura ni primerno uporabno sredstvo za delitev politike, pa tudi politika ni uporabno sredstvo za delitev kulture. In zaradi tega naj politika pusti kulturi, da si sama izbojuje svoje ideje in svetovnonazorske poglede in perspektive. Ker je država oblika nacionalne moči politike, upravljanja in ustanov, ostaja kulturi končno tisti bistveni del, kjer se godijo jezik, umetnost in duhovnost, vse od vere do filozofije. Brez te duhovne strukture si nacije, torej države, tudi danes ne moremo predstavljati in tudi ne najdemo potrebe za njeno individualnost." Peter Colnar v prispevku z naslovom Barve časa razčlenjuje politične in družbene razmere v Sloveniji pred volitvami, pri čemer obravnava tudi stanje slovenskega jezika. Poudarja, "da je slovenski narod obstal kljub nasilju sosedov ali pa večjih narodov, s katerimi je skozi stoletja živel. Njegov jezik je bil in ostal tisto, kar ga lahko najbolj učinkovito ohranja tudi v prihodnosti, v kateri bo čedalje bolj izpostavljen potujčevanju zaradi gospodarskih pritiskov številčno močnejših. Žal nekatera znamenja kažejo, da se tega premalo zavedamo. Ob obisku papeža smo slišali sva-rilne besede: Mislim sem, da sem prišel v Slovenijo."

Natančen in kritičen sestavek o rabi slovenskega jezika je napisal Boris Filli iz Kopra. Pravi, "da se naši ljudje ne zavedajo svojega malomarnega odnosa do domačega jezika. In to je na dlani vsepovsod - celo med intelektualci. To tudi zato, ker Slovenci prihajamo v Evropo z občutkom manjvrednosti, ki so ga nam prav ti ljudje, s katerimi smo se sedaj zblížali, vcepjali vsa povojna leta. Velikokrat celo nenamerno, ko so prihajali k nam v lepih avtomobilih in večerjali v restavracijah, kamor Slovenci nismo hodili. Naj bo to še danes razlog za malodušje? Se nam zato še vedno dozdeva, da je bolj imenitno, če na naše pisarne, podjetja in gostilne obešamo napise v tujem jeziku? Da bodo tuji vedeli, kaj nam zavidajo? Slednjim tudi ne gre zameriti, da se trudijo za primorski prostor. Končno je bila Istra nekoč v Italiji in ta ne bo nikoli pozabila, da so imeli meje celo na Bogatino. Skrb vzbujajo Slovenci, ki se ne zavedajo, da s še tako drobnimi neprimerimi dejanji najraje že tako skrčeni slovenski prostor in njegovo samobitnost. Med njimi so oblastniki in intelektualci." Boris Filli svoja razmišljanja o podcenjevanju slovenskega jezika takole zaključuje: "Politiški so se v zadnjih dvanajstih letih borili za neposreden obstoj mlade države. Na račun visokotelečnih in visokodonečnih ciljev pa so opuščali dejanja, ki so za Slovence še kako pomembna. Kako naj si drugače razlagamo dejstva, da vse do danes niso poskrbeli za dostojno pot v zadnjo slovensko dolino na zahodu, ki je s svojim drobovjem nevarno in v celoti odprta sosedom. Povezava med Posočjem in glavnim mestom Ljubljano, kamor se vsak dan prevažajo gospodarstveniki, politiki in seveda navadni državljani, je ubijalska in za sleherni družbo politično sramotna. Koliko časa še mislijo gospodje v Ljubljani obešati težave neposredno ljudem iz te tolikokrat preizkušene pokrajine? Ne vedo, da je povsem nemočna? Da ni več Gregorčičeve Soče? Italijani čez mejo pa ravnokar zahtevajo izvetje Režije iz slovenskega narodnostnega prostora in njuno priključitev italijanski etniji."

27. septembra Svetovni dan turizma

Goriški muzej se je na pobudo Skupnosti muzejev Slovenije in Turistične zveze Slovenije vključil v akcijo promocije turizma, ki bo potekala v okviru Svetovnega dneva turizma. Goriški muzej vabi obiskovalce, da si 27. t.m. brezplačno ogledajo muzejske zbirke Goriškega muzeja, ki bodo odprte v skladu z umiki, večje skupine pa se lahko najavijo na tel. (05) 3359811.

Prenovljen in povečan sedež ter razširitev znanstvene dejavnosti V Novi Gorici odslej raziskovalna postaja ZRC SAZU

Novi Gorici je slovenska znanost, ki spodbuja ustvarjalnost in razvoj družbe in države, dobila nove možnosti in pogoje za svoje dejavnosti. V središču mesta (na Delpinovi ulici 12) so namreč v petek, 10. septembra, odprli prenovljene in razširjene prostore Raziskovalne postaje Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. S tem je precej obogateno tisto delovanje, ki se je pričelo 1. julija leta 1987 z ustanovitvijo raziskovalne enote Zgodovinskega inštituta Milka Kosa. Delovanje te enote je bilo povezano tudi s hranjenjem zapuščne primorskega politika ter javnega in kulturnega delavca dr. Henrika Tume.

Raziskovalno postajo v Novi Gorici sedaj sestavljajo: Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Inštitut za slovensko narodopisje ter Arhiv in knjižnica dr. Henrika Tume. Ustanovo že vse od prvih zasnov dalje vodi zgodovinar dr. Branko Marušič (na sliki), ki so se mu sedaj pridružile mlade raziskovalke s področja narodopisja, zgodovine in slovenistike. Med petimi na novo zaposlenimi raziskovalkami je ena, ki pripravlja doktorat s področja slovenistike.

Dr. Branko Marušič je v govoru ob odprtju prenovljenih in povečanih prostorov in razširitvi znanstvene dejavnosti dejal, "da v teh dneh posamezniki ali politične skupnosti največjo pozornost in prvrženost posvečajo ustanovitvi

univerze v Novi Gorici. Pri tem pa pozabljajo, da zametek univerze, visoko šolo, pravzaprav že imamo. Vendar pa bi bilo vsako delovanje neke visoke šole brez raziskovalnih inštitutov, naravnanih po njeni vsebinski zasnovi, komaj zadostno". Poudaril je tudi, da ima za razširitev znanstvenega delovanja in oblikovanje Raziskovalne enote največji zaslug direktor ZRC SAZU prof. dr. Oto Luthar, "ki že nekaj let vključuje slovensko znanost v novogoriško izobraževalno in znanstvenoraziskovalno ustanovo Politehnika, zavedajoč se, kako pomembno je visokošolsko središče za obmejni prostor na Goriškem. Sicer pa je ZRC SAZU tudi soustanovitelj Politehnika".

Prof. dr. Oto Luthar je v pozdravnem nagovoru poudaril, "da se z ustanovitvijo Raziskovalne postaje, ki je povezana z razvojem visokega šolstva na Goriškem, uresničuje dolgoletna želja ZRC SAZU po raziskovalnem središču na slovenski zahodni meji". Povedal je tudi, "da mu je žal, ker je moral Mestnemu svetu kar trikrat pojasniti namen širitve znanstvene dejavnosti v Novi Gorici. Posamezni mestni svetniki so celo menili, da nameravamo izpostaviti Zgodovinskega inštituta Milka Kosa v Novi Gorici kar ukiniti. Priznam, da me je to ugibanje nekoliko presenetilo, saj sem bral izčrpano

pojasnilo dr. Branka Marušiča članom mestnega sveta, iz katerega je razvidno, da naša prisotnost v Novi Gorici v resnici močno narašča". Na slovesnosti ob odprtju prenovljenih in povečanih prostora

raziskovalne postaje Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU in razširitvi njegove dejavnosti, je govoril tudi župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc. V svojem posegu se je posebej zahvalil dr. Branku Marušiču za njegov delež pri razvoju znanosti in zgodovinskega inštituta v Novi Gorici. Med gosti, ki so se udeležili slovesnosti v Novi Gorici, so bili tudi predstojnik Slovenskega raziskovalnega inštituta v Novi Gorici prof. dr. Aldo Rupel, predstavnica Goriške Mohorjeve družbe Marija Češčut ter zgodovinar in kulturni delavec prof. Sergio Tavano.

M.

Založba Mladika 1400 let zgodovinskih prispevkov slovenskega naroda k stabilnosti, miru in varnosti v Evropi

Nova knjiga Paola Parovela

Na knjižnih policah se je znašla nova knjiga tržaškega publicista Paola Parovela "1400 anni di contributi storici del popolo sloveno alla stabilità, pace e sicurezza d'Europa." Knjigo je izdala tržaška založba Mladika, oblikovno opremo in tisk pa je opravila Graphart iz Trsta. Posvečena je "Josipu Branku Agnelettu, slovenskemu častniku in poštenjaku, ki je imel nemajhen delež v zgodovinskem dogajanju prejšnjega stoletja, ki je povzeto v knjigi."

Avtor začne svoje razmišljanje z ugotovitvijo, da bo Slovenija z vstopom v EZ, z ostalimi novimi članicami vred, nekaj časa v središču pozornosti evropske javnosti in njenih medijev. Informacije, s katerimi le-ti razpolagajo o njej, pa so nezadostne, često tudi netočne in v Italiji celo negativne. V glavnem gre za podobo majhne države in majhnega naroda, brez lastne zgodovine, in nepomembnega za Evropo. To vse ima lahko negativne posledice za uveljavitev prave predstave o Sloveniji v svetu. Z namenom, da bi širšo javnost na priročen način seznanili z zgodovinsko vlogo Slovencev v evropskem prostoru, je Parovel pripravil svojo domiselno zastavljeno in lično opremljeno zgodovinsko publikacijo. Knjiga obravnava predvsem nekaj sledečih zgodovinskih trenutkov v življenju slovenskega naroda:

cev in njihovo vlogo pri stabilizaciji etničnega sestava v Srednji Evropi, s poudarkom na njihovem, več kot stoletnem prestrezanju vpadov, najprej Avarov in nato še Madžarov. - Dve stoletji in pol zadrževanja

turških vpadov, s poudarkom na posebnem sistemu protiturške obrambe in medsebojnega obveščanja, tudi sosednih ljudstev, o prihajajoči turški nevarnosti.

- Slovenski prispevek k zmagi zaveznikov v drugi svetovni vojni.

- Malo poznano vlogo Slovenije kot vrat Zahoda in hkrati obrambne pregrade Nata v času hladne vojne.

- In, končno, vlogo Slovenije pri zadrževanju oz. oddaljevanju

balkanskih vojn stran od meja Evrope ob razpadu Jugoslavije. Obravnava zgodovinska obdobja so opremljena in osvetljena tudi z zemljevidi in drugimi ilustrativnimi pripomočki. V prilogi knjige pa je tudi nekaj dodatnih informacij, ki predstavljajo duhovno in materialno življenje Slovencev skozi čas, med njimi npr. mitološki svet Slovencev, pokristjanjevanje, brižinski spomeniki, razne druge posebnosti iz njihovega življenja (lipicanec, kranjska čebela idr.). Citirana zgodovinska dejstva so dosledno dokumentirana s preverljivimi viri, kar daje tekstu strokovno verodostojnost.

Avtor zaključuje svojo razpravo z ugotovitvijo, da evropski pomen teh prispevkov Slovencev skozi zgodovino daleč presega negativne propagandne note, ki so se o njih razširile, zlasti v Italiji, v zvezi z dogodki v obdobju 1943-1945. Hkrati knjiga jasno izpostavlja zgodovinsko dejstvo, da se je slovenski narod ves čas svoje prisotnosti v Evropi v glavnem branil in ni nikogar ogrožal. Knjiga je izšla v italijanski in je zasnovana za potrebe promocije Slovenije v Italiji, a je, v morebitnem prevodu v druge jezike, primerna tudi za širšo promocijo v svetu.

Milan Gregorič

Poklici

Vedno nasmejana, energična in vpludna je gospa Divna, ki dela v mali trgovini jestvin Maraž-Skarabot na Placuti, v mirni četrti, kjer se cesta začne viti iz Gorice v smer proti briškim gričem. Gre za eno tistih trgovin, ki - čeprav v mestu - spominja na vaške trgovinice, v kateri se povečini srečujejo vedno isti ljudje, si kakšno rečejo, kjer se nov klient kmalu čuti sproščen in doma, kjer prodajalka pozna veliko večino odjemalcev po imenu, navadah in okusih, že vnaprej ve, kaj bodo kupili in česa nočejo. V času, ko smo vajeni brezosebnega odnosa v hrupnih hipermarketih velikih trgovinskih središč, kjer za nakup nekaj artiklov z vozičkom prevozimo nekaj kilometrov, sploh pa se čutimo izgubljeni v dirki po brezkončnih "ulicah" sredi preobloženih polic, od stresa pa začne redno boleti še glava, si človek v taki trgovini, kot je na Placuti, prav oddahne, saj je narejena po meri človeka. Se vam zdi malo?

Kdor se nameni tja, ve, kakšen obraz ga bo sprejel, ve, da je blago sveže in dobro, skratka ve, koga in kaj ima pred sabo.

Trgovina je res majhna, toda polna vsega: od kruha in mleka ter drugih mlečnih izdelkov do jajc, piškotov, sladic, bombonov, testenin, pijač vseh vrst in znamk, pa še vsega drugega, s čimer zalagajo svoje shrambe tudi zahtevne gospodinje. Obrat ima za sabo dolgo zgodovino. Gospa Maraž, po rodu iz Števerjana, dela v njej od leta 1982. Do pred nekaj leti je tam delala njena tašča, ki je v trgovini preživela celih 60 let. Na istem mestu je bila trgovina jestvin, sicer v lasti drugih gospodarjev, že prej, tako da se ista dejavnost tam nadaljuje - nam je povedala gospa Divna - že kakih sto let. Od leta 1972 dalje v trgovini prodajajo kruh, prej pa so ga celih 50 let tudi sami pekli: "Pekarna je bila v Gorici zelo znana. Moj tast je bil odlični pek! Starejši ljudje se ga še spominjajo."

Se je delo v zadnjih dveh desetletjih kaj spremenilo? "Spremenilo se je zlasti v zadnjih letih. Ostale so predvsem starejše stranke; mladi zahajajo v velike trgovine in jih je pri nas videti prav malo. Zvesti ostajajo tisti, ki so hodili še k moji tašči. Sploh pa se je Placuta v

Foto DPD

zadnjih letih nekam izpraznila, v njej živi vedno manj ljudi; kvečjemu prihajajo priseljenci iz Bosne, Albanije in drugih držav, ki imajo tudi drugačne navade in ne kupujejo pri nas." Na vprašanje, ali so po njenem mnenju vzroki "hudih časov" v vse številnejših hipermarketih ali pa v uvedbi evra, gospa Divna postane kar nekam resna: "Krivo je eno in drugo. Cene so se zvišale, plače pa so vedno enake. Denarja ni! V tem času pa sploh: po dopustih se začne šola, nato pridejo stroški za ogrevanje itd. Vse stane! In treba je stiskati pas..." Gospa Divna v svoji trgovini rada dela, saj ima poseben talent: biti z ljudmi. Kdor jo spozna, se vedno rad vrača k njej. "Tu mi je prijetno, rada sem v stiku z ljudmi; tako pa še pozabim na skrbi." Med njenimi strankami so številni znanci, ki se iz Pevme, Št mavra, Števerjana, pa tudi iz drugih krajev peljejo v mesto.

"Boriti se moram, da pridem do pokojnine. Potem ne vem, če bo še kaj s trgovino," nam pove gospa, ki se dobro zaveda, da se takim obratom ne pišejo rožnati časi. Kljub vsemu se široko nasmehne, kot zna le ona, in reče: "Gremo naprej, kot moremo. Se borimo... za vsakdanji kruh."

DD

Val kitajskih turistov bo preplaval Evropo

Prihaja rumena nevarnost!

V petek, 3.9.2004, je prispevala v Italijo prva organizirana skupina kitajskih turistov. To skupino je sestavljalo 118 oseb, v Italiji pa so ostali osem dni. V tem času so si ogledali devet najbolj zanimivih italijanskih mest. Na razpolago pa so imeli tudi dovolj časa za nakupovanje. In prav to nakupovanje je presenetilo številne izvedence, saj so ti turisti razpolagali z neverjetnimi razpoložljivimi zneski. Intervjuvanka za italijanski osrednji televizijski dnevnik je izjavila, da namerava za turistično nakupovanje porabiti okoli 20.000 evrov. Poleg spominkov pa so ti kitajski turisti kupovali tudi obleke znanih modnih kreatorjev, čevlje in druge modne dodatke. Čeprav skupina s številnega vidika

ni posebno zanimiva, saj prihaja v Italijo letno zelo veliko tudi večjih skupin, so o kitajski skupini govorili po vseh televizijskih dnevnikih. Ti turisti so bili namreč prvi, ki so prišli v Italijo in v Evropsko skupnost sploh, po 01.09.2004, ko je vstopil v veljavo nov dvostranski dogovor med Evropsko skupnostjo in Kitajsko, ki uvaja t.i. turistični vizum. Kitajci bodo na tak način veliko lažje dobili ustrezne vizume in dovoljenja za potovanje, kar bo nedvomno še povečalo obisk držav Evropske

skupnosti. Poleg tega pa je zanimivo dejstvo, da si Kitajci, o katerih velja splošno mnenje, da nimajo denarja za potovanja v Evropo, lahko privoščijo tudi taka bolj draga potovanja. To dokazuje, da postopoma nastajata tudi na Kitajskem neka maloštevilna, a izredno bogata elita, ki si lahko privoščijo marsikaj. Ravno ta skupina izredno bogatih pa predstavlja za italijanske

turistične operaterje poseben izvir. Po mnenju italijanskih izvedencev naj bi v naslednjih desetih letih obiskalo Italijo približno 180 milijonov Kitajcev in ravno ti gostje naj bi postopoma zamenjali tiste evropske turiste, ki iz tega ali onega razloga ne prihajajo več v Italijo in se raje odločajo za druge države. Tako postajajo kitajski turisti izredno zanimivi, saj bi lahko dali nove moči turizmu. Združenje gostinskih operaterjev Fiavet je izdelalo prve smernice, kako bi prilil Kitajcev

še povečali. Istočasno pa bi razširili tudi gospodarske stike med Italijo in Kitajsko. V začetni fazi nameravajo povabiti v Italijo najpomembnejše kitajske akterje v turistični stroki od predstavnikov turističnih agencij, ki taka potovanja organizirajo, do vidnih predstavnikov kulturnega in političnega življenja na Kitajskem. Tako bi te osebe v prvi osebi videle in doživele vse, kar bodo potem v domovini prodajale turistom. Povečalo pa se bo tudi poznanje Italije na Kitajskem trgu. Istočasno bodo skušali pomnožiti gospodarske stike med kitajskimi in italijanskimi podjetji. Vzporedno pa nameravajo poenostaviti postopek za prejem vstopnega vizuma za Italijo s povečanjem italijanskih diplomatskih

struktur na Kitajskem. Poleg vseh teh posegov, ki jih bodo italijanski gostinci in turistični operaterji vodili zelo centralistično s pomočjo zunanje ministrstva, pa so tudi posamezna turistična področja izdelala svoje načrte za promocijo na Kitajskem. Zelo zanimiv je primer zimskoturističnega centra Cortina, kjer so izdelali spletno stran v kitajščini. Tu dobi vsak kitajski turist vse informacije o kraju in o turistični ponudbi.

Mara Petaros

Pogovor Michele Mian

Letos poleti smo jih res veliko skuhalih...

Michele Mian je bil z Matejem Černicem in Eliso Togut paradni konj goriškega dela italijanske olimpijske odprave v Atene. S košarkarsko reprezentanco je osvojil nenadejano srebro, a si je moral zaradi poškodbe zadnje odločilne tekme ogledati s klopi. Mian je že več let v samem vrhu italijanske košarke. Mnogi se ga spominjajo še iz zlatih časov, ko je Gorica nastopala v A-1 ligi. Goriški košarkar je takrat odigral vlogo nosilnega stebra na poti posoške ekipe do italijanske elite pod koši. Danes zastopa Mian barve videmskega Snaidera, ki ga trenira Slovenec Teoman Alibegović. Goriškega košarkarja smo nepričakovano srečali na sprejemu, ki ga je Mateju Černicu pripravil manjšinski organizirani živelj v KC Lojze Bratuž. Ker je bil tisti večer posvečen gabrskemu odbojkarju

in so bili medijski žarometi uperjeni skoraj izključno vanj, je bil Mian novinarsko gledano zelo lahko dosegljiv plen. Povprašali smo ga o občutkih, ki jih je vanj zapečatila olimpijada.

Kako doživljate občutke iz Aten in dejstvo, da je sedaj okoli tvojega vratu srebrni olimpijski lesk?

Nočem biti retoričen, a vendar ne gre drugače. Ti občutki so nepopisni, gre za enkratno doživetje, ki je nevsakdanja stvar. Olimpijska kolajna je skrta želja vsakega športnika. V našem primeru je kolajna še toliko zlahtnejša, ker je bila popolnoma nepričakovana in smo se zanj borili kot levi. Pred 13. avgustom smo bili vse prej kot favoriti, nam nenaklonjene napovedi pa smo znali obrniti v našo korist.

Kakšen vtis se ti poraja ob pogledu na lestvico ko-

Foto DPD

šarkarskega turnirja, ki so jo 28. avgusta s finalnimi tekmami izrisale Atene: 1. mesto - Argentina, 2. mesto - Italija, 3. mesto - ZDA,

Dream team?

Osebnost tega zornega kota ne gledam samo na tretje mesto, ampak tudi na kakovost ekip, ki so se uvrstile slabše. Pomisli na Španijo ter posebej na Srbijo in Črno goro. Govorim o svetovnih velesilah, ki v Atenah niso stopile na zmagovalni oder. Ob tem bi lahko naštel še celo kopico drugih evropskih in neevropskih reprezentanc, ki se na olimpijado sploh niso uvrstile. Zaradi tega sem vse bolj prepričan, da je rezultat, ki smo ga dosegli,

zgodovinski.

Vaša najboljša tekma je bil nedvomno polfinalni dvoboj z Litvo. Zgodil se vam je preblisk genialnosti. Kako si

ti razlagaš tisto tekmo, ki jo skoraj lahko uvrščamo med nadnaravne športne pojave?

Nedvomno je bila napetost vlačilnica prava. Koncentracija je bila na višku. Šlo je za pravo življenjsko tekmo. Uspeli smo v velikem podvigu v izredno težki tekmi, v kateri smo morali dati vse od sebe. Kar je ob vsem tem še najbolj presenetljivo, je dejstvo, da smo tekmo odigrali po njihovih željah. Gledalci so videli izredno hitro košarko. Posledično je bilo tudi število košev nadpovprečno. Litvo smo torej premagali z napadom, njenim tipičnim orožjem, značilna italijanska obrambna tekma je preprustila mesto napadalni spektakularni košarki.

Kaj pa tekma proti Argentini? Ste se v finalu ponovno spremenili v sicer dobro, a človeško ekipo, potem ko ste v polfinalu odigrali sanjsko predstavo?

Ne, prehod iz polfinala v finale bi jaz predstavil nekoliko drugače. Vedno smo se odlikovali po obrambnih postavitvah in reprezentančnem ekipnem duhu. Te lastnosti vedno uspešno izvažamo. Razlika med tekmama, ki si jih ti omenil, tiči v dejstvu, da smo bili

proti Litvi učinkovitejši v metih. S kirurško natančnostjo smo zadevali celo za tri točke. To je bila dodana vrednost naše tekme in zato se je nasprotnik zdel nekoliko dostopnejši. Proti Argentini smo žal morali plačati davek za prvostopno predstavo v polfinalu. Bili smo utrujeni, fizično in mentalno. Naša sedanja liberalistična vlada bi morala zahtevati prekinitev snemanja in uničenje vseh posnetih lažnivih ter za nas sramotnih kadrov! Članek gospoda Viljema Nemca pa bi bilo potrebno objaviti v vseh časopisih na najbolj vidnih straneh, medtem pa bi svoj članek g. A.S. Kunej moral sam popraviti z navedbo obojestranske resnice.

No, ko smo že pri podvigih. Pred Olimpijskimi igrami ste v prijateljski tekmi premagali celo ameriški Dream team.

Ja, res. Tista tekma je bila enkratna. Drugače je ne morem opisati. Tudi ta podvig se bo nedvomno vpisal v zgodovinsko zlato knjigo italijanske košarke. Letos poleti smo jih res veliko skuhalih. (smeh)

Kako pa je z zdravljenjem poškodbe, ki si jo utrpel na Evropskem prvenstvu?

Zdravljenje je pri koncu. Na igrišču se bom po vsej verjetnosti vrnil v drugi polovici septembra.

Andrej Černic

Prejeli smo

Nismo barbari mi, ampak oni, ki so izvajali genocid

Pozdravljeni vsi pri Novem glasu!

Ko sem v vašem časopisu prebral oba članka, in sicer: "Nova zloraba fojv v politične namene" g. Alojza Tula in "Kdor seje veter, zanje nevihto", sem se odločil, da pošljem vam v presojno svoj članek, ki je bil prvotno napisan v celoto enako in je bil odgovor dvema piscema; ta članek sem poslal na Delo 22. septembra. V Delu so rekli, da je predolg!? Res je malo predolg, vendar sem ga sedaj dopolnil, zaradi tretjega pisca, ki je napisal le pol resnice in pismo zopet poslal na Delo, ker mislim, da bi bil zelo koristen za slovensko mladino, ki na žalost nima pojma, kaj se je dogajalo na Primorskem v tistih vojnih in predvojnih časih. Prav zato sem dopolnil tekst tudi za "Delo". Vam pa v celoti pošiljam takega, kot sem ga poslal na Delo, in sicer dopolnjene. Meni se zdi, da je potrebno kaj o teh stvareh povedati, zato sem bil zelo vesel, ko sem nekaj podobnega prebral v vašem tedniku, v katerem večkrat napišete nekaj takega, kar na žalost v naših časopisih v Sloveniji (razen morda v Magu ali Demokraciji) ne morete prebrati, vsaj dokler bo vladal anarho-liberalistični teror.

Za Delo!

Glede na to, da sem sam doživljal teror fašizma, ki je vladal med obema svetovnjima vojnama in med vojno na Vipavskem, sem mišljenja, da objaviti članek v rubriki Pisma bralcev v Sobotni prilogi, in to zaradi dejstev, ki se dogajajo v današnjem času, ko sramotijo Slovenijo in slovenski narod, ne le Italijani, ampak celo bivši Jugoslovani idr. Istočasno bi rad odgovoril vsem trem piscem, ki so napisali temo o fojbah, dva pošteno, eden polovičarsko, kar zavaja ljudi.

Nekoliko daljši tekst pa pomeni razjasnitev tematike, posebno za mlade, ki navadno nimajo pojma, kaj se je v času druge svetovne vojne in pred vojno dogajalo na Primorskem, največkrat pa tudi vladni ljudje

tega problema ne poznajo. **Krvoločni Titovi borci (1)**

V člankih obeh gospodov: Luka Lisjaka Gabrijelečiča in Viljema Nemca, v Sobotni prilogi Dela v Pismih bralcev z dne 21. avgusta 2004, je povedanega veliko in dovolj za pametne ljudi. V članku g. Alojza Slavka Kuneja, Sobotna priloga Dela z dne 4. septembra, pod enakim naslovom, pa ni povedana vsa resnica oz. je ta le enostranska. Vendar bi sam rad poudaril dve stvari:

1. Italijani niso vršili zločinov le med vojno, kot se da iz nekaterih časopisov prebrati, to so počeli med obema svetovnjima vojnama, od časa, ko so zasedli Primorsko. Med drugo svetovno vojno so razširili nasilje nad 1941. leta zasedena ozemlja Slovenije. Do tedaj so izvajali nasilje, ki je najbolj podobno genocidnemu dejanju, nad Primorci (seveda tudi nad Istrani in Dalmatinci).

2. Da so zares metali pobite Italijane in morda še katere po vojni v fojbe, je resnica, ki je nihče ne more zanikati! Vendar te poboje niso izvrševali kar masovno Slovenci, oziroma partizani, kot hočejo sedaj prikazati Italijani, pač pa je to izvrševala komunistična partija, kjer so na žalost bili tudi slovenski partizani pod vodstvom komunistične partije, najbrž zares krvoločni Titovi borci. Fojbe ne obstajajo na Vipavskem, v glavnem le na Krasu, delno v Istri, morda nekaj na 41. leta zasedenih ozemljih dela Slovenije. Število pobitih pa še zdaleč ni takšno, kot ga sedaj prikazujejo tržaški fašisti, in morda tudi del italijanske vlade.

Ne morem verjeti, da bi kdo ob razpadu Italije, leta 1943, pobijal nemočne italijanske vojake, ki so le želeli domov. Kdo je prej in med vojno pobijal Slovence, pa se ve, predvsem italijanski fašisti.

V Velikih Žabljah na Vipavskem, v sedaj razpadajočem gradu, je bilo pred in med vojno kar veliko število stacioniranih italijanskih vojakov, ki so se razširili izven gradu. Tam je

bila med drugim tudi artilerija in so topove še vlekli s konji, zato so imeli veliko konj, ki so jih nam, otrokom, tudi posojali za jahanje: če je le kdo imel veselje, ni bil problem. Po razpadu Italije so vaščani, v večini starejši ljudje, med njimi je bil moj oče Henrik, ki so Italijane razorožili, seveda brez odpora. Večina vojakov je mojega očeta poznala, oče pa je poznal vojake, saj smo stanovali tik ob gradu in cerkvi in smo tako rekoč konje imeli pred nosom; bodeča žica, ki je bila okoli gradu, je zajemala tudi nas. Vsi tedaj starejši moški, takoj po razpadu Italije (mladi so bili v italijanski vojski), so si nadel tri glavke s slovensko trobojnico, seveda brez zvezde (zvezdo so morali namestiti na kape tri glavke čez nekaj dni, ko so tam nastopili partizani). To je bil čas (nekaj dni), ko ni bilo ne Nemcev in ne partizanov. Italijanski vojniki so bili tudi iz Furlanije, torej naši sosedje in so poznali naše navade. Nihče se ni upiral in nihče jih ni maltretiral, saj so jim ti ljudje le pomagali, da bi lahko čimprej zapustili naše kraje in odšli domov. Kot reče: večinoma starejši moški so se sicer oborožili, nekateri s kratkimi, "artilerijskimi" karabinkami, drugi z dolgimi, "pešadijskimi" puškami, te puške smo imenovali po volovski vpregi, ki smo jo na Vipavskem imenovali "trikelec". Orožja je bilo na pretek, vendar ga nihče ni uporabljal, puške so imeli le za vsak slučaj, po vsej verjetnosti ne nabite, te so seveda dobili od razoroženih italijanskih vojakov, ki jim je bila edina želja, kako priti čimprej domov. Pomagali in spremljali so jih do Soče, nekateri do Furlanije, tam so že čakali Nemci, ki so jih večino polovili in odpeljali v nemška taborišča. Eden mojih dveh bratov, Oskar mu je ime, ki sta služila v italijanski vojski, je bil kot mornar zajet pred francosko obalo in odpeljan v vojaško in delovno taborišče v Nemčijo, drugi, Milan se je imenoval, (ki je bil vpoklican v vojsko še ne 16 let star), se je po nekaj tednih prebil iz srednje Italije varno domov in se je pridružil partizana-

nom. Vse italijanske vojake so torej varno odpeljali na določena mesta, od koder so se morali znajti sami. Nikakršnega pobijanja in nikakršnih fojv ni bilo, čeprav so pred letom tudi na Vipavskem prav italijanski vojniki požigali cele vasi, kot so npr. bile v celoti požgane vasi, ena takih npr. Ustje, kjer so umorili tudi osem talcev. Osebnost opazoval kot 11-letni otrok, ni mi ušla nobena akcija. Povem tudi to, da so Italijani izseljevali naše učitelje, pretepali in zapirali duhovnike, ki so nas učili slovensko pisati in brati, ter so izvajali pritisk na vse, ki so kakorkoli bili "nevarni" Italijanom.

Že navedena gospoda sta v svojih člankih povedala, da so bile ukrajne prav vse slovenske šole in na solah, gostilnah, uradih in drugod je bilo zapisano na veliko: "Proibito parlare la lingua slovena, qui si parla soltanto la lingua Italiana", torej: "Tukaj je prepovedano govoriti slovensko, tukaj se mora govoriti samo italijansko". Seveda prepovedi nikoli nismo spoštovali, saj je verouk potekal v materinem torej slovenskem jeziku, doma smo govorili vedno le slovensko. Moj oče Henrik je znal italijansko, nemško in, ker je bil kot avstrjski vojak zajet na ruski fronti, se je v šestih letih ujetništva naučil tudi rusko, sicer pa starejši ljudje na Vipavskem sploh niso znali italijanskega jezika. Trst je gnezdo italijanskih fašistov, ki nprestano delujejo proti Sloveniji. Večkrat so ti ljudje prav nekdanji ezuli ali optanti, ki so na žalost precej zaostali, živijo deleč nazaj v preteklosti in ne poznajo zgodovine ne zemlje, pa in še česa ne. Pred leti so prav v Trstu protestirali proti Sloveniji, ki da naj bi izgnila 350.000 ezulov!? Seveda vseh nikoli ni

bilo toliko, večina ezulov ali optantov, (italijanski fašisti ne priznavajo optantov, zanje so samo ezuli), je torej bila iz sedaj hrvaške Istre in Dalmacije, vendar protesti so bili uperjeni proti Sloveniji, kar kaže na njihovo popolno neznanje in na njihovo hudobijo.

Veliko napako so naredili že za-

vezniki, ki so takoj po razpadu Italije v zavezništvo, ob koncu vojne so že skoraj pozabili, proti komu so se Italijani pravzaprav borili. Propadla Jugoslavija prav tako ni bila sposobna narediti reda v odnosih z Italijani, saj so npr. za požgane Ustje priznali vojne grozote šele v naši samostojni Sloveniji, (podobni primeri veljajo tudi za druge žrtve), prejšnji režim tega ni bil sposoben storiti, čeprav so se vedno ustili in hvalili z osvobodilnim bojem proti Italijanom in Nemcem.

Sedanje snemanje filma grozot, ki so se dogajale v tistih časih in v fojbah, je sramota za takih in njihovih komunistični režim, nikakor pa ne za poštene Slovence, ki jim nikoli ni prišlo na pamet tako kruto pobijanje, še najmanj v povojnem času. Film, ki

ga snemajo o fojbah Neslovenca in sramotijo slovenski narod, je nezaslišana sramota! Naša vlada bi morala ostro protestirati in istočasno jasno povedati, kdo je pobijal, kdo je izvajal na teh območjih genocid in vse ostalo, tako kot je to našel po točkah gospod Viljem Nemec, ki ga v celoti podpiram, ker je napisal resnico v 11. točkah.

Vajglovo pasivno obnašanje je sramota. Ni vreden mesta zunanega ministra. Poudariti pa je nujno še to: fašizem, nacizem in komunistična sramota so si enaki, vsi so pobijali in morili in utrjevali svojo demagogijo, dokler niso vsi po vrsti propadli. Mislim, da naša današnja levičarska vlada ne bi smela biti indiferentna do takih dogodkov! Zveza borcev Slovenije sama ni sposobna obsoditi resničnih dogodkov, raje zagovarja neresnico, kot da bi povedala, kaj je komunistični slabega storil tudi njim, borcem! Smo v EU in tudi "Evropi" je potrebno povedati oz. ponavljati, kaj se je dogajalo, če so že pozabili. Istočasno pa bi morali Italijanom ponoviti

vse grozote, ki so jih nam povzročali, in jih povprašati še to, če slučajno vedo, zakaj so leta 1941 zasedli še dodaten del slovenskega ozemlja z Ljubljano vred. Povedati jim je potrebno, da nismo bili barbari mi, ampak oni, ki so izvajali genocid. To so sicer stvari, ki jih ne more nihče skriti in niti ne zanikati. Naša sedanja liberalistična vlada, ki je skoraj nič ne zanima, bi morala zahtevati prekinitev snemanja in uničenje vseh posnetih lažnivih ter za nas sramotnih kadrov! Članek gospoda Viljema Nemca pa bi bilo potrebno objaviti v vseh časopisih na najbolj vidnih straneh, medtem pa bi svoj članek g. A.S. Kunej moral sam popraviti z navedbo obojestranske resnice.

Silvan Štokelj

Prva številka Pastirčka v šolskem letu 2004/05

Priljubljeni prijatelj v novi preobleki

Vše toplih septembrskih dneh, ožarjenih od iskrenih se sončnih žarkov, so se poslovile počitniške urice in šolska vrata so se spet odprla za male in velike šolarje. Grenko slovo od blaženega brezdelja je posladil zvesti, najljubši prijatelj naših učencev, Pastirček, ki se s svojo letošnjo prvo številko z 32 stranimi pojavil brezplačno na šolskih klopih v upanju, da se bo čim več učencev naročilo nanj in z njim sodelovalo na novi poti do učenosti. Tudi presečenec, ki ga je obljubljal urednik Marjan Markežič (na sliki) ob koncu lanskega šolskega leta, je na dlani: Pastirček ima nov, večji format, zato so risbice, dopolnjevanke, križanke, besedila... večji, preglednejši in bolj berljivi, njegove strani pa so iz takega papirja, na katerem je mnogo lepše in laže barvati. Skratka, njegova preoblika je privlačnejša in kar vabi k reševanju in risanju. Na naslovnici 59. letnika bo celo leto žarelo prikupno zlato sončce z igrivimi očmi, ki ga je iz svoje domišljije pričaral Erik Colja, petošolec OŠ J. Jurčič iz Devina. Uvrstil se je na prvo mesto natečaja za naslovno stran 2004/2005, za katerega je na uredništvo Pastirčka prispelo 518 (!) živopisanih risbic, ki so jih poslali učenci OŠ od Števerjana do Milj. Največ, kar 56, jih je dospelo iz Doberdoba. Štiri druge enakovredne nagrade si delijo Živa Srebrnič, 3. r. OŠ L. Zorzut, Plešivo, Katarina Kariž, Šempolaj, Samuel Devetak, Sovodnje, in Dean Gabrielcig, 4. r. OŠ J. Abram, Pevma. Pastirček obljublja, da bo med šol-

skim letom objavil čim več risbic, in obenem obvešča vse pridne male sodelavce, naj pošljejo svoje pisne in likovne prispevke na uredništvo najkasneje do 20. septembra, tudi za Pastirčkovega časnikarja meseca na temo Moje poletne počitnice. Tudi vsebinsko pri naša revija nekatere novosti in nekaj je

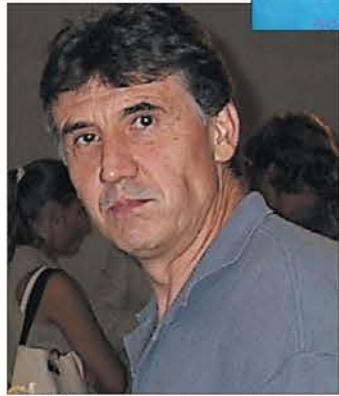
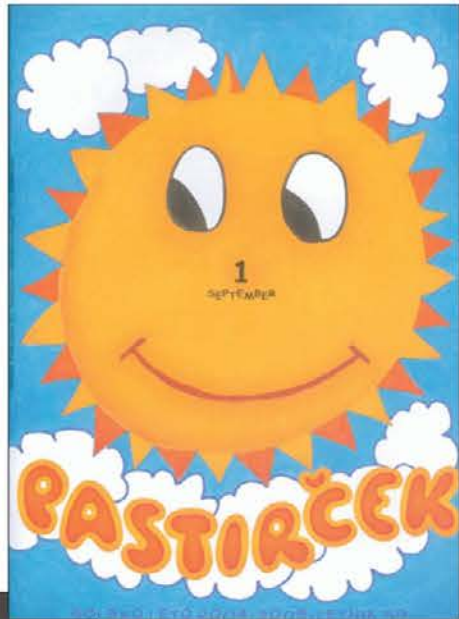

Foto JMP

tudi novih sodelavcev, poleg že znanih imen iz prejšnjih letnikov. Nad lepimi, velikimi dopolnjevanjami Danile Komjanc, Paole Bertolini Grudina in Karmen Smodič ter Svetopišemsko pobarvanko Bog je dober bodo navdušeni najmlajši bralci, večji pa bodo ob rubriki Moja naj...Slovenski mladinski klasiki Barbare Rustja osvežili znanje o prebranih knjigah naših literarnih mojstrov. Nove so tudi rubrike Pastirček nabira Ane Rupil in Danile Komjanc o rastlinah iz naših logov, Trije na potepu Eveline Umek,

ki bo s stricem Maksom, svetovnim popotnikom, razkrivala bližnje in daljne kraje. Da ne bomo pozabili, pa opozarja mladi rod na lepe slovenske pesnice, ki se ne smejo zbrisati iz spomina. Kuža Pazi bo letos natančno opisoval drevesa, ki rastejo v Mirkovem sadovnjaku. Tistim Pastirčkovim bralcem, ki se radi poigravajo z besedami in brskajo po slovarju, se bo čudovito prilegel zapis Ali veš??? S pravljicarko Marizo Perat bodo vsi še naprej stopali po čudežnih stezicah domišljije, na katerih je tokrat nagajivi Palček Pritlikavček. Vse pa bo s svojimi hudomušnimi spakami zabaval Packo Walterja Grudine, ki bo odslej pod sličico imel prostor za popravke.

Po srebru na OI v Atenah je tudi Pastirček počastil našega športnika Mateja Černica in mu posvetil celo stran. Še naprej bo Pastirček trosil zabavne, zanimive, poučne in modre bisericke, uporabne tudi pri učnih predmetih. Tem bolj pa bo privlačen in imeniten, čim bolj bodo, kot upa urednik Markežič, še bolj vneto kot doslej osem središčnih, sedaj večjih strani polnili s svojimi iskrenimi mislimi in živahnimi risbicami njegovi mali in večji bralci. Zato, dragi Pastirčkovi prijatelji, veselo na delo!

Iva Koršič

Razmišljanje ob dokumentarcu Fahrenheit 9/11

No, sedaj pa pogledajte ta udarec!

George W. Bush je na prostranih golf zelenicah med enim in drugim udarcem odgovarjal na novinarska vprašanja: "Gotovo, prizadevali si bomo uničiti vsako teroristično grožnjo, saj je varnost ameriških državljanov naša prioriteta. No, sedaj pa pogledajte ta udarec."

V ponesrečeni izjavi ameriškega predsednika lahko razberemo paradigmo Moorovega Fahrenheit 9/11. Odlična popotnica novi Moorovi stvaritvi so bile nedvomno vse nevesčnosti, ki so prvotno ohromile pot njegovega dela med distributerskimi hišami, a so tako samo dolile olja na požar publicitete, ki bi se iz žerjavice Moorovih polemik proti Bushu tako ali drugače razplamtel. Zadeva je znana: družba Miramax, ki bi morala kriti finančno plat dokumentarca, se je morala najprej odpovedati sodelovanju z Moorom. Filmska hiša Disney, ki ima v Miramaxu pomembno delež lastniških delnic, je Moorovo stvaritev blokirala, češ da je vulgarna in neprimerna. Dokumentarec je konec junija prevzela družba Lions gate in v prvem vikendu v ZDA nabrala 22 milijonov dolarjev (znesek prihodkov v celoti je bil 118 mln zelencev).

V Moorovem dokumentarcu gre za mešanico jedke ironije, ki večkrat prehaja v sarkazem, in igranja na strune čustvenosti. Zajedljivi prijemi so Moorov paradni konj, ki na najustrežnejši način upovedujejo zgodbe ameriške politične elite in njenih hib. Moore gradi svoj sarkazem na paradoksih med posnetki in spremnim tekstom. Medtem ko se pripoveduje zgodba o zapletenih trenutkih okoli 11. septembra, se vrtijo scene o Bushu, ki se šali s kameramani le nekaj sekund pred prenosom v živo, ter o Wolfovitzu, ki pred zaprtimi kamerami slini glavnik in si ureja pričesko. Moorov cilj ni samo Bushevo administracijo prikazati v najslabši luči, temveč tudi ta, da jo izriše kot častihlepo skupino z butastimi

predsednikom, ki je zasedel najvišje institucionalno mesto po očkovi zaslugi. Zaradi tega je Bush mlajši obravnavan kot petnajstletni razvajeni deček, ki ga obkrožajo številni "dobrohotni" botri, očkovi prijatelji (Dick Cheney, Donald Rumsfeld). V prvem delu torej Moore predsednika sarkastično skoraj pomiluje, češ, kaj mu je storiti, saj ni on kriv, če ga je mati narava pozabila obdariti s prigriscem brihtnosti. Prizor na golf-igrišču spada nedvomno v ta sklop, tako kot zgodbe, kako je Bush ml. spravljal na boben več podjetij in se nato rešil s pomočjo vseprisotnega očka, ali kako je, potem ko so mu sporočili, da sta se dva boeinga zaletela v WTC, še dobrih 7 mi-

lotno zgodbo o domnevnih povezavah med družino Bush in družino Bin Laden ter ostalimi savdijskimi princji. Medtem ko Moore v vlogi pripovedovalca razlaga navzkrižne interese ameriške in arabske elite, se na platnu skoraj maniakalno vrtijo posnetki o stiskih rok Busha starejšega ter v kefio zavutih in dolgo tuniko oblečenih Savdijcev pri sklepanju poslova. Kot anekdota je prikazana tudi zgodba o talibanskem visokem funkcionarju na obisku v ZDA le nekaj mesecev pred 11. septembrom. Na novinarski konferenci ga je v burko zavita predstavnica četrte veje oblasti začela spraševati o nevzdržnem položaju ženske v Afganistanu. Da ne bi s takimi (takrat še neu-

nut nemotemo sledil učni uri v eni izmed osnovnih šol na Floridi. Drugi pomemben sklop dokumentarca je posvečen predstavitvi dogodkov od 11. septembra dalje. Medtem ko se na površju medijske javnosti razpleta zgodba o nevarnih Bin Ladinovih teroristih, se v ljudeh nedostopnih temnih globinah vzporednih resnic dogajajo zgodbe, ki spominjajo na fantapolitiko. V tem kontekstu spregovorijo Moore o edinih treh letalih v ameriško nebo, kljub zračni blokadni, in v domovino prepeljala člane družine Bin Laden, ki so bili takrat v ZDA. Od tod ameriški režiser izpelje ce-

mestnimi) vprašanji motila gosta, je bila novinarka utišana. Paradoksalni višek cinizma ameriške elite izpostavi Moore v vzporednem prikazovanjem Bushevih govorov v času iraške krize in izjave Godona Bobbita, odgovornega za trženje pri družbi Kalmar Inc. (ki se ubada z dobavo orožja za ameriško vojsko). Medtem ko je ameriški predsednik navdušeni publikli govoril o človekovih pravicah in uničenju orožja za množično uničevanje, je Bobbit v intervjuju izjavil: "Nobeno drugo geografsko področje na svetu nima danes takšnih potencialov za odlično poslovanje, kot jih ima Irak."

Andrej Černic

VEČERNI TEČAJI 2004/05

Za odrasle v delovni dobi, zaposlene in brezposelne, bivaajoče v deželi Furlaniji - Juljski krajini

RAČUNALNIŠKO PODROČJE

Priprava na ECDL CORE START - MOD. 2,3,4,7 (72 ur / 36,00 €)
Priprava na ECDL CORE FINAL - MOD. 1,5,6 (48 ur / 24,00 €)
Priprava na ECDL ADVANCED - AMS DATABASE (72 ur / 36,00 €)
Uvod v WEB PUBLISHING (48 ur / 24,00 €)
Realizacija spletnih strani (48 ur / 24,00 €)
Iskanje in izmenjava podatkov on line (48 ur / 24,00 €)

JEZIKOVNO PODROČJE

Slovenščina - Osnovna in nadaljevalna stopnja (80 ur / 40,00 €)
Hrvaščina - Osnovna in nadaljevalna stopnja (80 ur / 40,00 €)
Nemščina - Osnovna stopnja A.1 (48 ur / 24,00 €)
Nemščina - Osnovna stopnja A.2 (72 ur / 36,00 €)
Angleščina - Osnovna stopnja A.1 (48 ur / 24,00 €)
Angleščina - Osnovna stopnja A.2 (72 ur / 36,00 €)

PODROČJE UPRAVLJANJA PODJETIJ

Upravljanje kmetijskega podjetja (40 ur / 20,00 €)

KMETIJSKO PODROČJE

Vinogradništvo in enologija (popoldanski, 40 ur / 20,00 €)

Tečaje financirajo:

Evropska unija
Evropski socialni sklad

Ministrstvo za delo in socialne politike
Glavna direkcija za delo, izobraževanje, univerzo in raziskovanje

Ministrstvo za izobraževanje, univerzo in raziskovanje
Deželni šolski urad za Furlanijo-Juljsko krajino

Informacije in vpisovanja v tajništvo (urnik 9.00-14.00) od 16. septembra 2004

GORICA, Korzo Verdi 51 int.
tel./fax 0481 81826
e-mail: go@sdzpi-irsip.it

www.sdzpi-irsip.it

Tečaj v sodelovanju s Politehniko Nova Gorica

EKOMANAGER

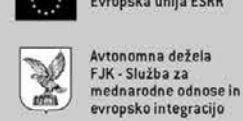
Dodatna brezplačna oblika poklicnega izobraževanja za diplomante in študente, ki se želijo zaposliti na področju varstva okolja.

V okviru Programa evropske pobude Interreg III A Italija-Slovenija 2000-2006, aktivnost 3.1.3 "Čezmejno poklicno izobraževanje"

Tečaj financirajo:

Ministrstvo za gospodarstvo in finance
Evropska unija ESRR

Avtonomna dežela FJK - Služba za mednarodne odnose in evropsko integracijo

- skupno 400 ur, od katerih 240 ur pouka v razredu oziroma laboratorijih in 160 ur delovne prakse (4 tedni po 40 ur) v italijanskih oziroma slovenskih podjetjih in ustanovah
- sedeža tečaja v Gorici, Korzo Verdi 51 int. in Novi Gorici, Vipavska 13

Informacije in vpis: (do 22. septembra 2004):

GORICA, Korzo Verdi 51 int.
tel./fax 0481 81826
e-mail: go@sdzpi-irsip.it

www.sdzpi-irsip.it

Poklicno izobraževanje in usposabljanje

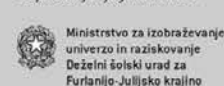
OPERATER V GOSTINSTVU

Najkrajša pot do poklica

V sodelovanju z Državnim poklicnim zavodom za trgovske dejavnosti in turizem »I. Cankar«, Gorica

Brezplačno izobraževanje v slovenskem jeziku za mlade od 14. do 18. leta starosti

Triletno izobraževanje in usposabljanje financirata

Ministrstvo za izobraževanje, univerzo in raziskovanje
Deželni šolski urad za Furlanijo-Juljsko krajino

Avtonomna dežela Furlanija - Juljska krajina
Glavna direkcija za delo, izobraževanje, univerzo in raziskovanje

- tri šolska leta od septembra do junija
- praktični pouk v gostinskem laboratoriju
- ekskurzije in ogledi v sektorju
- delovna praksa v gostinskem obratu

Informacije in vpis:

GORICA, Korzo Verdi 51 int.
tel./fax 0481 81826
e-mail: go@sdzpi-irsip.it

www.sdzpi-irsip.it

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE